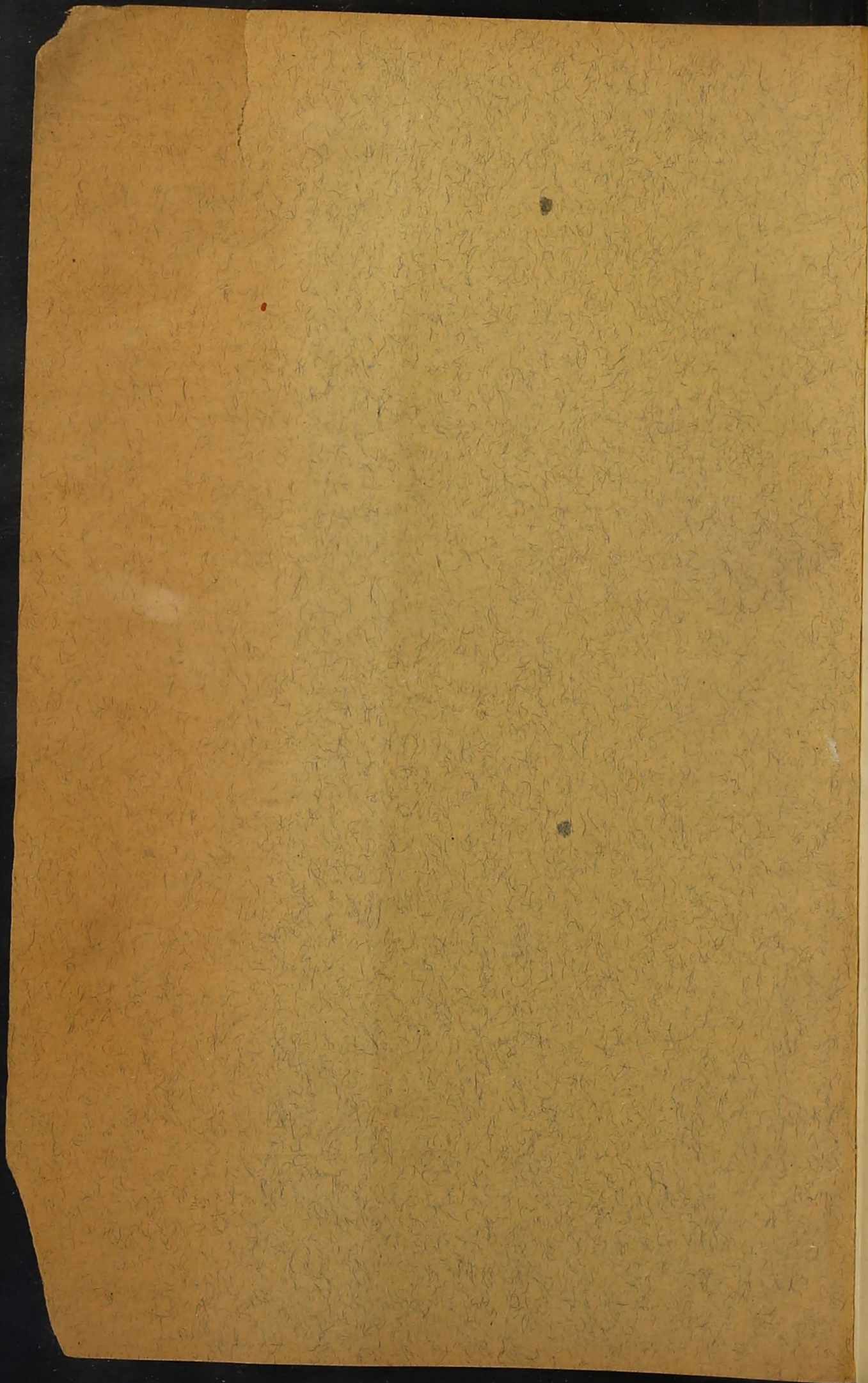

15 31/1936

ELSŐ RÉSZ.

Önkormányzati testületek.

A) Az egyházegyetem.

Bevezetés.

Az egyházegyetem a magyarországi ág. h. evang. keresztyén egyház legfőbb önkormányzati testülete, amelynek képviseleti és kormányzó hatósága az egyetemes közgyűlés. A XVIII. században alakult meg az ország egységének helyreállítása után s az államrend állandóságának folyományaképen. Jögalapjául eleinte királyi rendeletek szolgáltak, nevezetesen a Carolina Resolutio II. (1734), Mária Terézia engedélylevele (1774), továbbá az 1790/91-iki 26. t.-c. Mai szervezete és joghatósága az 1891/94-iki zsinaton alkotott és királyi szentesítéssel megerősített s egyházi és állami törvényes úton kihirdetett egyházi alkotmány harmadik részén (166—186. §§) alapszik.

Első formája az alkalmi összejövetel (congressus) és országgyűlési tagok, felsőbbrendű tisztviselők, méltóságok, régi törzsökös evang. családok fejének meghitt tanácskozása a lelkeszi és tanári elem részvétele nélkül. Határozatai kötelező erővel nem bírtak. A tagokat a tanácskozás meghívott elnöke hívta össze, első időben báró Zay Péter. Az egyetemes egyházi felügyelőnek állandó helyettese volt az egyetemes iskolai felügyelő. 1843 óta ez utóbbi tisztet nem töltötték be s azóta az evang. egyház legfőbb méltóságának hivatalos címe „egyetemes egyházi és iskolai felügyelő”. 1862 óta az egyetemes közgyűlésnek egyházi elnöke a hivatali időrend szerint legrégibb püspök, aki azonban csak az elnöklésben és képviseletben osztozik. Az egyházi közigazgatást kizárólag az egyetemes felügyelő intézi, régebben a szokásjog, a zsinat óta az egyházi alkotmány alapján.

Az egyetemes egyház jogi élete az absolutismus idején, 1850—1860 szünetelt. Az egyházkerületeket kinevezett adminisztrátorok kormányozták. Az 1859-iki Thun-féle pátens pedig a régi rend megdöntésével öt superintendentiát szervezett. — azonban őseink e szervezet ellen, mely nem alapult az egyház-hívek törvényes formában nyilvánuló közakaratan és egyházunkat a hatalom szolgaságába döntötte volna, minden ígérgé-

tés és fenyegetés ellenére tiltakoztak és visszautasították. Csak egyes felvidéki gyülekezetek fogadták el vagy a nemzetiségi elv érvényesülése, vagy az ígért államsegély kedvéért, de 1868-ig e gyülekezetek is sorjában visszatértek az önkormányzati elv alapján álló egyházi kötelékbe.

Az erdélyi szász evang. egyház sohasem tartozott a magyarországi ág. hitv. evang. egyház kötelékébe, még az országos unió után sem. Ismétlődő meghívások ellenére fenntartotta és megőrizte különállását. Az erdélyországi magyarnyelvű evangélikusok már a XVI. században két részre szakadtak. Egy részük a szász egyházhoz, más részük a helvét hitvallásúakhoz csatlakozott s ezt a csatlakozást a XVIII. század végéig a ref. püspök hivatalos címe is kifejezte. A XIX. század nyolcvanas éveiben a bárcasági magyar evangélikusok kiváltak a szász egyházi kötelékből, csatlakoztak a tiszai egyházkerülethez és ezen a réven a magyarországi evang. egyetemes egyházhoz. Részt vettek az 1891-iki zsinaton is. 1920 óta az új államkötelékben az evangélikusok két egyházkerületet alkotnak.

A horvát-szlavón vármegyék területén élő evangélikusok viszont, noha vallás- és oktatásügyi önkormányzatukat országos törvény biztosította, tagjai voltak a magyarországi evang. egyháznak; mivel a Dráva—Száva közén alakult gyülekezeteket bácskai vagy dunántúli bevándorolt telepések alkották s a hagyomány őket a bányai s részben dunántúli kerülethez fűzte. Csak a zsinat után vált külön és szervezkedett önállóan a horvát-szlavón egyházmegye, de megmaradt a bányai egyházkerület, három gyülekezet pedig továbbra is a dunántúli kerület kötelékében. Az új államkötelékben szintén két egyházkerületbe tömörültek, szintúgy a felvidéki evangélikusok is.

Az egyetemes közgyűlés jegyzőkönyveit 1836-ig latinul, 1836—1840 latinul és magyarul, 1840-től tisztán magyarul szerkesztették. A jegyzőkönyv kinyomatását az 1843-iki közgyűlés Kossuth Lajos indítványára határozta el.

Egyetemes felügyelők 1774—1922.

- Báró Zay Péter 1774—1790.
- Ócsai Balogh Péter 1790—1818.
- Báró Prónay Sándor 1818—1839.
- Gróf Zay Károly 1840—1860.
- Báró Prónay Gábor 1860—1875.
- Zsedényi Ede 1875—1879.
- Báró Radvánszky Antal 1879—1882.
- Báró Prónay Dezső 1882—1918.
- Báró Solymosy Lajos 1918—1922.

★

Az egyházegyetem kormányzata.

a) Elnökség

1. Egyetemes egyházi és iskolai felügyelő:

Radványi és sajkóczai D. báró Radvánszky Albert, földbirtokos, a felsőház tagja, cs. és kir. kamarás, a Magyar Érdemkereszt I. osztályának tulajdonosa, a Johannita-rend lovagja, a magyar kir. Erzsébet tudományegyetem evangélikus hittudományi karának tiszteletbeli doktora, a Luther Társaság tiszteletbeli világi elnöke. Lakása: Budapest, VIII., Üllői-út 16/a és Pusztavarsány (Pest vm., ph. Hatvan).

2. *Egyházi elnök*, a hivatali időrend szerint legidősebb püspök: **D. Geduly Henrik** tiszai egyházkerületi püspök, nyíregyházi lelkész, a felsőház tagja, A Magyar Érdemkereszt I. osztályának tulajdonosa, a m. kir. Erzsébet tudományegyetem evang. hittudományi karának tiszteletbeli doktora, Szabolcs vármegye törvényhatósági bizottságának örökös és Nyíregyháza megyei város képviselőjének tagja. Lakik: Nyíregyházán.

3. *Tiszteletbeli egyetemes egyházi és iskolai felügyelő: tótrónai és blatniczai D. dr. báró Prónay Dezső, földbirtokos, a magyar kir. Erzsébet tudományegyetem evang. hittudományi karának és a debreceni magyar kir. Tisza István-egyetem ref. hittudományi karának tiszteletbeli doktora, jog- és államtud. doktor, a Luther-Társaság tiszteletbeli tagja. Lakik: Acsán (Pest megyében).*

b) Az egyetemes egyház tisztviselői:

Egyetemes világi főjegyző (1935-ig): *dr. Szelényi Aladár* ügyvéd, kormányfőtanácsos (Budapest, IV., Ferenc József-rakpart 3. Telefon: 84-3-07).

Egyetemes világi tb. főjegyző: *dr. Lehotzky Antal* kir. közjegyző, kormányfőtanácsos, a Johannita-rend lovagja, esp. felügyelő (Monor).

Egyetemes világi aljegyző (1935-ig): *dr. vitéz Pétergy Aladár* ügyvéd, kormányfőtanácsos (Budapest, II., Margit-körút 1) és *dr. báró Radvánszky Antal* földbirtokos, egyház-felügyelő (Budapest, VIII., Trefort-utca 2).

Egyetemes egyházi főjegyző (1935-ig): *Zongor Béla* esperes (Körmend, Vas m.).

Egyetemes egyházi aljegyző (1935-ig): *Tóth József* tb. esperes (Fancsal, Abaúj-Torna vm.), *Kardos Gyula* alesperes (Balassagyarmat) és *Kuthy Dezső* egyet. egyh. főtitkár (Budapest, VIII., Üllői-út 24. I.).

Egyetemes ügyész (1935-ig): *Dr. Rásó Lajos* kormányfőtanácsos, Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsá-

gának tagja (Budapest, IV., Veres Pálné-u. 7. Telefon: 88—1—00).

Egyetemes főellenőr (1935-ig): *Zsigmondy Dezső* kormányfőtanácsos, egyh. felügyelő (Budapest, I., Plósz Lajos-utca 11).

Egyetemes pénztáros (1935-ig): *Szelényi Gyula* (Budapest, IV., Deák-tér 4. Telefon: 80—0—60).

Egyetemes ellenőr (1935-ig): *Kesztler László* (Budapest, IV., Deák-tér 4. Telefon: 80—0—60).

Egyetemes levéltáros és nyugdíjintézeti ügyvivő (1935-ig): *Dr. Scholtz Oszkár* (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 51. II.).

Egyetemes egyházi főtitkár: *Kuthy Dezső*, felavatott lelkész, egyet. egyh. aljegyző, egyszersmind a Luther-Otthon igazgatója (Budapest, VIII., Üllői-út 24. Telefon: 41—3—07).

Az egyetemes tanügyi bizottság elnöke és alelnöke: lásd c/II alatt.

c) Az egyetemes egyház bizottságai.

I. Az egyházunkat és a magyar református egyházat közösen érdeklő ügyekre kiküldött bizottság:

Egyházunk kiküldöttei: a) Rendes tagok: D. báró Radvánszky Albert, egyet. felügyelő, D. báró Prónay Dezső, dr. Zelenka Lajos, dr. Mesterházy Ernő, dr. Pesthy Pál, dr. Sztranyavszky Sándor, D. Geduly Henrik, D. Kapi Béla, D. D. Raffay Sándor, D. Kiss István, Sztehló Kornél, dr. Szelényi Aladár, dr. Tomcsányi V. Pál, dr. Ostffy Lajos, dr. báró Kaas Albert, dr. Rásó Lajos, Sárkány Béla; b) póttagok: Radó Lajos, Ziermann Lajos, Wenk Károly, Blatniczky Pál, dr. Domján Elek.

A magyar református egyház kiküldöttei: a) Rendes tagok: dr. Benedek Sándor, dr. Bernát István, dr. Kováts J. István, D. dr. Ravasz László, gróf Teleki József, D. dr. Antal Géza, dr. Balogh Jenő, dr. Darányi Kálmán, Medgyasszay Vince, Farkas István, Farkasfalvi Farkas Géza, Janka Károly, dr. Puky Endre, D. dr. Baltazar Dezső, Berey József, dr. Kun Béla, Maklár Károly, dr. Tóth Lajos, báró Vay László; b) póttagok: Kis Zsigmond, Vincze Elek, Halka Sándor, dr. Huszár Aladár, Meczner Béla, dr. Boér Elek, F. Varga Lajos.

II. Tanügyi bizottság.

Elnök: dr. Mágócsy-Dietz Sándor ny. egyetemi tanár, az egyetemes közgyűlés hivatalos tagja (Budapest, I., Attila-u. 95—99. sz. 1935-ig.) Alelnök: dr. Melich János egyet. tanár, az egyetemes közgyűlés hivatalos tagja (Budapest, X., Család-utca 10. 1935-ig.) Előadók: dr. Bánkúti Dezső (Budapest, IV., Sütő-u. 1.), dr. Zelenka Frigyes elemi iskolai előadó (Budapest, XI., Eszéki-utca 13—15. II. 5.), Németh Sámuel közép-

iskolai előadó s egyszersmind jegyző (Sopron, Széchenyi-tér 11).

Tagok: az egyházkerületek püspökei és felügyelői, továbbá D. dr. Schneller István, dr. Hiltrich Ödön, dr. Domanovszky Sándor, Kardos Gyula, dr. Bruckner Győző, Blatniczky Pál, dr. Beyer Ede, Reif Pál, dr. Gaudy László, Krug Lajos, Hanzmann Károly, Hamar Gyula, Uhrin Károly, Kiss Sándor, Adorján Ferenc, Gerhard Béla, Kemény Péter, D. Kovács Sándor és a theológiai fakultás mindenkori dékánja. Tiszteletbeli tag: dr. Szigethy Lajos.

III. Vallástanítási albizottság.

Elnök: Blatniczky Pál esperes (Cinkota). Tagok: Bartos Pál, Csővári Géza, Kardos Gyula, Krug Lajos, Ziermann Lajos, Reif Pál, Paulik János, Adorján Ferenc, Labossa Lajos, Kemény Lajos és a theológiai fakultás mindenkori dékánja.

IV. Ifjúsági belmissziói bizottság.

Németh Károly esperes (Lébény) elnökle mellett tagok: dr. Gaudy László, Kardos Gyula, Labossa Lajos, Németh Gyula, dr. Bánkúti Dezső, Clementisz György, dr. Deák János, vitéz Faragó Ede, Egyed Aladár, Erős Sándor, Gáncs Aladár, dr. Hilscher Zoltán, Kemény Lajos, Kirner Gusztáv, vitéz Magassy Sándor, Mohr Henrik, Marcsek János, dr. Molnár Gyula, Nitschinger János, dr. báró Podmaniczky Pál, Ruttkay-Miklián Gyula, dr. Sólyom Jenő, dr. Scholtz Oszkár, Schulek Tibor, Turóczy Zoltán.

V. Theológiai bizottság.

Elnök: D. báró Radvánszky Albert egyet. felügyelő. Tagok: a négy püspök és egyházkerületi felügyelő, a tanügyi bizottság elnöke, a theol. fakultás mindenkori dékánja és prodékánja; mint az egyházkerületek által kiküldött tagok: D. dr. Schneller István, Blatniczky Pál, Mihalovics Samu, Zongor Béla, Ziermann Lajos, dr. Domján Elek; póttagok: dr. Gaudy László, Podhradszky János, Turóczy Zoltán, a szervezendő három albizottság elnökei és a Theologusok Otthonának felügyelő tanára.

VI. Lelkészképesítő bizottság.

a) A közös gyűlések.

Elnöksége: az egyetemes közgyűlés elnöksége; jegyzője és előadója esetről-esetre megbízott tag. Tagjai: a püspökök, a hittudományi kar mindenkori dékánja és prodékánja, az

egyetemes egyház ügyésze, az egyetemes tanügyi bizottság elnöke, továbbá az egyházkerületi osztályok rendes tagjai.

b) *Egyházkerületi osztályok.*

A bányai egyházkerületi osztály elnöke a püspök; rendes tagok: Kemény Lajos, Broschko Gusztáv Adolf, Blatniczky Pál, dr. Gaudy László; póttagok: Magócs Károly, dr. Sólyom Jenő.

A dunáninnyi egyházkerületi osztály elnöke a püspök; rendes tagok: D. Kovács Sándor, Mihalovics Samu, Kardos Gyula, dr. Csengődy Lajos; póttagok: Szekey András, Podhradszky János.

A dunántúli egyházkerületi osztály elnöke a püspök; rendes tagok: Németh Károly, Zongor Béla, Ziermann Lajos, Turóczy Zoltán; póttagok: Kiss Samu, Budaker Oszkár.

A tiszai egyházkerületi osztály elnöke a püspök; rendes tagok: Paulik János, dr. Domján Elek, Duszik Lajos, Krieger Mihály; póttagok: dr. Victorisz István, Märcsek János.

VII. Alkotmány- és jogügyi bizottság.

Az egyetemes felügyelő elnöklete alatt a négy püspök és egyházkerületi felügyelő, vagy állásüresedés esetén a törvényes helyettes, továbbá dr. Tomcsányi Vilmos Pál, dr. Haendel Béla, dr. Mikler Károly, dr. Bertha Benő, dr. báró Kaas Albert, Sztehló Kornél, dr. Bruckner Győző, Laszkáry Gyula, dr. Félix Antal, dr. Nendtwich Andor, Kemény Lajos, dr. Domján Elek, Takács Elek, Sárkány Béla, Irányi Kamill, dr. Konkoly Elemér, dr. Zsedényi Béla, Draskóczy Lajos, dr. Pazár Zoltán, dr. Mészáros Gyula, dr. Rásó Béla; hivatalánál fogva tagja az egyetemes ügyész és a jegyzői kar.

VIII. Pénzügyi bizottság.

Az egyetemes felügyelő elnöklete alatt a püspökök és az egyházkerületi felügyelők, továbbá Földváry Elemér, Osztró-luczky Miklós, dr. Zsigmondy Kálmán, dr. Konkoly Elemér, dr. Mikler Károly, Lichtenstein László, Radó Lajos, dr. Mikler Gusztáv, dr. báró Kaas Albert, Czirják Mihály, Schulcz György, dr. Farkas Béla, Zongor Béla, dr. Domján Elek, Jakabfi György, Duszik Lajos, Hanzmann Károly, Mihalovics Samu; hivataluknál fogva tagjai: dr. Rásó Lajos egyetemes ügyész, Zsigmondy Dezső egyet. főellenőr, Szelényi Gyula egyetemes pénztáros, Keszler László egyetemes ellenőr és dr. Szelényi Aladár, egyetemes főjegyző.

IX. Egyetemes számvevőszék. (1938-ig)

Becht Albert (Budapest, V., Wurm-utca 3) és dr. Domján Elek esperes (Sátoraljaújhely) elnöklete alatt: Zsigmondy Dezső, Földváry Elemér, Broschkó G. Adolf, Benyó Vilmos, dr. Gedeon Imre, Tóth József, dr. Horvay Róbert, Magyar Géza, Bódy Pál, dr. Rásó Lajos egyet. ügyész.

X. Egyetemes számvizsgáló bizottság. (1938-ig)

Az egyetemes számvevőszék elnökségének elnöklete alatt: Kovács Andor, Tóth József, Majba Vilmos, dr. Gedeon Imre.

XI. Hrabovszky-alapítványi bizottság. (1935-ig)

Dr. Bánó József és Broschkó G. Adolf elnöklete alatt: Majba Vilmos, dr. Vetsey Aladár és Kemény Lajos.

XII. Hunfalvy-alapítványi bizottság.

Dr. Zelenka Lajos és D. D. Raffay Sándor elnöklete alatt: Szánthó Gyula, dr. Haberern J. Pál, Kemény Lajos, dr. Szelényi Aladár úgyis, mint jegyző.

XIII. Egyetemes egyházi nyugdíjintézeti bizottság.

Dr. báró Radvánszky Albert egyetemes felügyelő és D. Geduly Henrik püspök elnöklete alatt: dr. Rásó Lajos egyetemes ügyész, dr. Scholtz Oszkár ügyvivő, Kuthy Dezső egyetemes főtitkár, Szelényi Gyula egyetemes pénztáros, Keszler László egyetemes ellenőr, a Lelkészegyesület (MELE) részéről annak elnke: D. Raffay Sándor püspök; továbbá az egyházkerületek által kiküldött tagok: Sárkány Béla, Mihalovics Samu, Hanzmann Károly, Ligeti Ede.

XIV. Egyetemes levéltári és könyvtári bizottság.

Zsigmondy Dezső és Sárkány Béla elnöklete alatt: Broschkó G. Adolf, dr. Szigethy Lajos, dr. Melich János, dr. Rexa Dezső, dr. Paulinyi Oszkár, dr. Hilscher Zoltán, Hamvas Béla, D. Kovács Sándor.

XV. Luther-Otthon-szemináriumi bizottság.

Az egyetemes közgyűlési elnökség elnöklete alatt és Sándy Gyula ügyvezető alelnöksége mellett, akinek helyettese dr. Gombocz Zoltán, az egyházkerületi elnökségek, továbbá dr. Mágócsy-Dietz Sándor, dr. Szelényi Aladár, dr. Rásó Lajos, dr. Szigethy Lajos, dr. Scholtz Oszkár, dr. Haendel Béla, Kuthy

Dezső, Kemény Lajos, dr. Melich János, dr. Klaniczay Sándor, Arató István, dr. Bánkúti Dezső, Teltsch Kornél, dr. Mauritz Béla, dr. Bakay Lajos.

XVI. Egyetemes énekügyi bizottság.

D. Kapi Béla elnök, D. Payr Sándor (ny. egyet. tan., Sopron), Fodor Kálmán (kántor, Győr), D. Kovács Sándor (egyet. tanár, a Luther T. főtitkára, Budapest), Kapi Gyula (ny. ev. tanítóképzőintézeti tanár, Budapest), Chugyik Pál (lelkész, Aszód), Paulik János (lelkész, Nyíregyháza), dr. Victorisz József (c. főigazgató, Nyíregyháza), Uhrin Károly (ny. igazgató-tanító, Békéscsaba).

XVII. Lelkészségélyezési-alap bizottság.

Dr. Zelenka Lajos és D. D. Raffay Sándor elnöklete alatt: Broschkó G. Adolf, Duszik Lajos, továbbá hivatalból dr. Rásó Lajos egyetemes ügyész, Szelényi Gyula egyetemes pénztáros és dr. Szelényi Aladár egyetemes főjegyző.

XVIII. Üllői-úti házépítőbizottság.

Dr. Zelenka Lajos és D. D. Raffay Sándor elnöklete alatt: dr. Mágócsy-Dietz Sándor, Hoepfner Guidó, Sándy Gyula.

XIX. Egyetemes diáksegélyezési bizottság.

D. D. Raffay Sándor püspök elnöklete alatt: dr. báró Kaas Albert, dr. Zelenka Lajos, Sárkány Ernő, dr. Mágócsy-Dietz Sándor, Kirchner Rezső, dr. Ittész Zsigmond, Zsigmondy Dezső.

XX. Zsinatot előkészítő bizottság.

Az egyetemes felügyelő, az egyházkerületi felügyelők és püspökök, dr. báró Kaas Albert, dr. Mágócsy-Dietz Sándor, D. Szeberényi L. Zsigmond, dr. Rásó Lajos, dr. Hittrich Ödön, dr. Konkoly Elemér, dr. vitéz Pétery Aladár, dr. Bruckner Győző, dr. Haendel Béla, dr. Polner Ödön, Mihalovics Samu, Elischer Viktor, Pap Elek, szentmártoni Radó Lajos, Zongor Béla, D. dr. Pröhle Károly, Krug Lajos, dr. Zelenka Frigyes, dr. Mikler Károly, Paulik János, Adorján Ferenc, Gerhard Béla, D. Kovács Sándor, dr. Szelényi Aladár egyet. főjegyző.

XXI. A Theologusok Otthonának helyi bizottsága.

Ziermann Lajos elnöklete alatt rendes tagok: dr. Deák János, a Theol. Otthon felügyelője, dr. Töpler Kálmán, Forster Gusztáv, Hanzmann Károly, dr. Zergényi Artur, dr.

Schindler András, dr. Heinler Károly, dr. báró Podmaniczky Pál, dr. Scheffer Oszkár, a theol. fakultás mindenkori dékánja és prodékánja. Póttag: Klausz Lajos.

XXII. Adóalapi bizottság.

Az egyetemes felügyelő elnöklete alatt: dr. Szelényi Aladár egyetemes főjegyző, dr. Rásó Lajos egyetemes ügyész, Hanzmann Károly, mint előadó. Az egyházkerületek részéről: az egyházkerületi elnökségek, továbbá: Sárkány Béla, Bódi Pál, Laszkáry Gyula, Mihalovics Samu, Radó Lajos, Kiss Samu, dr. Domján Elek, Margócsy Emil.

XXIII. Nyugdíjállamsegélyügyi bizottság.

Az egyetemes felügyelő, a négy püspök, dr. Szelényi Aladár egyetemes főjegyző, dr. Mikler Károly és Kuthy Dezső egyetemes főtitkár.

XXIV. Liturgiai bizottság.

D. Geduly Henrik püspök elnöklete mellett: D. Raffay Sándor püspök, Sárkány Béla, Magócs Károly, Szekey András, Magyar Géza, Dörmer Frigyes, Turóczy Zoltán, Becht József, Marcsek János, Paulik János, dr. Gaudy László, mint előadó és Kuthy Dezső egyetemes főtitkár.

XXV. Sajtó- és irodalomügyi bizottság.

A Luther-Társaság elnöksége és főtitkára, a lapszerkesztő lelkészek és tanítók és a theol. fakultás egy képviselője.

XXVI. „Erős vár“ bizottság . . .

Elnöke: D. Geduly Henrik püspök; — tagok D. Payr Sándor, D. Kovács Sándor egyetemi theol. tanárok, Paulik János, Kuthy Dezső, Magócs Károly lelkészek, Zalánfy Aladár zeneművészeti főiskolai tanár.

Egyetemes egyházi törvényszék.

Elnökség:

Az egyetemes egyház elnöksége, jelenleg **D. báró Radvánszky Albert** és **D. Geduly Henrik**, illetőleg akadályoztatásuk esetén a választás időrendje szerint következő s őket helyettesítő világi és egyházi közbíró.

Az egyetemes törvényszék tagjai:

Világiak: Dr. Mészáros Gyula (1938), dr. Tomcsányi Vilmos Pál (1938), dr. Szelényi Aladár (1938), dr. Konkoly Elemér (1938), Lichtenstein László (1935), dr. Dukavits Vilmos (1935), Laszkáry Gyula (1935), Rupprecht Olivér (1935).

Egyháziak: Ziermann Lajos (1938), Mihalovics Samu (1938), Kovács Andor (1938), Duszik Lajos (1938), Németh Károly (1938), Sárkány Béla (1935), dr. Domján Elek (1935), Csővári Géza (1935).

Tanártagok: Dr. Mikler Károly (1938), dr. Zsedényi Béla (1938), Németh Sámuel (1938), dr. Hittrich Ödön (1935).

Jegyző: Dr. Vietorisz Gyula (1935).

Egyetemes egyházi és iskolai felügyelői iroda

Budapest, VIII., Üllői-út 24. I. em. Telefon: 41—3—07.

Igazgatója:

Kuthy Dezső, egyet. egyházi főtitkár, egyet. egyházi aljegyző, felavatott lelkész, egyszersmind a Luther Otthon igazgatója. Fogad naponta, ünnepnapok kivételével 9—1.

Függelék.

Az egyetemes felügyelő helyettesítésére hivatott egyházkerületi felügyelők a hivatali időrend szerint. (E. A. 158. §.).

Dr. Zelenka Lajos tiszai felügyelő 1923 aug

Dr. Mesterházy Ernő dunántúli felügyelő 1923 szept.

Dr. Pesthy Pál bányakerületi felügyelő 1929 szept.

Dr. Sztranyavszky Sándor dunáninneni felügyelő 1930 okt.

B) A bányai egyházkerület.

Bevezetés.

A bányai egyházkerület a Carolina Resolutio II. alapján alakult a következő megyékből: Kis-Hont 10, Nagy-Hont 20, Nógrád 30, Zólyom 3, Bars 3, Pest 12, Békés 3 gyülekezettel. Kis-Hontot később a tiszamelléki kerülethez csatolták. A kerület magvát a bányavárosok képezték a selmeci lyceummal. Innen kapta nevét is, mely a történelmi jogfolytonosság elve alapján a mai napig megmaradt, noha utóbb a kerület súlypontja az alföldre csúszott át. Új egyházmegyék alakultak a telepedések következtében (Békés, Bács-Szerém, Bánság, Horvát-Szlavon, Budapest-város). Az 1891/94. zsinat a kerületek arányosítása végett a lélekszámra két kisebb egyházkerülettel fölrő kerületből elcsatolta a nógrádi, nagyhonti és barsi egyházmegyéket a dunáninnen kerülethez, viszont a dunáninnen kerületből megkapta a turóci egyházmegyét, úgyhogy Zólyom és Turóc, a kerület derékrészétől elszigetelve valóságos „corpus separatum“-ot alkotott. — A nagy, szinte egész kerületnek beillő békési egyházmegye a zsinat után három esperességre oszlott, a pestmegyei esperesség pedig 1923/24. évben ugyancsak három egyházmegyére. A kerület mai megcsonkított állapotában is legnépesebb kerülete a csonka ország evangélikusságának. Ez az egyetlen kerület, mely gyűléseit állandóan egyhelyütt, Budapesten tartja; az ország fővárosa tehát nem csupán az egyházegyetemnek székhelye, hanem természetes központja a bányai kerületnek is.

A kerület superintendensei, illetőleg püspökei 1734-től fogva a következők voltak:

1. Michaelisz Sámuel, besztercebányai lelkész . 1734—1740.
2. Pilarik Jeremiás, dacsólami lelkész . . . 1741—1743.
3. Hruskovitz Sámuel, besztercebányai lelkész . 1744—1747.
(Ez évben a canonica visitatio gyakorlása miatt hivatalától megfosztott, 1748. meghalt.) 1747—1755. nem volt superintendense a kerületnek.
4. Glosius Dániel Péter, sziráki lelkész 1755.
beiktatása előtt meghalt.

5. Frideli András, garamszegi lelkész	1757—1766.
6. Pohl Mihály, acsai lelkész	1767—1778.
7. Csernyánszky János, selmeci lelkész	1778—1784.
(II. József császár 1784. hivatalától megfosztotta, meghalt 1785.).	
8. Szinovitz Mihály, besztercebányai lelkész	1785—1796.
9. Hamaliar Márton, selmeci, utóbb szarvasi lelkész	1796—1807.
10. Lyci Kristóf, besztercebányai lelkész	1807—1814.
11. Lovich Ádám, besztercebányai lelkész	1815—1834.
12. Dr. Szeberényi János, selmeci lelkész	1834—1855.
13. Dr. Székács József, pesti lelkész	1860—1872.
14. Dr. Szeberényi Gusztáv, békéscsabai lelkész	1873—1890.
15. Sárkány Sámuel, pilisi lelkész	1890—1905.
16. Bachát Dániel, pesti lelkész	1905—1906.
17. Scholtz Gusztáv, budai lelkész	1906—1918.

*

Egyházkerületi felügyelők 1734 óta:

1. Radvánszky János	1734—1738.
2. Radvánszky György	1738—1760.
3. Báró Podmaniczky János	1760—1778.
4. Báró Hellenbach György	1778—1785.
5. Radvánszky János	1785—1808.
6. Kubinyi András	1808—1815.
7. Baloghy Lajos	1817—1823.
8. Radvánszky Antal	1823—1837.
9. Báró Prónay Albert	1837—1860.
10. Dessewffy Ottó	1860—1867.
11. Báró Podmaniczky Frigyes	1867—1873.
12. Báró Radvánszky Antal	1873—1879.
13. Fabiny Teofil	1880—1898.
14. Dr. Zsilinszky Mihály	1898—1910.
15. Dr. Zsigmondy Jenő	1910—1928.

Az egyházkerület kormányzata.

a) Elnökség.

Az egyházkerület püspöke:

D. Raffay Sándor, budapesti deáktéri lelkész, a debreceni gróf Tisza István tudományegyetem református és az Erzsébet tudományegyetem evangélikus hittudományi karának (Sopron) tiszteletbeli doktora, fölesketett okleveles theol. akad. tanár (1896—1908 nyilv. r. tanár Pozsonyban, a magyarországi evang. egyetemes egyház theol. akadémiáján), a Petőfi-Társaságnak, a Luther-Társaságnak, A Magyar Protes-

táns Irodalmi Társaság irodalmi, tudományos és művészeti szakosztályának tiszteleti tagja; a Nemzetközi Jóbarátság Egyházi Szövetségének (International Friendship through the Churches), a Hit és Szeretet (Faith and order), a Gyakorlati Keresztység (Live and Work) szövetségének, a Lutheránus Egyesülésnek (Allg. Evang. Luth. Conferenz), a Magyar Egyházak nemzetközi bizottságának társelnöke; a Lutheránus világszövetség első gyűlésének egyik elnöke; a Nemzetközi Protestáns Világszövetség igazgatósági tagja; a sonderhauseni Luther-Akadémia tagja; Budapest székesfőváros, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye és Békés vármegye törvényhatóságának örökös tagja; a Társadalmi Egyesületek Szövetségének (TESz), a Nemzeti Szövetségnek, az Egyesült Ker. Nemzeti Ligának, Turáni és Rákóczi Szövetségnek, a Magyar Külügyi Társaságnak elnökségi tagja; a Szarvasi öreg Diákok Szövetségének s a Magyar Zene Barátai Egyesületének elnöke; több társadalmi, hazafias egyesület (Move., Magyar Kultúr Szövetség, egykori Területvédő Liga), a Magyar Revíziós Liga alapító és ig. tagja. Püspök 1918 okt. óta. Hivatala Budapesten, IV. Deák-tér 4. Telefon: 81-1-00.

Egyházkerületi felügyelő:

Dr. Pesthy Pál ny. igazságügyminiszter, országgyűlési képviselő, a Magyar Érdemkereszt I. osztályának tulajdonosa, a tolna—baranya—somogyi egyházmegye felügyelője, az Orsz. Prot. Árvaegylet elnöke, a szarvasi és sárszentlőrinci evang. egyházközség felügyelője, a békési egyházmegye th. felügyelője; Tolna vármegye törvényhatósági bizottságának örökös tagja; földbirtokos, a földbirtokreform pénzügyi lebonyolítására alakult Szövetkezet elnöke (1929 óta). Lakik: Budapesten, V., Géza-utca 2. és Úzdon (Tolna m. Posta h.).

b) Az egyházkerület tisztviselői.

Egyházi főjegyző: *Sárkány Béla* érd. esperes (Kecskemét).

Világi főjegyző: *Dr. Scholtz Oszkár* (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 51.).

Egyházi jegyző: *Magócs Károly* egyházker. püspöki másodlelkész (Budapest, IV., Deák-tér 4.).

Világi jegyző: *Dr. Lányi Mártoon* ügyvéd, orsz.-gyűl. képviselő (Budapest, I., Ráth György-utca 18.).

Püspöki irodavezető: *Ruttkay Miklián Gyula*, felav. lelkész (Budapest, IV., Deák-tér 4.).

Egyházker. püspöki másodlelkész: *Magócs Károly* (Budapest, IV., Deák-tér 4.).

Egyházker. missziói lelkész: *Virágh Jenő* (Budapest, IV., Deák-tér 4.).

Ügyész: *Dr. Mészáros Gyula* (Budapest, IV., Ferenc József-rakpart 26.).

Pénztáros: *Szelényi Gyula* (Budapest, IV., Deák-tér 4.).

Ellenőr: *Kesztler László* (Budapest, IV., Deák-tér 4.).

Számvevő: *Sándy Gyula* műegyetemi ny. r. tanár (Budapest, II., Toldy F.-utca 20.).

Levéltáros: *Dr. Scholtz Oszkár* (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 51.).

Egyházker. tanfelügyelő a népiskolákban: *Bartos Pál* lelkész (Szarvas) és a középiskolákban *Dr. Rell Lajos* igazgató (Békéscsaba).

Egyházker. vallástanítási felügyelő: *Dr. Gaudy László* (Budapest, VII., Damjanich-utca 28/b.).

c) Az egyházkerület állandó bizottságai.

I. Egyházker. fegyelmi választmány.

Elnökei: az egyházker. elnökség.

Tagjai: Báró Prónay György (Budapest, VIII., Trefort-u. 3), dr. Kalotay (Kirchner) Viktor kir. kúriai bíró (Budapest), Blatniczky Pál esperes (Cinkota), Kemény Lajos esperes (Budapest), dr. Mészáros Gyula ker. ügyész.

Jegyzője: Dr. Lányi Márton világi jegyző.

II. Egyházker. számvevőszék.

Elnökei: Benyó Vilmos (Budapest, VII., Garay-tér 19.) és Broschko G. Adolf érd. esperes (Budapest, IV., Deák-tér 4).

Tagjai: Holitscher Pál (Budapest, VII., Vilma Királynő-út 28), Sándy Gyula (Budapest, II., Toldy F.-u. 20), Honéczy Pál (Pilis), Szántó Róbert (Budapest, XI., Lenke-út 56) és Mohr Henrik (Budapest, III., Zichy-u. 7.)

III. Egyházker. pénzügyi bizottság.

Elnökei: az egyházker. elnökség.

Tagjai: Báró Kaas Albert műegyetemi tanár (Budapest, I., Országház-u. 14), Földváry Elemér felsőházi tag (Péteri), Benyó Vilmos (Budapest, VII., Garay-tér 19), Zsigmondy Dezső (Budapest, I., Plósz Lajos-utca 11), Broschko G. Adolf (Budapest, IV., Deák-tér 4), Bódy Pál (Tápiószele), Zsigmondy Kálmán (Budapest, VII., Damjanich-u. 8), Bakay Péter esperes (Apostag), Bárdy Ernő alesperes (Mezőberény), Artner Oszkár (Budapest, XI., Horthy M.-út 31), Becht Albert (Budapest, V., Wurm-u. 3) és a jegyzői kar.

Jegyzője: a kerület világi jegyzője.

IV. Egyházker. iskolai bizottság.

Elnökei: Dr. Rell Lajos (Békéscsaba) és Blatniczky Pál (Cinkota).

Tagjai: Arató Frigyes (Budapest, I., Maros-utca 23), Siki

Béla (Budapest, VII., Vasvári Pál-utca 7), dr. Sárkány Alfréd kultuszmin. min. tanácsos (Budapest, V., Hold-u. 16), dr. Hoffmann Frigyes nyug. tanár (Budapest), Bereczky Sándor ny. tanár (Budapest, II., Abrányi Emil-u. 3), dr. Németh Ödön egyet. tanár (Budapest, VII., Izabella-utca 84), Sárkány Ernő országgy. képviselő (Aszód), dr. Mikler Károly (Budapest, IV., Vigadó-tér 4), herceg Hohenlohe K. Egon (Budapest, VII., Aréna-út 11), Mágócsy-Dietz Sándor (Budapest, I., Attila-utca 95—99), dr. Szontagh Antal (Szada, Pest m. és Budapest, VII., Nefelejts-u. 45), dr. Haberern Pál (Budapest, II., Csalogány-u. 50), dr. Gaudy László (Budapest VII., Damjanich-u. 28/b), Magócs Károly (Budapest, IV., Deák-tér 4), Szántó Róbert (Budapest XI., Lenke-út 56), Hüttl Ármin vallásnár (Budapest, I., Verbőczy-ut 28), Mohr Henrik és Uhrin Károly (Békéscsaba). A tanítói karból: Mikolík Kálmán (Budapest, I., Zenta-u. 5), az aszódi leánynevelő igazgatója és a két tanító-képviselő. Hivatalból: a ker. elnökség, a ker. jegyzők, a középiskolák, a tanítónőképző és leánygimnázium felügyelői és igazgatói.

Jegyzők: a kerület két tanfelügyelője.

V. Egyházker. jogügyi bizottság.

Elnökség: az egyházker. elnökség.

Tagjai: Dr. Haviár Gyula (Szarvas), dr. Lehotzky Antal (Monor), báró Kaas Albert (Budapest, I., Országház-utca 14.), dr. Konkoly Elemér (Budapest, IV., Károly-körút 18), Purgly Emil (Budapest, XI., Budafoki-út 13), Blatniczky Pál (Czinkota), dr. Szontagh Antal (Budapest, VII., Nefelejts-u. 45), dr. vitéz Pétery Aladár (Budapest, II., Margit-körút 1), dr. Szelényi Aladár (Budapest, IV., Ferenc József-rakpart 3), dr. Rásó Lajos (Budapest, IV., Veres Pálné-utca 7), dr. Mikler Károly (Budapest, V., Rudolf-rakpart 7), dr. Wladár Gábor (Kir. Kuria), dr. Fabinyi Tihamér pénzügyminiszter (Budapest, V., Hold-utca 21), Kovács Andor esperes (Orosháza), D. Szeberényi Lajos Zs. esperes (Békéscsaba).

Hivatalból: a ker. ügyész és a jegyzői kar.

VI. Aszódi iskolai bizottság.

Elnökség: az egyházker. elnökség.

Tagjai: A két kerületi főjegyző, a kerületi ügyész, az iskolai bizottság elnökei, a középiskolai kerületi tanfelügyelő, az aszódi leánynevelő intézetnek és az aszódi Petőfi-főgimnáziumnak igazgatója, a pesti felső egyházmegye esperese, az aszódi egyház lelkésze, a két intézet tanári testületének egy-egy tagja, az aszódi helyi bizottság elnöke, az egyetemes tanügyi bizottság elnöke, továbbá dr. Gaudy László (Budapest, VII., Dam-

janich-u. 28/b), dr. Horváth Károly (Gödöllő), Sárkány Ernő (Aszód), dr. Szontagh Antal ny. min. tan. (Budapest, VII., Nefelejts-u. 45), dr. Mikler Károly (Budapest, V., Rudolf-rakpart 7), Mikolík Kálmán (XI., Zenta-u. 5) és Schulek János (XI., Horthy M.-út 86).

VII. Báró Baldácsy-alapítványi bizottság.

Elnökség: az egyházker. elnökség.

Tagjai: az esperesek és esperességi felügyelők.

Jegyzője: a ker. egyházi jegyző.

VIII. Lelkészválasztási bizottság.

Elnökség: az egyházker. elnökség.

Tagjai: báró Prónay György (Budapest, VIII., Trefort-u. 3), Sárkány Béla (Kecskemét), dr. Mészáros Gyula (Budapest, IV., Ferenc József-rakpart 26).

IX. Egyházker. énekügyi bizottság.

Elnöke: a püspök.

Tagjai: Chugyik Pál (Aszód), Zalánfi Aladár (Budapest, VIII., Práter-utca 59), Mikolík Kálmán (Budapest, XI., Zenta-utca 5), Kapi-Králik Jenő (Budapest, IV., Deák-tér 4), Perényi Rezső (Aszód), Kemény Lajos esperes (Budapest, VII., Damjanich-u. 28/b), dr. Gaudy László (Budapest, VII., Damjanich-utca 28/b).

Jegyzője: a ker. egyházi jegyző.

X. Szarvasi tanítónőképzőintézeti bizottság.

Elnökei: Dr. Haviár Gyula kir. közjegyző, esp. felügyelő, (Szarvas) és Bartos Pál lelkész (Szarvas).

Tagjai: a szarvasi lelkészek, az intézet igazgatója, a tan-testület egy kiküldöttje, a szarvasi egyház gondnoka, a szarvasi népiskola igazgató-tanítója, az arad-békési, a békési és csanád-csongrádi egyházmegyék esperese, továbbá dr. Scholtz Oszkár, dr. Zelenka Frigyes (Eszéki-út), Mikolík Kálmán (Budapest, XI., Zenta-u. 5), Kovácsik István, Ponyiczky Kálmán, Ribárszky Pál, dr. Tepliczky János, dr. Zerinváry Szilárd (ez utóbbiak Szarvason).

XI. Egyházker. missziói bizottság.

Elnökei: Koós Jenő ny. államtitkár (Budapest, VIII., Üllői-út 42) és Kovács Andor esperes (Orosháza). Tagjai: az esperesek és egyházmegyei felügyelők, továbbá dr. Mázor Elemér (Békéscsaba), dr. Haviár Gyula (Szarvas), Sándy Gyula (Budapest, II., Toldy F.-u. 20), Sommer Gyula (Vác), Bódy Pál

(Tápiószele), Bárdy Ernő alesperes (Mezőberény), Nikelszky Zoltán árvaházi igazgató (Budapest, VII., Rózsák-tere 1), Raskó Kálmán gimn. igazgató (Szarvas), Szuchovszky Gyula (Budapest, VII., Elemér-u. 22) és Rimár Jenő (Budapest, VII., Gizella-út 28) vallástanító lelkészek, dr. Konkoly Elemér egyh. közs. másodfelügyelő (Budapest, IV., Károly Király-út 18), Kuthy Dezső egyet. egyh. főtitkár (Budapest VIII., Üllői-út 24).

XII. Luther-szoborbizottság.

Elnöksége: az egyházker. elnökség.

Tagjai: az egyházmegyék esperesei és felügyelői, továbbá: dr. Rásó Lajos (Budapest, IV., Veres Pálné-u. 7), Hoepfner Guidó (Budapest, I., Csévi-út 14), dr. Habebern J. Pál (Budapest, II., Csalogány-utca 50) és a két kerületi tanfelügyelő.

Számvizsgáló bizottság.

Elnöke: Zsigmondy Dezső (Budapest, XI., Plósz Lajos-utca 11).

Tagjai: Benyó Vilmos (Budapest, VII., Garay-tér 19), Artner Oszkár (Budapest, V., Wurm-u. 3), Becht Albert (Budapest V., Wurm-u. 3).

Az egyházkerületi törvényszék.

Elnökség:

Az egyházkerületi elnökség, jelenleg **D. Raffay Sándor** püspök és **dr. Pesthy Pál**, — illetőleg akadályozásuk esetén a választás időrendje szerint következő s őket törvényesen helyettesítő egyházi és világi közbíró.

Az egyházkerületi törvényszék tagjai

Egyházi közbírák: Bartos Pál (Szarvas, 1935-ig), Jakabfi György (Békéscsaba, 1935-ig), Margócsy István (Acsa, 1935-ig), Bódy Pál (Tápiószele, 1935-ig), Szántó Róbert (Budapest, 1938-ig).

Világi közbírák: Dr. Vángyel Endre (Gyula, 1935-ig), dr. Posch Gyula (Budapest, V., Személynök-u. 16, 1935-ig), dr. Szelényi Aladár (Budapest, IV., Ferenc József-rakpart 3, 1935-ig), dr. Pap Elek (Budapest, 1938-ig), dr. Wladár Gábor (Budapest, 1938-ig).

Tanár- és tanítóbírák: Mikola Sándor (Budapest, 1938-ig), Uhrin Károly (Békéscsaba, 1938-ig).

Jegyző: Dr. Sarudy István (Budapest, V., Rudolf-rakpart 3, 1935-ig).

Függelék.

A) Az egyházkerületben működő esperesek a hivatali időrend szerint.

D. Szeberényi Lajos Zs., Arad—Békés	1918
Kovács Andor, Békés	1920
Bakay Péter, pestmegyei alsó esp.	1930
Kemény Lajos, Budapest	1931
Honéczy Pál, pestmegyei közép esp.	1932
Egyed Aladár, Csanád—Csongrád	1934
Chugyik Pál, pestmegyei felső esp.	1935

B) Az egyházkerületben működő egyházmegyei felügyelők a hivatali időrend szerint.

Báró Prónay György pestmegyei felső esp.	1920
vitéz Purgly Emil, Csanád—Csongrád	1923
Dr. Lehotzky Antal, Pestmegyei közép esp.	1924
Dr. báró Kaas Albert, pestmegyei alsó esp.	1924
Krayzell Miklós, Arad—Békés	1930
Dr. Mikler Károly, Budapest	1931
Dr. Haviár Gyula, Békés	1931

I. Arad-békési egyházmegye.

Az egyházmegye a régi békési egyházmegyéből vált ki s alakult új egyházmegyévé a bányakerületi és egyetemes közgyűlés 1895-ben kelt jóváhagyó határozata alapján. Az egyházmegye 1896. január 9-én alakult meg. Területe kiterjedt Arad vármegyére és Békés vármegyének a budapest—aradi vasútvonal északi oldalán elterülő vidékére. E terület a trianoni békekötés következtében jelentékenyen csökkent, viszont gyarapodott Biharnak sarkadvidéki részével.

A különválás (1896) óta az egyházmegye területén a következő új gyülekezetek keletkeztek: Bodzás-Ottlaka (1910), Gyula (1924), Gerendás (1926) anyaegyházközségek; Kígyós (1912), Kétegyháza (1926), Sarkad (1929) fiókegyházak. Új gyülekezetek alakulásának ez egyházmegyében nagy s eddig föl nem ismert vagy eddig még akadályba ütköző lehetőségei kínálkoznak.

1896 óta az egyházmegyét a következő esperesek kormányozták:

- 1896—1901. Koren Pál békéscsabai lelkész.
- 1901—1918. Csepregi György békéscsabai lelkész.
- 1918— Dr. Szeberényi Lajos Zs. békéscsabai lelkész.

Egyházmegyei felügyelők voltak:

- 1896—1898. Dr. Zsilinszky Mihály államtitkár.
- 1898—1914. Dr. Zsilinszky Endre békéscsabai birtokos.
- 1914—1918. Báró Solymosy Lajos apateleki földbirtokos.
- 1918—1930. Dr. Sailer Vilmos békéscsabai ügyvéd.

Az egyházmegye kormánya.

a) Elnökség

Esperes: **D. Szeberényi Lajos Zs.** békéscsabai lelkész, a bécsi prot. theol. fakultás tiszteletbeli doktora, a felsőház tagja, Békés vármegye törvényhatóságának tagja (1918 óta).

F.: **Krayzell Miklós**, törvényszéki tanácselnök (Budapest, V., Markó-utca) (1930 óta).

Aesperes: **Bárdy Ernő** mezőberényi lelkész.

Mf.: **Dr. Vángyel Endre** főszolgabíró, I. Gyulán.

b) Az egyházmegye tisztviselői

Jegyzők: **Jakabfi György** békéscsabai lelkész, egyh. főjegyző (1934 óta) és **Rohály Mihály** gyulai lelkész. aljegyző (1934 óta). — **Dr. Galli Károly** ügyvéd, világi főjegyző Békés-

csabán (1930 óta) és *dr. Uhrin László* ügyvéd, világi aljegyző Békéscsabán (1930 óta).

Pénztáros: *Biszkup Ferenc* mezőberényi II. ker. lelkész (1930 óta).

Számvevő (ellenőr): *Uhrin Károly* ny. igazgatótanító Békéscsabán (1918 óta).

Levéltáros: *Knyihár Károly* evang. ny. lelkész, Békéscsabán (1918 óta).

Ügyész: *dr. Linder Károly* városi főügyész, Békéscsabán (1918 óta).

Körlelkészek: *Jakabfi György* a békéscsabai állami és községi iskolákban; *dr. Szeberényi Gusztáv* a békéscsabai és gerendási evang. iskolákban; *Linder László* a mezőberényi II. ker., bodzásotlakai és medgyesegyházi evang. és állami iskolákban; *Feiler Ernő* a gyomai és mezőberényi I. ker. evang. iskolákban.

c) Az egyházmegye bizottságai:

Számvevőszék. Elnökség: az egyházmegyei elnökség. Tagjai: *Uhrin Károly, Bárdy Ernő, Biszkup Ferenc, Kozsuch István, dr. Lépes István, Susánszky János, Korossy László, Linder László* (ez utóbbiak Békéscsabán).

Iskolai bizottság. Elnökség: az egyházmegyei elnökség. Tagok: *Rohály Mihály* gyulai lelkész, *Gubcsó András* bodzásotlakai lelkész, *Kiss Kálmán* gerendási lelkész, *Lehotzky István, Davida Károly, Lipták Pál, Uhrin Károly, Koltay Pál, Zsiros András, dr. Valentinyi Károly, dr. Szeberényi Lajos* reálgimn. tanár Békéscsabán és a körlelkészek.

Pénzügyi bizottság. Elnökség: az egyházmegye elnöksége. Tagok: *Feiler Ernő, dr. Szeberényi Gusztáv, Linder László* lelkészek, *dr. Hegedüs Béla* (Mezőberény); *dr. Valentinyi Károly, Kozsuch János* tanító, *Bartolff Márton, Kovács András* bankigazgató, *Lipták Pál* tanító, *Bolyánszky János* pénztáros.

Nyugdíjügyi bizottság. Elnök: *dr. Szeberényi Lajos* Zs. esperes. Tagok: *Jakabfi György, dr. Szeberényi Gusztáv* lelkészek, *dr. Jeszenszky Pál* orvos.

Pénztárakat ellenőrző és vizsgáló bizottság. Elnöksége az esp. elnökség; tagok: *Uhrin Károly, Biszkup Ferenc, Juránszky János.*

A *szarvasi főgimnázium felügyelőbizottságának* tagjai: *Dr. Szeberényi L. Zs.*

Lelkészi értekezlet. Elnöke: *dr. Szeberényi Lajos* Zs. esperes; alelnök: *Bárdy Ernő*; jegyző: esetről-esetre szóló megbízás.

Tanító-Egyesület. Elnöke: *Kozsuch István* békéscsabai tanító. Alelnök: *Buncsák Gusztáv* mezőberényi tanító. Jegyzők: *ifj. Braun Gyula* és *Szutórisz László* mezőberényi tanítók. Pénztáros: *Lipták Pál* békéscsabai tanító.

Egyházmegyei Gyámintézet. Elnöke: *Bárdy Ernő* mezőberényi lelkész, alesperes. Jegyző: esetről-esetre szóló megbízás. Egyéb tisztviselők: az egyházmegye megfelelő tisztviselői.

Egyházmegyei törvényszék

Elnökség: **D. Szeberényi Lajos Zs.** esperes és **Krayzell Miklós** esp. felügyelő.

Bírák: *Bárdy Ernő*, *Feiler Ernő*, *Linder László*, dr. *Szeberényi Gusztáv* lelkészek, *Korossy László* (Békéscsaba), dr. *Hegedüs Béla* (Mezőberény), dr. *Sailer Vilmos* (Békéscsaba), dr. *Uhrin László* (Békéscsaba) világiak, — a tanári és tanítói karból: dr. *Rell Lajos* reálgimn. igazgató, *Molnár János* tanító (Békéscsaba).

Jegyző: dr. *Sailer Ferenc* ügyvéd.

Az egyházmegye területén élő nyug. lelkészek és lelkészözvegyek:

a) *Lelkészek:* *Zsilinszky Endre* volt medgyesegyházi lelkész, *Zólyomi Pái* volt bodzás-otlakai lelkész, *Knyihár Károly* volt békéscsabai lelkész, *Doleschall Lajos* volt bényei lelkész.

b) *Lelkészözvegyek:* özv. *Csepregi Györgyné* (Békéscsaba), özv. *Liffa Jánosné* (Szemplak), özv. *Kiss Kálmánné* (Felső-Aradi, utóbb csabai vallástanító lelkész), özv. *Leszich Lászlóné* (Nagy-Bánhegyes).

Következnek az egyházközségek:

1. Békéscsaba.

Békéscsaba megyei város területén, Békés vármegyében. Vá., ph., tá., tel. helyben. Alakulásának éve 1718. Anyakönyvei 1723 óta vannak. Hozzátartozik Új-Kígyós fiókegyház és Mezőmegyer, mint szórványterület.

Lsz. az anyaegyházban 30.883 (ebből a belső területre esik 22.156, a tanyákra 8727). Kígyóson 522, Mezőmegyeren 681. Az egész gyülekezet lélekszáma a hozzátartozó községekkel, pusztákkal és tanyákkal együtt **32.086**.

Békéscsabán a lakosság száma (51.416 hold) 49.374. Ebből evang. 30.883, ref. 3473, róm. kat. 11.827, gör. kat. 198, gör. kel. 315, izr. 2458, baptista 78, nazarénus 51, egyéb vallású a felekezetenkívüliekkel együtt 98. A gyülekezethez tartozó egész közigazgatási területen (68.017 hold) 56.135 lélek él. Ebből evang. 32.086, ref. 3841, róm. kat. 16.871, gör. kat. 227, gör. kel. 420, izr. 2476, baptista 78, nazarénus 51, egyéb vallású a felekezetenkívüliekkel együtt 91.

Az evang. hívek arányszáma Békéscsabán 62,55%, az egész területen 57,16%, a protestánsoké Békéscsabán 69,99%, az egész területen 64%.

Iskolája 38 tantermes; az első iskola 1718-ban nyílt meg. A városban van még állami, községi és társulati elemi iskola. A vallástanítást az állami, községi és társulati iskolában részint a vallástanító lelkészek, részint megbízott tanítók végzik. Van kiseddóvója is.

A tanulók száma: Békéscsabán az evang. felekezeti iskolában 2691 evang., 10 ref., 30 róm. kat., 3 gör. kel., összesen 2734. Az állami elemi iskolába 1790, a községi iskolába 180, a társulati iskolába 10 evang. tanuló jár. Az evang. tanulók összes száma Békéscsabán 4811.

A tanulók száma az áll. leány gimnáziumban 78, az áll. polgári iskolában 120 fiú és 141 leány, az iparosstanonc iskolában 180.

A gyülekezetnek három temploma van, kettő a városban, egy az erzsébethelyi városrészben. A kistemplom műemlék s 1745-ben épült. A nagytemplom 1924-ben, az erzsébethelyi 1874. évben. A rendes vasárnapi és ünnepi istentiszteleteken kívül vannak hétköznapi istentiszteletek a városban és az erzsébethelyi körben is. A templomokon kívül még tizenegy imateremben és tanyai iskolában tartanak istentiszteletet. Az istentiszteletek nyelve Békéscsabán tót és magyar, Kigyóson magyar, Mezőmgyeren tót. A külső szolgálatot részint a tanyai lelkész, részint a vallástanító lelkészek és megbízott tanítók végzik.

Az egyházközség kormányzata.

Lelkészek: **dr. Szeberényi Lajos Zs.** esperes, tb. theol. doktor, felsőházi tag (1882 óta), **Jakabfi György** (1922 óta), **dr. Szeberényi Gusztáv** (1918 óta), **Linder László** (1920 óta), **Franziszty Mihály** (1934 óta).

Igazgató lelkész: **dr. Szeberényi Gusztáv.**

Vallástanító lelkészek: **Gazsó Pál, Solymár Pál, Abaffy Gyula.**

Segédlelkész: **Mekis Ádám** (1935 óta).

F.: (Betöltetlen.)

Mf.: **Kaezko Máttyás** gazdálkodó (1930 óta).

Tanítók:

Igazgatótanító: **Molnár János.**

Osztálytanítók: **Bohus László, Darida Károly, Farkas Pál, Gálik János, Greksza György, Hrabovszky Mihály I., Hrabovszky Mihály II., Hugyecz György, Hursan György, Hursan János, Kiszely György, Knyihár János, Kovács Pál, v. Kovács Jenő, Karsai István, Karsai Istvánné, Zsilinszky E., Lehotszky Igor, Lehotszky János, Lehoczki Mihály, Lipták Pál, Lukovicki Endre, Milyo János, Molnár János, Molnár M. Pál, Pepó György, Povázsay László, Stefanovits Judit, Szász Rezső, Szrnka Pál, Varga László, Zsilák János, Huszár János.**

Segédtanítók: Szák K. Ádám, Zsilák Mihály, Lepény András.

Énekvezérek (kántorok, orgonisták): Molnár János, Kiszely György, Hugyecz György, Molnár Emil, Povázsay Endre, Varga László.

Gondnok: Botyánszky Pál (1931 óta). Ellenőr és számvevő: Patay András (1928 óta).

Jegyző: Kovács György könyvelő.

Ügyész: dr. Linder Károly ügyvéd, Békéscsaba (1915 óta).

Mérnök: Ádám Gusztáv műszaki tanácsos (1911 óta) és Bauko András városi főmérnök.

Az egyháztanács tagjainak száma: 150.

Az iskolai bizottság elnöke: dr. Szeberényi Gusztáv. Jegyzője: Pálik János tanító. Iskolai gondnok: Laczó Mihály kisbirtokos. Ellenőr és számvevő: Patay András.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet.* Alakult 1917. Tagok száma: 350. Célja: jótékonyosság, szegények, öregek gondozása. A nőegylet szeretet-házat vett 18 ezer pengőért, abban 10 asszonyt gondoz. Biblia-órákat tart. Elnök: Jakabfi Györgyné és dr. Rell Lajos; alelnök: Bóka Ivánné. Titkár: Kirner Gusztáv vallástanár; jegyzők: Varga László és Bohus László tanítók. Pénztáros: Kliment Judit. A választmány 60 tagból áll.

2. *Leányegylet.* Alakult 1922-ben. Tagok száma 321. Célja: jótékonyosság, vallásos szellemű művelődés. Elnök: Zámecsnyik Judit; alelnök: Kliment Judit; titkár: Szolár Juliska. Választmányi tagok száma: 30.

3. *Melanchthon-kör.* Célja: vallásos művelődés. Alakult 1929-ben. Tagok száma: 121. Védő: Krayzell Miklós egyházmegyei felügyelő. Elnök: dr. Szeberényi Gusztáv lelkész; alelnök: Gálik János tanító. Vál. tagok száma: 30.

4. *Evang. Luther Szövetség* helyi szervezete. Munkaköre vallásos estélyek rendezése. Elnök: Kocisky Mihály földbirtokos; alelnök: Jakabfi György lelkész; titkár: Bohus László; pénztáros: Susánszky János.

5. *Árva- és szeretetház.* Igazgató: dr. Szeberényi Gusztáv lelkész. Az igazgatóbizottság elnökei: dr. Rell Lajos reálgimn. igazgató és Szeberényi Gusztávné. A gondozottak száma: 41 árva, 4 szegény öregasszony.

6. *Diakonissa intézet.* Célja: betegek, árvák, szegények gondozása s általában egyházépítés. A diakonissák száma: 6. Igazgató: dr. Szeberényi Gusztáv és Ott Emilia főnöknő. A kormányzó-bizottság 18 tagból áll. Elnöke: dr. Szeberényi Gusztáv.

7. *Elemi iskolai könyvtár* (csupán iskolai célokra). A) Intézeti tanítói könyvtár. Keletkezés éve: 1900. Kötetszám: 403. Óre: Lehotzky János tanító. B) Ifjúsági könyvtár. Keletkezés

éve: 1910. Kötetszám: 400. Órei: Kozsuch István, Darida Károly, Lipták Pál, Hursan György, Bohus László, Greksza György, Gálik János, Hursan János, Huszár János, Szrnika Pál, Szák K. Ádám tanítók. A könyvtár nem egy központi helyen van, hanem a gyülekezet egész területén, az iskolák elhelyezése szerint elosztva.

Békéscsabához tartozik és gondozása alatt áll

1. Kigyós fiókegyház.

Kigyós nagyközség területén, Békés megye gyulai járásában. Vá., ph., tel. helyben. Alakult 1912-ben szórványból. 1912—1930 Ottlakához tartozott. 1930-ban újjáalakult és Békéscsabához csatlakozott. Az anyaegyháztól vasúton 13. állami műúton 15 km-nyire van. Az istentiszteletet az 1934-ben épült új templomban tartják havonta kétszer. Nyelve magyar. — Egyes szertartási cselekvényeket tótul végeznek.

Lsz. 522. (4896 róm. és gör. kat.; 152 ref., 99 gör. kel.; 15 izr.). Az evang. hívek arányszáma 10.61%, a protestánsoké 13.85%.

Tanulók száma: Új-Kigyósón 42, Ó-Kigyósón 37, összesen 79, — akik állami elemibe járnak. A vallástanítást a gondozó lelkész végzi. Van magánjellegetű kiseddóvója Új-Kigyósón.

Gondozó lelkész: **Szlany Pál** békéscsabai vallástanító lelkész.

F.: **Dén János** kereskedő, ny. csendőrtiszthelyettes (1930 óta).

Gondnok: *Németh Sándor* földműves.

Az egyháztanács tagjainak száma: 12.

2. Mezőmegyer.

Ez ideig szervezetlen szórvény Békéscsaba anyaegyház közvetlen gondozása alatt, Mezőmegyer nagyközség területén, Békésmegye gyulai járásában. A község előbb Dobozhoz tartozott, mint kiegészítő rész, noha e lakótelepet és tanyasort Békés-Csaba és Békés határa elválasztotta tőle. Nyilván e közigazgatási nehézségek miatt alakult 1927-ben külön községgé. Vasúton Békés-Csabától 5 km., törvényhatósági úton 4.5 km. távolságra van. Ph. vá. tel. helyben. Tá.: Békéscsaba. Lsz.: 681 (a belső területen 540, a külső területen 141). A község lakosainak száma (1423 hold ter.): 1076. Ebből róm. kath.: 173, gör. kath.: 1, ref.: 206, görög kel.: 6, izr.: 3, egyéb vall.: 6. — A gyülekezetben időnként jelentkeznek baptisták, de a mozgalom hanyatlóban van. Az evang. hívek arányszáma: 63.29%, a protestánsoké: 82.43%.

A községben az anyaegyháztól kiküldött lelkész évente *hat*, a tanító havonta négy istentiszteletet tart. Az istentisztelet nyelve tót.

A község lakosságából 680 magyar anyanyelvű, 393 tót anyanyelvű, magyarul tud 1022. A 287 magyar anyanyelvű evang. részére tartanak-e magyar istentiszteletet, arról adat nem érkezett.

A községi iskolában 17 evang. tanuló van, akiknek valásbéli oktatását a községi tanító végzi. Az evang. iskolába járó tanulók száma az anyaegyház elemi iskolai tanulóinak számába van belefoglalva. Az evang. felekezeti iskolát is az anyaegyház tartja fenn. Építéséhez az állam is hozzájárult.

Gondozó lelkész: **Francziszty Mihály.**

Tanító: *Huszár János.*

Gondnok: *Vidovenyec János* földműves (1932-óta).

Az anyaegyházközség képviselőtestületében két taggal van képviselve.

2. Bodzás—Ottlaka.

Csanád, Arad és Torontál id. egyesítet megye eleki járásában, Puszta-Ottlaka és Medgyes-Bodzás községek területén, Medgyesegyháza körjegyzőség kötelékében. Ph., tá., tel. Medgyesegyházán (7 km). Alakulás éve: 1910. Előbb leányegyház volt és Békéscsaba gondozása alatt állott. Anyakönyvei 1910 óta vannak. Imaháza van. A gyermekek állami iskolába járnak. Hozzá tartozik, mint szórvány: Medgyesbodzás.

Az istentisztelet nyelve: tót és magyar.

Lsz. az anyagyülekezetben: 585. (A lakosság összes száma 2488 hold területen 1327, r. kat. 234, ref. 25, görög keleti 482). Medgyesbodzáson 377. (A lakosság összes száma 2521, r. kat. 2086, különféle 58). A teljes gyülekezet lélekszáma: **962.**

Az egyházközséghez tartozó közigazgatási területen (7992 hold) él 3848 lakos (ebből evang. 962, róm. kat. 2327, ref. 55, gör. keleti 490, izr. 12, egyéb v. 2.)

Az evang. hívek arányszáma az anyagyülekezetben 44%, az egész területen 15%.

Az evang. tanulók száma az áll. elemi iskolában 182, Medgyesbodzáson 46, összesen 228.

Az egyházközség kormányzata.

L.: **Kiss Benő** (1935 óta).

F.: **Dr. Kulicz Béla** törvényszéki bíró Gyulán (1933 óta).

Mf.: üresedésben.

Gondnok: *Gyebrowszky János* (1933 óta).

Úgyész: *Dr. Kulitz Béla*, Gyulán (1933 óta).

Vallástanító: *Gubcsó A.* lelkész, (1933 óta) kántor: *Mendei Mihály.*

Az egyháztanács tagjainak száma: 12.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

Adatok nem érkeztek.

3. Gerendás.

Gerendás nagyközség területén, Békés megye, orosházi járásában. Tel. helyben, vá., tá., ph. Csorvás (6 km). Alakult 1926-ban. Anyakönyvei 1926 óta.

Lsz. 830. Az egész község teljes lélekszáma (5959 hold területen) 2188 (ebből evang. 830, róm. kat. 1268, ref. 77, izr. 8, egyéb vall. 5). Az evang. hívek arányszáma 37,9%.

□ Két tantermes. ◊ még nincsen. Az istentiszteleteket felváltva az iskolában tartják, magyarul, tótul egyenlő arányban váltakozva.

A tanulók száma: 150 ev., 2 ref., összesen 152.

Az egyházközség kormányzata.

L.: Kiss Kálmán (1926 óta).

F.: Iándori dr. Kéler Bertalan ügyvéd, Budapest, IV., Veress Pálné-u. 15.

Tanítók és kántorok: Miklya Mihály, Regös Emilia.

Gondnok: Gajdács András kisbirtokos.

Jegyző: Miklya Mihály.

Az egyháztanács tagjainak száma: 20.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Leányegylet*. Alakult 1928-ban. Célja: az evang. öntudat ébrentartása. Tagok száma: 25. Elnök: Regös Emilia, pénztáros: Gyebrovsky Judit.

2. *Legényegylet*. Alakult 1930-ban. Célja: az evang. öntudat ébrentartása. Tagok száma: 20. Elnök: Áchim L. Mihály, titkár és pénztáros: Miklya Mihály.

3. Az *Evang. Luther-Szövetség* helyi szervezete. Célja: a valláserkölesi élet ápolása. Elnök: Kiss Kálmán, pénztáros: Gajdács András.

4. Gyoma.

Gyoma nagyközség területén, Békés megye gyomai járásában. Ph., tá., vá., tel. helyben. Alakult 1835-ben. Anyakönyvei 1835 óta. 1830—35 Mezőberény fiókegyháza volt. Hozzá tartozik Endrőd nagyközség, mint szórvány. Tulajdonképp az egész járás, mely e két községből áll.

Lsz. 1132. Endrődön 77. Az egész gyülekezet lélekszáma 1209. A lakosság összes létszáma Gyomán 12.241, ebből róm. és gör. kat. 2744, ref. 8141, evang. 1132, izr. 189, egyéb vall. 38. Endrődön az összes létszám 13.928, ebből róm. és gör. kat. 13.268, ref. 500, evang. 77, izr. 80, egyéb vall. 3.

Az egyházközség közigazgatási területén (65.492 kat. hold) él 26.172 lélek, ebből róm. és gör. kat. 16.002, ref. 8641, evang. 1209, izr. 269, egyéb vall. 41.

Az evang. hívek arányszáma Gyomán 9·24%, az egész területen 4·62%, a protestánsoké Gyomán 75·65%, az egész területen 37·63%.

1887-ben épült. Az istentisztelet nyelve német és magyar (havonta egyszer). □ két tantermes.

A tanulók száma az evang. iskolában 112 ev., 1 ref., 4 izr. = 117. A községi iskolában tanul 2 evang. gyermek. — Az evang. tanulók összes száma az elemi iskolában 114. Az áll. polg. iskolában a növendékek száma 19. — A községi iskolában a vallást a ref. tanító tanítja, a polgáriban a lelkész (1920 óta).

Az egyházközség kormányzata.

L.: **Feiler Ernő** (1913 óta).

F.: **Weigert József** gazdálkodó, Gyoma (1930 óta).

T. és kántorok: *Schusztek Sándor, Feiler Lajos.*

Gondnokok: *Wagner Ádám, Haibach Mihály.*

Jegyző: *Feiler Lajos.* Ügyész:

Az egyháztanács tagjainak száma: 12.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Ijúsági Egyesület.* Alakult 1930-ban. Célja: vallásos élet ápolása, önművelés, jótékonyság. Tagok száma 67. Elnök: Feiler Ernő. Alelnök: Feiler Lajos. Titkár: Piltz József. Jegyző Szrenkányi János. Pénztáros: Piltz Zsuzsa.

2. *Az Egyházi Gyámintézet* helyi szervezete. Egyházi elnök: Feiler Ernő, világi elnök: Weigert József. Pénztáros: Wagner Ádám.

5. Gyula.

Gyula megyei város és megyeszékhely területén, Békés megyében. Ph., tá., vá., tel. helyben. Alakult 1924-ben. Anyakönyvei 1924 óta. 1902—1924-ig fiókegyház volt Békéscsaba gondozása alatt. Hozzátartozik a sarkadi és kétegyházi fiókegyház, továbbá tizenegy községre terjedő szórványterület.

Lsz. a) az anyagyülekezetben 884. Az egész lakosság létszáma 25.241. (Ebből róm. kat. 13.127, gör. kat. 106, ref. 7622, gör. keleti 2704, izr. 670, unitárius 30, baptista 33, egyéb vall. és felekezetenkívüli 65.) — b) Sarkadon 253. (Az összes lakosság létszáma 12.233; róm. kat. 1418, gör. kat. 23, ref. 9986, gör. kel. 185, izr. 245, felekezeten kívüli baptista 96, egyéb vall. 27.) — c) Kétegyházán 53. (Az összes lakosság létszáma 4939; róm. kat. 1650, gör. kat. 7, ref. 241, gör. keleti 2676, izr. 41, baptista 193, felekezeten kívüli baptista 75, egyéb

vall. 3.) — *d*) a békési szórványban: Dobozon 150, Gyulavárin 77, összesen 227, — *e*) a bihari szórványban: Biharugrán 16, Geszten 4, Kötégyánon 29, Mezőgyánon 17, Méhkeréken 12, Nagyszalontán 13, Okányban 71, Sarkadkeresztúron 74, összesen 239, — *f*) az aradi szórványban: Eleken 101, összesen 101. A szórványban élők végösszege 567.

Az egész gyülekezet lélekszáma a hozzátartozó fiókegyházakkal és szórványbeli községekkel **1757**.

A gyülekezethez tartozó közigazgatási területen (180.793 kat. hold) él összesen 88.011 lélek. Ebből róm. kat. 25.908, gör. kat. 241, ref. 41,981, gör. kel. 8069, izr. 1138, baptista 268, egyéb vall. 199.

Az evang. hívek arányszáma az anyaggyülekezetben 3:5%, a hozzátartozó egész közigazgatási területen 1:75%. A protestánsok arányszáma Gyulán 33:94%, az egész területen 50:03%.

van. Az istentisztelet nyelve magyar. Istentiszteletet tart a fiókegyházakban is havonta 2—2 ízben. □ nincsen; a gyermekek részint állami, részint ref. és róm. katli. felekezeti elemi iskolába járnak. A vallástanítást a lelkész végzi.

A tanulók száma Gyulán az állami iskolában 43, a róm. kat. és ref. felekezeti iskolában 12, a középiskolában 18 növendék van, összesen 73. Sarkadon az áll. elemi iskolában 3, a ref. felekezeti iskolában 23, összesen 26. Kétegyházán az áll. elemi iskolában 5. A szórványban 14. Az egész gyülekezet területén összesen: 118.

Az egyházközség kormányzata.

L. Rohály Mihály (1932 óta).

Sl. Murányi Árpád.

F. Dr. Vangyel Endre főszolgabíró, l. Gyulán (1923 óta).

Mf.: dr. Szórády István kórházi főorvos, Gyulán (1932 óta).

Gondnok: *Migend Rezső* ny. máv. tisztv.

Pénztáros: *Rózsa János* ny. máv. felügyelő.

Ellenőrök: *Juhász László* ny. adótiszt, *Olofson Miksa* ny. p. ü. tanácsos, *Uhrin János* ármentesítő társulati tisztviselő.

Jegyző: *Achim András* áll. tanító.

Ügyészi állás üresedésben.

Kántor: *Achim András* (1933 óta).

Az egyháztanács tagjainak száma: 24.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet*. Alakult 1929-ben. Tagok száma 72. Alapszabályszerű hivatása: jótékonyág, szegények, öregek gondozása, a templom rendben tartása. Elnök: dr. Paulinyi Gyuláné. Társelnökök: Kéler Jánosné és Rohály Mihályné. Titkár: Merza

Károlyné. Jegyző: váradi Szakmáry Ilona. Pénztáros: Stéberl Mihályné. Választmányi tagok száma: 24.

2. *Leányegylet*: Alakult 1929-ben. Tagok száma 44. Alapszabályszerű hivatása: a leányok összetartása s lelki gondozása. Elnök: Szilvássy Juliska. Pénztáros: Tarkó Mária. Választmányi tagok száma: 10.

3. *Az Ev. Luther-Szövetség* helyi szervezete. Alakult 1929-ben. Hivatása: az evang. öntudat ápolása. Elnök: Dr. Vangyel Endre. Alelnök: Stéberl András. Titkár: Kéler János. Pénztáros: Stéberl Mihály.

4. *Gusztáv Adolf Gyámintézet* helyi szervezete. Alakult 1934-ben. Elnök: Dr. Paulinyi Gyula kir. törvényszéki bíró, jegyző: Juhász László, pénztáros: Rózsa János.

Gyulához tartozik és gondozása alatt áll

1. Sarkad főkegyház.

Sarkad nagyközség területén, Bihar megye cséffa—nagyszalontai járásában. Ph., tá., vá., tel. helyben. Az anyaegyház-tól vasúton 12, törvényhatósági úton 13 km távolságra van. Alakulás éve 1929. szórványból. Az istentiszteletet a polgári fiúiskola tornatermében tartják, havonta egyszer.

Az istentisztelet nyelve magyar.

Lsz. a központban 253, a hozzá csatlakozott biharmegyei szórványbeli községekben (lásd fent) 239, összesen 492.

A tanulók száma Sarkadon 26, akik részint állami, részint ref. felekezeti iskolába járnak.

F.: **vitész Szentmihályi (Töpler) Sándor**, urad. főintéző. Sarkad, Csáky puszta. (1930 óta).

Vallásitanító *Pákh Károly* áll. polg. isk. igazgató.

Kántor: *Achim András* gyulai kántor; kisegítő kántor: *Kutassyné Tröszler Bella* polg. isk. tanár.

Gondnok: *Pákh Károly* áll. polg. isk. igazgató (1929 óta).

Jegyző és pénztáros: *Aradszki András* urad. tisztviselő.

A helyi egyháztanács 10 tagból áll.

2. Kétegyháza fiókegyház.

Kétegyháza nagyközség területén, Békés megye gyulai járásában. Ph. tá., vá., tel. helyben. Az anyaegyház-tól vasúton 32, törvényhatósági úton 14 km távolságra van. Alakult 1926-ban szórványból. ○ nincs, □ nincs. Az istentiszteletet havonta egyszer a ref. imateremben tartják.

Az istentisztelet nyelve magyar.

Lsz. 53. Tsz. 5. A vallásitanítást az áll. iskolában Zólyomi Pálné áll. tanítónő végzi.

F.: **Korossy Károly** gyógyszerész Kétegyházán (1926 óta).

Kántor: *Háger András* ny. áll. iskolai igazgató.
 Gondnok és pénztáros: *Centgráj Károly*.
 A fiókegyház tanácsa 3 tagból áll.

6. Medgyes-Egyháza.

Medgyes-egyháza nagyközség területén, Csanád-Arad-Torontál közigazgatásilag ideiglenesen egyesített vármegyék eleki járásában. Ph., tá., vá., tel. helyben. Alakult 1892. 1889—1892-ig leányegyház volt Békéscsaba gondozása alatt. Anyakönyvei 1890 óta.

Lsz. az anyagyülekezetben (a hozzátartozó pusztákkal) 2841. A lakosság összes száma 4908. Ebből róm. kat. 1703, gör. kat. 14, ref. 194, gör. keleti 72, izr. 60, egyéb vall. 24. Hozzátartozik mint szórvány ugyanazon járásban: Almás-kamarás 5 (összes lélekszám 2482), továbbá Nagykamarás 133 lélekkel (összes lélekszám 4385; ebből róm. kat. 3898, ref. 103, gör. keleti 239).

Az egész gyülekezet lélekszáma: **2979**.

A gyülekezethez tartozó közigazgatási területen (19.045 kat. hold) él 11.775 lélek. Ebből róm. kat. 8017, gör. kat. 25, ref. 308, gör. keleti 330, izr. 60, egyéb 26.

Az evang. hívek arányszáma az anyagyülekezetben 57:89 %, az egész közigazgatási területen 25:30 %.

1894-ben épült. □ nincsen.

Az istentisztelet nyelve tót és magyar. 6 : 1 arányban.

A gyermekek az áll. elemi iskolába járnak, ahol a vallás-tanítást a lelkész, ill. segédlelkész végzi.

A tanulók száma az áll. elemi iskolában 463.

Az egyházközség kormányzata.

L.: **Hrivnyák János** (1918 óta).

Vallásitanító lelkész: **Liska Ferenc** (1934 óta).

F.: **dr. Lepény István** ügyvéd, Medgyesegyházán (1926 óta).

Mf.: **Rajtár Márton** közbirt., Medgyesegyházán (1932 óta).

Tb. felügyelő: **Kesjár Mátyás** községi pénztáros, Medgyesegyházán (1926 óta).

Énekvezér (kántor): **Hnustyán Endre** áll. isk. tanító (1920 óta).

Gondnok: **Kasjor János** közbirtokos (1929 óta).

Számvevő: **Zsilinszky Pál** ny. főkalauz (1934 óta).

Jegyző: **Hnustyán Endre** áll. elemi isk. tanító (1920 óta).

Az egyháztanács tagjainak száma: 30.

Egyházépítő intézmények és egyesületek:

Adatok nem érkeztek.

7—8. Mezőberény.

Mezőberény nagyközség területén, mely Békés vármegye békési járásához tartozik, két evang. gyülekezet van: az I. és II. kerületi egyházközség. A II. ker. egyházközség határa egybeesik a község határával, — az I. ker. egyházközséghez azonban szórványképen több község tartozik, mint általa gondozott egyházi terület. A két egyházközség lélekszáma teljesen megbízható adatok híján csak megközelítően állapítható meg. Mezőberény lakosainak összes száma 14.410. Ebből evang. 9144, ref. 3861, róm. kat. 1119, gör. kat. 32, gör. keleti 51, izr. 166, egyéb vall. 37. — Az I. ker. egyházközséghez csatolt szórványközségekben az evang. hívek létszáma: Békésen 1375, Köröstarcsán 276, Füzesgyarmaton 162, Körösladányban 103, Szeghalmon 162, Vésztőn 169, összesen 2247. A mezőberényi hívekkel együtt **11.391**. — A mezőberényi gyülekezet munka körét alkotó közigazgatási területen (222.520 kat. hold) él 89.082 ember, e számból róm. kat. 12.067, gör. kat. 305, ref. 62.433, evang. 11.391, gör. keleti 631, izr. 1219, unitárius 166, baptista 442, nazarénus 118. egyéb vall. 306.

Az evang. hívek arányszáma Mezőberényben 63:45%, az egész közigazgatási területen 12:56%. A két mezőberényi gyülekezet lélekszámát külön-külön szintén megemlítjük.

A nem evangélikus (állami és községi) iskolákban a vallástanítást a két egyház közösen látja el. Vallástanítók az áll. polgári iskolában *Biszkup Ferenc* lelkész és *Lócsey László* segédlelkész; az áll. gazdasági és községi ipariskolában *Lócsey László* segédlelkész; az áll. elemi iskolában *Biszkup Ferenc* lelkész, *Lócsey László* segédlelkész, *Hegedűs Margit*, *Vörös Lajos*, *Nagy Zoltán* áll. tanítók.

A tanulók száma a két egyházközségben tanulókat együvé számítva az áll. elemi iskolában 319, az áll. polgári iskolában 163, a gazdasági iskolában 293, az iparos iskolában 29. A nem evang. iskolába járó tanulók összes száma tehát 804. A tanulók számát világosabb áttekinthetőség kedvéért az egyházközségi illetőség szerint is kimutatjuk, hogy az egyes gyülekezetek számbeli ereje kitűnjék.

7. Mezőberény I. ker. egyházközség.

Mezőberény nagyközség területén, Békés megye békési járásában. Ph., tá., vá., tel. helyben. Alakult 1725-ben. Anyakönyvei 1745-től fogva.

Az I. ker. egyházközség lélekszáma 3914, ehhez hozzászámítva a fent felsorolt szórványközségek evang. híveit (2247), — a végösszeg **6161**.

○ épült 1788—89. évben. Az istentisztelet nyelve német és magyar 1:1 arányban. A külső területen negyedévenként istentiszteletet tart a kereki pusztai áll. elemi iskolában és Békésen (8).

Iskolája 5 tantermes. Első iskolája 1725-ben nyílt meg. Az utolsó 1906-ban. Az evang. gyermekek egy része az áll. elemi iskolába jár, ahol a vallástanítást a fent felsorolt tanterők végzik.

A tanulók száma az evang. elemi iskolában 289 (2 ref. és 4 róm. kat.), az áll. elemi iskolában 103, a gazdasági iskolában 97, az áll. polgári iskolában 82, az iparostanonc-iskolában 14 = összesen 585. A szórványközségekben az evang. gyermekek részint állami és községi, részint más felekezeti iskolába járnak. Számukról, vallásbeli oktatásukról adataink nincsenek.

Az egyházközség kormányzata.

L.: Bárdy Ernő alesperes, okleveles tanító (1902 óta).

Sl.: Lócsey László (1934).

F.: Renner Péter kisbirtokos (1933 óta).

T. egyúttal énekvezérek: *Buncsák Gusztáv* igazgató-tanító (1907 óta), *Bartolff András*, *Laász János*, *Bartolff József*.

Gondnok: *Winter József* kisbirtokos.

Jegyző: *Bartolff András* tanító.

Az egyháztanács 20, az egyházi képviselőtestület 60 tagból áll.

Az iskolaszék elnöke: *Bárdy Ernő* lelkész, tagok az egyházfelügyelő és 7 egyéb egyháztag. Jegyzője: *Buncsák Gusztáv*.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet*: Alakult 1904. Hivatása: jótékonyság, a templom rendben tartása, az ifjúság, a szegények, öregek gondozása. A tagok száma változó, 60—80 közt. A vál. tagok száma 20. Elnök: *Bárdy Ernőné*, alelnök: *Renner Péterné*, titkár: a lelkész, pénztáros: *Urbanecsek Mihályné*.

2. *Ifjúsági egyesület* (ifjak, leányok együtt). Célja: önművelés és hiterősítés. Alakult 1904-ben. A tagok száma változó, — jelenleg 35—45 közt. Elnök: *Bárdy Ernőné*, alelnök: *Rau Mihályné*, ügyintéző elnök: *Ormoshegyi Lajosné*, titkár: *Lócsey László* segédlelkész, jegyző: *Braun Magdolna*, pénztáros: *Urbanecsek Ilona*, ellenőr: *Kemény Gyula*. A vál. tagok száma 10.

3. *Az Egyházi Gyámintézet* helyi szervezete. Egyházi elnök: *Bárdy Ernő* lelkész; világi elnök: *Renner Péter*, pénztáros: *Maász Márton*, ellenőr: *Renner Péter* felügyelő.

4. *Iskolai könyvtár.* A) Tanítói könyvtár. Keletkezés éve: 1906. Kötetszám: 56. B) Ifjúsági könyvtár. Keletkezés éve: 1884. Kötetszám: 183. Mindkét könyvtár öre: egyik tanító.

Mezőberény I. ker. egyházközségének legjelentékenyebb szórványhelye

Békés.

Békés nagyközség területén, Békés vármegye békési járásában. Az anyaegyháztól vasúton 11 km, törvényhatósági úton 10 km távolságra van. Ph., vá., tá., tel. helyben.

Lsz.: 1375. (Ebből a község belső területén lakik 300, a tanyákon 1075. A IX. tanyakörben 371, a X. tanyakörben 500 az evang. hívek száma.) Az egész község területén (60.901 holdon) 28.907 lélek él. Ebből: r. kath. 4.129, g. kath. 61, ref. 22.207, evang. 1375, görög kel. 342, izr. 317, 138 nyilvános baptista, 264 felekezeten kívüli baptista, 46 felekezeten kívüli, 28 egyéb vallású.

Az evang. hívek arányszáma 4,75%.

Az istentisztelet nyelve magyar. Sem temploma, sem iskolája, sem szervezete nincsen.

Az áll. elemi iskolába 16 tanuló jár. A vallást az anyaegyház lelkésze tanítja.

Gondozó mis. lelkész: **Abaffy Gyula** (1925 óta).

8. Mezőberény II. ker. egyházközség.

Mezőberény nagyközség területén, Békés megye békési járásában. Ph., tá., vá., tel. helyben. Alakult 1722-ben. Anyakönyvei 1733 óta.

A II. ker. egyházközség lélekszáma: 5230, a környező községekben 1157, összesen 6387.

○ 1793—1797. épült. Istentiszteletet tartanak a külső területen Kereki pusztán és a békési határban levő Bélmegyer tanyacsoporton havonta.

Az istentisztelet nyelve tót és magyar

□ 6 tantermes. Az áll. elemi iskolában, az iparos iskolában, az áll. polgári iskolában és a gazdasági iskolában a vallástani tanítást a fent felsorolt tanerők végzik.

A tanulók száma az evang. elemi iskolában 444 (1 ref.); az áll. elemiben 216. Az iparostanonciskolában 15, a polgári iskolában 81, a gazdasági iskolában 196. A tanulók száma összesen 952.

Az egyházmegye kormányzata:

L.: **Biszkup Ferenc** (1924 óta) és **Fabók Ferenc** (1928 óta).

F.: **dr. Valentinyi Károly** ügyvéd, Mezőberényben (1928 óta).

T.: *Kozsuch János* igazgató-tanító (1902 óta), *Tomka Pál*, *Adorján György*, *vitéz Zsilinszky Emil*, *Ponicsan Ádám*, *Szutórisz László*.

Gondnok: *Galló Márton* kisbirtokos.

Jegyző: *Szutórisz László* tanító.

Énekvezérek: a tanítók felváltva.

Az igazgató lelkeszi tisztet és az iskolaszék elnökségét a lelkészek két évenként felváltva viselik. Ezidőszerint 1935. év végéig *Biszkup Ferenc*.

Az egyháztanács 15, a képviselőtestület 90 tagból áll. Az iskolaszék tagjainak száma 12, jegyzője *Korsuch János* igazgatótanító.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Ifjúsági Egyesület*. Célja: a vallásosság és evang. öntudat ápolása, jótékonyság, önművelés. Vezetője: *dr. Valentinyi Károly* egyházfelügyelő.

2. *Egyházi Takarékmagtár*. Az egyház szegény hívőinek kölcsöngabonával való segítése. Gondnoka: *Tóth Márton* kisbirtokos.

3. *Iskolai könyvtár*. A) Tanítói könyvtár. Keletkezés éve: 1905. Kötetek száma: 73. Óre: *Kozsuch János* igazgatótanító. B) Ifjúsági könyvtár. Keletkezés éve: 1905. Kötetszám: 107. Óre: *Tomka Pál* tanító.

Összefoglalás.

Az egyházmegye jelenlegi közigazgatási területén (566.201 hold) 269.528 lélek él. E számból ref. 105.760, róm. kat. 82.397, evang. 51.211, gör keleti 11.928, izr. 5.174, gör kat. 795, baptista 917, unitárius 196, nyilvántartott nazarénus 169, egyéb vallású és felekezetenélküli 768.

Az evang. hívek arányszáma 18·62%, a protestánsoké 58·65%.

Az evang. hívek közül az anyaegyházközségek belső területén állandó és közvetlen lelkeszi gondozás alatt él 34.697 (67·76%); időleges lelkeszi gondozás alatt a) leányegyházközségekben evang. felekezeti iskolával; b) fiókegyházban evang. felekezeti iskola nélkül esetleg vallástánítással 828 (1·62%), az anyaegyházközség székhelyeinek területéhez tartozó tanyákon és pusztákon 11.598 (22·65%); az anyaegyházközségtől távoleső szórványközségekben (belső területen és pusztákon együtt) 4.088 (7·97%).

Az egyházmegyének missziói lelkesze nincsen.

Az egyházmegye területén a nyugdíjasokon, katonai lelkészeken s a vallástanítókon kívül lelkipásztori munkát végez 13 rendes lelkész, 4 vallástanító lelkész és 3 segédlelkész, összesen 20. Egy lelkészre esik 28.310 hold munkaterület és 2560 lélek.

A trianoni békekötés által az egyházmegyéből klszakított gyülekezetek.

Anyaegyházak.

1. **Apatelek** nagyközség, Arad megye, borosjenői járásában, Selénd, Borosjenő, Borossebes fiókegyházakkal, Arad és Bihar megyében összesen 229 községben szerteszórva 832 lélek. (Apatelek 256, Borosjenő 98, Borossebes 70). Alakult 1748-ban.

2. **Arad** önálló törvényhatósági jogú város, a hozzácsatolt 110 községgel, mint szórványhelyekkel (valamennyi Arad megyében). Lsz. Aradon 2213, a szórványban 628, összesen 2841. Alakult 1846-ban.

3. **Szenlak** nagyközség, Arad megye pécskai járásában, a hozzácsatolt 12 községgel (Arad és Torontál megyében). Lsz. az anyaegyházban 1636, a szórványban 239, összesen 1875 lélek. Alakult 1820-ban.

4. **Újvarsánd** nagyközség, Arad megye világosi járásában, a hozzácsatolt 28 községgel (Arad megye világosi és kisjenői járásában). Lsz. az anyagyülekezetben 956, Szapáryliget leányegyházban 383, Simonyifalva leányegyházban 331, Pankotán 172, a többi szórványközségben 475, összesen 2317 lélek. Alakult 1792-ben.

Leányegyházak.

5. **Ottlaka** nagyközség, Arad megye eleki járásában, Békéscsaba egykori leányegyháza. Lsz. 501.

Az egyházmegye vesztesége 4 anya-, 7 leányegyház, 380 község, 1 törvényhatósági város, 8366 lélek.

Függelék.

Az egyházmegye zsinati képviselői:

D. Szeberényi Lajos Zs. esperes.

Krayzell Miklós felügyelő.

II. Békési egyházmegye.

A mai békési egyházmegye a régi nagy békési egyházmegye alkotó része volt, amelynek nevét, mint a régi élő hagyomány emlékét, a háromrészre oszlás után is megtartotta. A régi békési egyházmegye XVIII. századi településekből keletkezett s kezdetben az 1791-iki zsinatig a pestmegyei esperességhez tartozott. 1894-ben a zsinat után alakult meg a jelenlegi egyházmegye a bányakerületi és egyetemcs közgyűlés 1895-ben kelt jóváhagyó határozata alapján. Alakuló gyűlése 1896 január hó 8. napján volt. E terület azóta Kardoskút hozzácsatolásával gyarapodott és jelenleg Békés vármegyének orosházi, szarvasi járására, Hódmezővásárhely határának keleti tanyai részeire, Arad-Csanád-Torontál, Jászkún-Szolnok és Csongrád vármegyének Békés vármegyével szomszédos községeire terjed ki.

A régi békési egyházmegyéből az új egyházmegyéhez csatlakozott: Csorvás, Gádoros, Kondoros, Orosháza, Szarvas, Tótkomlós. Az új egyházmegye alakulásakor (1896) önálló gyülekezetté alakult Nagy-Szénás és Puszt-Földvár. A háború után 1920—1934 alakult missziói gyülekezetté, illetőleg anyaegyházközséggé 1924 Mezőtúr, 1926 Nagy-Mágócs-Árpádhalom, 1927 Csabacsúd. Az önállósulás folyamata az egyházkerület jóváhagyó határozata alapján már megindult Csanád-Apácán (jelenleg Puszt-Földvár gondozása alatt), Gyulamező-, Békés-Sámszonban (Tótkomlós), Kiscsákön (Orosháza), Békés-Szent Andrásön és Őcsödön (jelenleg Szarvas gondozása alatt).

1896 óta az egyházmegyét a következő esperesek kormányozták:

- 1896—1913-ig Veres József orosházi lelkész,
- 1914—1920-ig Keviczky László kondorosi lelkész,
- 1920— Kovács Andor orosházi lelkész.

Egyházmegyei felügyelők voltak:

- 1896—1920-ig Haviár Dániel szarvasi ügyvéd, országgyűlési képviselő,
- 1920—1928-ig dr. Bikády Antal orosházi ügyvéd,
- 1929—1930-ig dr. Pesthy Pál ny. igazságügyminiszter,
- 1930—1931-ig dr. Mázor Elemér szarvasi ügyvéd s utóbb békéscsabai kir. közjegyző.
- 1931— dr. Haviár Gyula szarvasi kir közjegyző.

Az egyházmegye kormányzata.

a) Elnökség:

Esperes: **Kovács Andor** orosházi lelkész, magyar kir. kormányfőtanácsos (1920 óta).

Alesperes:

F.: **dr. Haviár Gyula** kir. közjegyző, magyar kir. kormányfőtanácsos (1930 óta). Lakik: Szarvason.

Mf.: **dr. Csermák Béla** vármegyei tiszti főorvos, magyar kir. egészségügyi tanácsos (1930 óta). Lakik: Gyulán.

Tb. egyházmegyei felügyelő: **dr. Pesthy Pál** ny. igazságügyminiszter, bányakerületi felügyelő. Lakik: Budapesten, V., Géza-utca 2.

b) Az egyházmegye tisztviselői:

Jegyzők: **Bartos Pál** (Szarvas) egyházi főjegyző és a díjlevelek őre. **Raskó Kálmán** (Szarvas) világi főjegyző. **Jeszenszky János** (Tótkomlós) egyházi jegyző. **Fabriczky Pál** (Orosháza) világi jegyző (1938-ig).

Pénztáros: **Kelló Gusztáv** lelkész (Szarvas, 1938-ig).

Ellenőr: **Szabolcs Károly** gimn. tanár (Szarvas, 1938-ig).

Számvevő: **Horémusz Pál** orosházi lelkész (1938-ig).

Levéltáros: **dr. Nádor Jenő** gimn. tanár (Szarvas, 1938-ig).

Ügyész: **dr. Benczur Vilmos** ügyvéd (Szarvas, 1938-ig).

Tanfelügyelő: **Szelényi János** lelkész (Szarvas, 1938-ig).

Körlelkészek: a) Szarvas belső területén: **Botyánszky János** mezőtúri lelkész; b) Szarvas külső területén: c) a kondorosi kerületben: **Zeman Mihály** tótkomlói lelkész; d) Orosháza belső területén: **Jeszenszky János** tótkomlói lelkész; e) Orosháza külső területén: **Pusztay József** gádorosi lelkész; f) a tótkomlói kerületben: **Chován József** csabacsüdi lelkész.

c) Állandó bizottságok:

Számvevőszék. Elnöksége: az egyházmegye elnöksége. Tagok (1938-ig): **Jeszenszky János** (Tótkomlós), **Szelényi János** (Szarvas) lelkészek; **Karkus János** községi jegyző (Orosháza), **dr. Rohály Pál** orvos (Kondoros), **Zelenka István** tanító (Orosháza), **Várallyi Dezső** kir. adóhivatali főnök (Orosháza). Hivatalból: a pénztáros, számvevő és ellenőr.

Iskolai bizottság. Elnöksége: az egyházmegye elnöksége. Tagok: **Adamkovics János** (Tótkomlós), **Baki Vince** (Szentertornya), **Balassa János** (Orosháza), **Borgulya Pál** (Szarvas), **dr. Bulla János** (Orosháza), **Czirbusz Endre** (Kondoros), **Göndös József** (Orosháza), **Gulyás Sámuel** (Orosháza), **Gyurán György** (Orosháza), **Harsányi József** (Orosháza), **Holecska Gyula** (Orosháza), **Horémusz Pál** (Orosháza), **Hornyacsek István** (Csorvás), **Horváth Gyula** (Orosháza), **Jánovszky**

György (Szarvas), Jeszenszky Sándor (Kondoros), Keller József (Pusztaföldvár), Kelló Gusztáv (Szarvas), Kirner Pál (Tótkomlós), Kolbenhayer Kálmán (Gádoros), Korim Kálmán (Szarvas), Kovács György (Kondoros), Kovácsik Gábor (Tótkomlós), Macher Lajos (Szentetornya), Mittelholczér Károly (Orosháza), Mohar József (Mezőtúr), dr. Németh Lajos (Orosháza), Németh Samu (Szarvas), Orbán János (Orosháza), Pataki János (Szarvas), Paulovics János (Tótkomlós), Paulovics József (Orosháza), Pilinszky János (Szarvas), Pusztay Ádám (Gádoros), Ravasz Antal (Orosháza), Sass Árpád (Orosháza), Szlovák Miklós (Szarvas), Tóth László (Orosháza), Vörös B. Mihály (Kardoskút), Pipis Endre (Tótkomlós), Pipis Pál (Tótkomlós), Pipis Gyula (Tótkomlós), Németh Sándor (Orosháza), 1938-ig.

Hivatalból: az egyházmegyei tanfelügyelő, a jegyzők, a körlelkészek, a gimnázium és a tanítóképző igazgatói, az iskolalátogató bizottság tagjai.

Pénzügyi bizottság. Elnöksége: az egyházmegyei elnökség. Tagok: Bartos Pál (Szarvas), Hézer Béla (Orosháza), Kiss Mihály (Szarvas), Kovácsik István (Kondoros), Kunos István (Orosháza), Melis Mihály (Szarvas), Németh János (Orosháza), Rohoska Géza (Szarvas), Sziráczky Sándor (Szarvas), Tótfalusi Aladár (Szarvas), dr. Sinkovics Mihály (Szarvas), Kovácsik Lajos (Orosháza), Vandlík László (Tótkomlós), 1938-ig.

Nyugdíjügyi bizottság. Elnöksége: az egyházmegye elnöksége. Tagok: Balás Béla (Orosháza), Dauda Mihály (Szarvas), dr. Gabnay Sándor (Orosháza), Jeszenszky János (Tótkomlós), Micsinay Lajos (Kondoros), dr. Placsó Samu (Szarvas), vitéz dr. Zerinváry Szilárd (Szarvas), Fürst Ervin (Orosháza), 1938-ig.

Fegyelmi bizottság: dr. Boresiczky Dezső (Orosháza), dr. Bulla Sándor (Orosháza), Csizmadia András (Orosháza), dr. Harsányi Béla (Orosháza), dr. Onesik Pál (Kondoros), dr. Ravasz Antal (Orosháza), dr. Romanesik János (Orosháza), vitéz dr. Zerinváry Szilárd (Szarvas), dr. Adamkovics Ágost (Tótkomlós), 1938-ig.

Jelölő-bizottság: Bartos Pál (Szarvas), Borgulya István (Szarvas), Csizmadia András (Orosháza), Hézer Béla (Orosháza), Pusztay József (Gádoros), Matyovszky János (Tótkomlós), Pataki János (Szarvas), Paulovics Sándor (Csorvás), Raskó Kálmán (Szarvas), Sass Ferenc (Orosháza), dr. Székács István (Szentetornya), Chován József (Csabacsüd), 1938-ig.

Díjlevél-bizottság: Adamkovics János (Tótkomlós), Bartos Pál (Szarvas), Fabriczy Pál (Orosháza), Zoltán Emil (Nagyszénás), Melich Mihály (Szarvas), Pilinszky János (Szarvas), Janesó András (Kardoskút), dr. Romanesik János

(Orosháza), dr. Székács István (Szentetornya), Szlancsik Pál (Pusztaföldvár), 1938-ig.

Szabályrendeleti bizottság: dr. Adamkovics Ágost (Tótkomlós), dr. Benczur Vilmos (Szarvas), dr. Bulla Sándor (Orosháza), Hézer Béla (Orosháza), Horémusz Pál (Orosháza), Jeszenszky János (Tótkomlós), dr. Romancsik János (Orosháza), dr. Torkos Béla (Orosháza), Zeman Mihály (Tótkomlós), Roszik Mihály (Szarvas), dr. Král Pál (Szarvas), Jánosdeák László (Tótkomlós), 1938-ig.

Gimnáziumi felügyelő bizottság. Elnök: dr. Melich János egyet. tanár (Budapest, X., Család-u. 10), Czinkoczky Kálmán (Szarvas), dr. Haviár Gyula (Szarvas), Kelló Gusztáv (Szarvas), Kovács Andor (Orosháza), dr. Tóth Pál (Szarvas), Jeszenszky János (Tótkomlós), 1938-ig.

Építészeti bizottság: vitéz Benkó Pál (Orosháza), Csabacsüdi János (Csabacsüd), Demesák János (Kondoros), Dénes Lajos (Orosháza), Jávoresik Antal (Tótkomlós), Kovács István (Mezőtúr), Kovács Lajos (Orosháza), Ponyiczky Kálmán (Szarvas), Ribárszky Pál (Szarvas), Süle László (Orosháza), vitéz Tepliczky János (Szarvas), dr. Tóth Pál (Szarvas), Zeman Mihály (Tótkomlós), Hegyi Lajos (Nagyszénás), Kabódi Mihály (Orosháza), 1938-ig.

Egyházmegyei gyámintézet. Elnökök: Kelló Gusztáv (Szarvas) és dr. Csermák Béla (Gyula). Tagok: Asztalos András (Tótkomlós), Borgulya Pál (Szarvas), Czirbusz Endre (Kondoros), Hegyi Lajos (Nagyszénás), Jancsó András (Kardoskút), Pataki János (Szarvas), dr. Székács István (Szentetornya), Szlancsik Pál (Pusztaföldvár), Zelenka István (Orosháza), Zsilinszky Mihály (Mezőtúr), Botvánszky János (Mezőtúr), Balczó András (Kondoros), 1938-ig.

Egyházmegyei Luther Szövetség. Elnökök: Szelényi János (Szarvas) és Raskó Kálmán (Szarvas). Hivatalból tagjai az egyházközségek Luther Szövetségeinek elnökei.

Lelkeszi értekezlet. Elnök: Kovács Andor esperes. Jegyzője: esetről-esetre szóló megbízás.

Tanító Egyesület. Elnöke: Pataki János (Szarvas). Alelnök: Rohoska Géza. Jegyző: Orbán János (Orosháza). Pénztáros: Jánovszky György.

Egyházmegyei törvényszék.

Elnökség az egyházmegye elnöksége: Kovács Andor esperes, dr. Haviár Gyula egyházmegyei felügyelő. Helyetteseik: a hivatali időrend szerint következő lelkeszi, illetőleg világi közbírák.

Lelkeszi közbírák 1935-ig: Jeszenszky János (Tótkomlós), Szelényi János (Szarvas) 1938-ig, Horémusz Pál (Orosháza), Zeman Mihály (Tótkomlós).

Világi közbírák 1935-ig: dr. Adamkovics Ágost (Tótkom-

lós), dr. Bulla Sándor (Orosháza), 1938-ig; dr. Németh Lajos (Orosháza), Tótfalusi Aladár (Szarvas).

Tanári és tanítói közbírák 1935-ig: Saskó Samu (Szarvas), Csizmadia Mihály (Orosháza).

Törvényszéki jegyző 1938-ig: Göndös József (Orosháza).

Az egyházmegye területén élő nyugalmazott lelkészek és lelkészözvegyek:

a) *Lelkészek:* Ruttkay Sándor (Salgótarján) Szarvason, Csermák Elemér (Szentetornya) Orosházán és Keviczky László érd. esperes Kondoroson.

b) *Lelkészözvegyek.* Szarvason élnek: özv. Zvarinyi Jánosné (Szarvas), özv. Placszó Istvánné (Szarvas), özv. Dubovszky Nándorné (Rákoskeresztúr), özv. Russ Zoltánné (Gádosros); Csorváson: özv. Freitag Jánosné (Csorvás); Orosházán: özv. Kalmár Pálné (Kardoskút), özv. Kálmán Rezsőné (Orosháza); Kardoskúton: özv. Jancsó Andrásné (Kardoskút).

Következnek az egyházközségek:

1. Csabacsüd.

Csabacsüd nagyközség területén, Békés vármegye szarvasi járásában. Vá., tá., ph. helyben, tel. Szarvason (8 km). A szarvasi egyházközségből vált ki, mint önálló missziói egyházközség 1927-ben. 1933-tól fogva rendes anyaegyház. Szórványa nincsen. Egyházi anyakönyvei 1927 óta.

Lsz. 1460. A községbeli lakosság összes száma (11.628 hold területen) 1839. Ebből r. kat. 312, gör. kat. 5, ref. 49, izr. 13. Az evang. hívek arányszáma: 79·39%.

Imaháza 1928-ban épült s kezdetben iskolai célra is szolgált. Az istentisztelet nyelve magyar és tót felváltva. Felekezeti iskolája a külső tanyai területen van (Kita iskola) 60 tisztára evang. tanulóval. A belső területen két tantermes állami iskola van 115 evang. tanulóval. A Schwarz-uradalmi iskolába 96 evang. tanuló jár. (A tanulók száma az áll. és urad. iskolában 268, ebből evang. 213). Az evang. tanulók összes száma 398. Az urad. iskolában egy rendszeresített ref. tanítónő s egy ideiglenes evang. tanerő tanítja az evang. vallást.

A gyülekezői kormányzata.

L. **Chován József** (1927 óta).

F. **dr. vitéz Zerinváry Szilárd** kir. járásbíró, Szarvason (1932 óta).

Mf. **vitéz Tepliezky János**, okleveles mérnök, nagybirtokos (1932 óta) Csabacsüdüön.

T. és kántor (énekvezér): **Darók József**, a Kita iskolában (1928 óta).

Gondnok: **Kasnyik Pál** (1932 óta).

Ügyész: *dr. Benczúr Vilmos*, szarvasi ügyvéd (1933 óta).
Egyházi számvevő: *Darók József* tanító.

Az egyháztanács tagjainak száma: 24 rendes, 8 póttag. Van a gyülekezetnek iskolaszéke, számvizsgáló- és gazdasági bizottsága.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet*. Célja: jótékonyág. Alakult 1930-ban. Tagok száma: 67. Védő: *D. Raffay Sándorné* (Budapest). Díszelnökök: *Kovács Andorné* (Oroszháza), *dr. Haviár Gyuláné* (Szarvas). Elnök: *Chován Józsefné* és *dr. vitéz Zerinváry Szilárdné* (Szarvas). Alelnökök: *Darók Józsefné* és *Szikora Dezsőné*. Jegyző: *Kossuch Jánosné*. Pénztárnok: *Kasnyik Pálné*. Háznagy: *Biszterszky Sámuelné*. Vál. tagszám: 11.

2. *Leányegylet*. Célja: a vallásos és hazafias szellem ápolása, önművelés. Alakult 1930-ban. Tagok száma: 43. Védő: *Chován Józsefné*. Elnök: *Szekretár Erzsébet*, egyúttal pénztáros. Vál. tagok száma: 10.

3. *Legényegylet*. Célja: a vallásos és hazafias szellem ápolása. Alakult 1930-ban. Tagok száma 35. Elnöke: *Szikora Dezső* áll. tanító. Alelnök: *Folytán János*.

4. Az *Egyházi Gyámintézet* helyi szervezete. Elnöke a lelkész.

5. *Evang. Luther-Szövetség*. Alakult 1933-ban. Elnökök: *Chován József* lelkész és *dr. vitéz Zerinváry Szilárd* felügyelő. Alelnökök: *vitéz Tepliczky János*, másodfelügyelő és *Darók József* tanító. Jegyző: *Szikora Dezső*. Pénztáros: *Kasnyik Pál*. Ellenőr: *Mihalecz Bertalan* tanító. Háznagy: *Varga János*. Választmányi tagok száma 6.

Konfirmáltak Egyesülete: alakulóban.

2. Csorvás.

Csorvás nagyközség területén. Békés megye orosházi járásában. Vá., ph., tá., tel. helyben. Alakulásának éve 1874. 1856—1874 leányegyház volt és Orosházához tartozott. Egyházi anyakönyvei 1875 óta vannak.

Lsz. 2276. A község összes lakossága (15.683 hold területen) 6869. Ebből róm. kat. 3649, gör. kat. 38, ref. 800, gör. kel. 61, izr. 38, egyéb vall. 7. Körülbelül 19 baptista él a községben, anélkül, hogy előbbi vallásától megvált volna. A mozgalom hanyatlóban van s gyermekeik evang. vallástanításban részesülnek. Az evang. hívek arányszáma a község területén 33·57%.

1901-ben épült. A templomon kívül a külső állami elemi iskolában tartanak istentiszteletet havonta egyszer. Az istentisztelet nyelve: magyar. Ádventben és böjltben minden szerdán esti istentiszteletek vannak. Felekezeti iskola nincs, a gyermekek az állami és uradalmi iskolába járnak. A vallástanítást

a községben a lelkész végzi, a külső iskolában pedig Schubkegel Aladár állami tanító.

A tanulók száma: az áll. iskolában 270, az uradalmi iskolában 45; az ismétlő iskolásoké 65 = összesen 385.

A gyülekezet kormányzata.

L. Tátray Károly (1932 óta).

F. Hézer Béla, bangigazgató Orosházán (1934 óta).

Mf. Paulovits Sándor, kisbirtokos Csorváson (1930 óta).

Év. (kántor): *Hornyacsek István* áll. tanító (1933 óta).

Gondnok: *Frecska István* (1934 óta).

Jegyző: *Hornyacsek István* (1933 óta).

Az egyháztanács tagjainak száma: 40.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Leányegylet*. Alakult 1923-ban. Tagok száma 65. Célja: a tagok vallásos nevelése és belső misszió. Védő: Tátray Károlyné áll. tanítónő, a lelkész neje. Elnök: a mindenkori diakonissa. Alelnök: Seben Ilona. Titkár: Bába Margit. Jegyzők: Sántha Gizella, Csizmadia Zsuzsanna. Pénztáros: Csjemik Erzsébet. Háznagy: Horváth Erzsébet. Vál. tagok száma: 6.

2. *Evang. Keresztyén Ijjúsági Egyesület*. Célja: közművelődés, vallásos életre nevelés, belső építés. Alakult 1930-ban. Tagok száma 60. Elnök: Fehér József joghallgató. Alelnök: Seben Pál géplakatos. Jegyző: Teren János. Pénztáros: Füredi István. Vál. tagok száma 6.

3. *Az Egyházi Gyámintézet* helyi szervezete az egyházközségi elnökség vezetése alatt áll és működik.

4. *Az Evang. Luther-Szövetség* helyi szervezete. Munkaköre: gyámoltás, közművelődés, belső építés. Alakult 1922-ben. Elnöke: özv. Freitág Jánosné, lelkész özvegye. Titkár: Tóth Lászlóné. Pénztáros: Károlyi Lajosné.

5. *Csorvási Evang. Nőegylet*. Célja: a szegényügy intézése, jótékonyosság. Alakult 1933-ban. Elnök: özv. Freitág Jánosné. Alelnök: Forgács Károlyné, gyógyszerész neje és dr. Demeter Józsefné, ügyvéd neje. Főtítkár: Tátray Károly lelkész. Pénztáros: Károlyi Lajosné. Vál. tagok száma: 40.

6. *Vasárnapi iskola*. Célja: az elemi iskolás gyermekek bibliai nevelése. Alakult: 1934-ben. Vezetője: Szabó Róza diakonissza. A látogató gyermekek száma: 60--70.

3. Gádoros.

Gádoros nagyközség területén. Békés megye orosházi járásában. Ph., vá., tá., tel. helyben. Anyaegyházzá alakult 1844. Anyakönyvei 1844 óta vannak. Hozzátartozik, mint szórványterület Csongrád megyéből 11 pusztá, még pedig Szentés ha-

tárából 2, Nagymágócs határából 4, Derékegyháza határából 4, Szentetornya határából 3 pusztá.

Lsz. az anyaggyülekezetben 1356. A szórványterületen: *a*) Szentetornya határában Eperjes pusztán 1, Nagykirályság pusztán 40, összesen 41; *b*) Nagymágócs határában: György királyság pusztán 34, Józsefszállásán 121, Lajoshalmán 141, Lajosrátán 7, összesen 303; *c*) Derekegyháza határában: Istvánhegyesen 10, Kiskirályság pusztán 94, Kisujvároson 94, Nagújvároson 108, összesen 306; *d*) Szentetornya határában Jakabfy-major 19, Spilka-major 16, Werner-major 24, összesen 59. A szórványterületen összesen 709 evang. lakik. Az egész gyülekezet lélekszáma **2065**.

Gádoroson a község összes lakosainak száma (1084 hold területen) 4525. E számból róm. kat. 2686, gör. kat. 9, ref. 418, evang. 1356, unitárius 31, gör. kel. 3, izr. 13, egyéb vall. 7. A gyülekezethez tartozó teljes közigazgatási területen (a puszták területéről nem tudunk adatokat szerezn) él 6749 lélek, még pedig 5800 róm kat. 14 gör. kat. 2065 evang., 835 ref., 31 unitárius, 3 görög kel., 13 izr. 7 egyéb vall.

Az evang. hívek arányszáma a gyülekezet központjában, Gádoroson 29·96%, az egész területen 29·75%; az összes protestánsoké Gádoroson 39·22%, az egész területen 42·12%

○ épült 1886-ban. Az istentisztelet nyelve magyar. Állandó jellegű hétközi istentiszteletek naponként; ádventben, böjttben írásmagyarázattal. A szórványban rendszeresített istentiszteletek: a nagyújvárosi és békési-úti áll. elemi iskolában havonta egyszer. □ nincsen. A gyermekek túlnyomó része az állami elemi iskolába jár, elvéve a róm. kat. felekezeti iskolába. A vallást mindenütt a lelkész tanítja (a szórványban is).

A tanulók száma Gádoroson 271, újvároson 16, a kiskirálysági pusztán 24, a békésiúti iskolai tanyakörzetben 31, — tehát a szórványban 71. Ezenkívül a gádorosi róm. kat. iskolába 4 evang. gyermek jár. Az evang. tanulók teljes száma tehát 348.

A gyülekezet kormányzata.

L.: **Pusztay József** (1931 óta).

F.: **Csizmadia András** orszgy. képviselő, gazd. főtanácsos, (1920 óta).

Mf.: **Pusztay Ádám**, áll. elemi isk. igazgató (1931 óta).

Év. (kántor): **Pusztay Ádám** (1908 óta).

Gondnok: **Zahorec István**.

Jegyző: **Tóth Antal** gabonakereskedő.

Ügyész: **Dr. Torkos Béla** ügyvéd (Orosháza).

Az egyházanács tagjainak száma: az anyaegyházból 18 rendes és 4 póttag; az újvárosi szórványkörből 12 rendes és 2 póttag; a kiskirálysági szórványkörből 6 rendes és 2 póttag. Összesen 36 rendes és 8 póttag.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet.* Célja: jótékonyság, szegénygondozás. Tagok száma 100. Elnöke: Pap Károlyné, a községi főjegyző neje.
2. *Konfirmáltak Egyesülete.* Alakulóban.
3. *Protestáns Otthon.* Alakult 1934 mintegy 200 taggal.

4. Kardoskut.

Hódmezővásárhely önálló törvényhatósági jogú város tanyai területén, Orosháza és Tót-Komlós között. Ph., tá., vá. helyben. Telefon: Orosháza (10 km) vagy Tót-komlós (10 km). Előbb a hódmezővásárhelyi anyaegyházközséghez tartozott, mint tanyai lelkészi kör. Mivel az egyháztagok jobbára orosházi lakosok, akik Hódmező-Vásárhelynek határukhoz közel eső részén birtokot szereztek vagy állandó jellegű munkát vállaltak, 1916-ban a felsőbb egyházi hatóságok jóváhagyásával kiváltak az eddigi egyházközségi kötelékből, önálló anyaegyházzá alakultak s 1925-ben a békési egyházmegyéhez csatlakoztak. Tehát ugyanazon politikai község evangélikusai nemcsak két külön egyházközséghez, de két külön egyházmegyéhez is tartoznak.

Lelkészei voltak: *Kalmár Pál* (1916—1926), *Jancsó András* (1926—1934).

Területe Hódmezővásárhely külső területének második anyakönyvi kerületére terjed ki. Lsz. a) a kardoskúti tanyakörben stb. Lsz. a) kardoskúti tanyakörben: Kardoskúton 96, Aranyadon 105, Aranyadhalmon 128, Barackoson 130, Cinkuson 104, Nagytatársáncon 60, Szöllösön 79 = 702; b) a kakaszéki tanyakörben: Hármashatáron 13, Kardosszékhalmon —, Lacitelken 14 = 27; c) a vásárhelyi puszta-központban: Csárpateleken 73, Hatablaki kápolnán 109, Kis-Bogárcsón 60, Mózeshalmon 110, Nagy-Bogárcsón 73, Peséresháton 147 = 572; d) a vásárhelykutas tanyakörben: Fecskésen 22, Kanászhalmon 15, Pósa halmon —, Sóstón 39, Sóstófarkon 12, Sóstóparti halmon 25, Szőkehalmon 10 = 113. A teljes gyülekezet lélekszáma **1414**.

Az egyházközség területén elszórtan élnek nazarénusok, akik adót fizetnek, de templomba nem járnak. A mozgalom hanyatlóban van.

E területen (18.810 kat. hold) a lakosság létszáma 5130. Ebből róm. kat. 1837, ref. 1756, evang. 1414, gör. kat. 18, izr. 3, egyéb vallású és felekezetnélküli 49.

Az evang. hívek arányszáma 27·81%, a protestánsoké 61·26%.

Temploma nincsen, az istentiszteletet imaházban tartják. Az istentisztelet nyelve magyar. Felekezeti elemi iskola szintén

nincsen, a gyermekek az áll. elemi iskolába járnak. A vallás-tanítást a lelkész végzi.

Az evang. tanulók száma 123.

Az egyházközség kormányzata.

L.: **Breuer Oszkár** (1935 óta).

F.: **dr. Romancsik János** ügyvéd, a Magyar-Olasz Bank orosházi fiókjának ügyésze, Orosházán (1930 óta).

Mf.: **Fehér Antal** gazdálkodó, Orosházán.

Gondnokok: **Iványi József** (1929 óta) és **Gombkötő István** (1931 óta).

Kántor (énekvezér): **Veres Borcsa Mihály** (1927 óta).

Ügyész: **dr. Borcsiczky Dezső** ügyvéd, Orosházán (1916 óta). Jegyző: **Veres Borcsa Mihály** (1916 óta).

Az egyháztanács tagjainak száma a gyülekezet belső tagjai közül 21, az Orosházán lakó, de a gyülekezetben birtokos külső tagok közül 9, összesen 30.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. Az *Evang. Luther Szövetség* helyi szervezete. Célja: vallásos ünnepélyek rendezése. Elnöke: a mindenkori lelkész. Alelnök: **Fehér Antal**. Titkár: **Veres Borcsa Mihály**. Pénztáros: **vitéz Vághy Mihály**. Tagok száma

Egyéb intézményekről és egyesületekről adatok nem érkeztek.

5. Kondoros.

Kondoros nagyközség területén, Békés vármegye szarvasi járásában. Ph., vá., tá., tel. helyben. 1881—1889 Szarvas leányegyháza volt. Anyaegyházzá alakult 1887-ben. Egyházi anyakönyvei 1887. évtől fogva.

Lsz. **4966** (a belső területen 2053, a tanyákon 2913). A község lakosságának létszáma 7178. Róm. kat. 1822, görög kat. 11, ref. 262, görög kel. 8, izr 31, felekezetenélküli 52, akik jobbra valamely el nem ismert felekezethez tartoznak. Egyéb vall. 26. A község területe 15.764 hold. — Az evang. hívek arányszáma: 69·18%.

1904-ben épült. Az istentisztelet nyelve tót és magyar felváltva; hétköznapokon és vasárnap délután tót nyelvű. □ 5 tantermes. Első iskolája 1891-ben épült Áchim Ádám szarvasi lelkész s békési esperes költségén. Ezenkívül van evang. jellegű községi, továbbá egy uradalmi iskola. A vallás-tanítást a felekezeti és községi iskolában a tanítók végzik, — az urad. iskolában a lelkész. A tanulók száma az evang. felekezeti iskolában 328 evang., 2 ref., 2 róm. kat. A községi iskolába 357 ev., az urad. iskolába 28 ev. tanuló jár. Az evang. tanulók összes száma 713.

Az egyházközség kormányzata.

L.: **Balezó András** (1934 óta).

F.: **Kovács György** kispap (1933 óta).

T.: Igazgató: **Velky Béla** (1895 óta), **Jeszenszky Sándor** (1910 óta), **Danda Sándor** (1917 óta), **Zorkóczy Gábor** (1917 óta) és **Thúry György** (1934 óta). Kántorok; a tanítók felváltva.

Gondnok: **Janis Márton** kishirtokos.

Ellenőr: **Jeszenszky Sándor** számvevő.

Jegyző: **Zorkóczy Gábor** tanító (1924 óta).

Ügyész: **Dr. Oncsik Pál**, Kondoroson (1927 óta).

Az egyháztanács tagjainak száma 60.

Az iskolaszék 16 tagból áll. Elnöke a lelkész, jegyzője **Velky Béla** tanító.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet*. Célja: jótékonyosság. Alakult 1921. Tagok száma: Elnöke: özv. **Micsinay Pálné**, titkár és pénztáros: **Kuhsek Tibor**.

2. *Luther Márton Ifjúsági Kör*. Alakult 1934. Tagok száma: 60—100. Elnök: **Mazán Zsófia**, alelnök: **Székely Erzsébet**, titkár: **Jeszenszky Sándor**, karnagy: **Thury György**.

3. *Egyházi Gyámintézet* helyi szervezete. Elnökség: a lelkész és **Kovács György** felügyelő, pénztáros: **Jeszenszky Sándor**.

4. *Evang. (Luther) Szövetség* helyi szervezete. Elnök: **Kovács György** másodfelügyelő.

5. *Elemi iskolai ifjúsági könyvtár*. Keletk. 1925. Kötet-szám: 69. Óre: **Jeszenszky Sándor** tanító.

Az egyházközség területén vannak baptisták, nazarénusok, reszketők, akik apostoli hit címen egyesültek. Vannak felekezetenkívüliek is.

A mozgalom hanyatlóban van.

6. Mezőtúr.

Mezőtúr megyei város, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye területén. Ph., tá., vá., tel. helyben. Alakult 1924-ben. Egyházi anyakönyvei 1924 óta. Szórványa nincsen, de a hívek egy része állandó tanyai lakos.

Lsz. 1002. A város lakosságának létszáma 27.647. Róm. kat. 4583, gör. kat. 35, ref. 21.291, gör. kel. 40, unitárius 41, izr. 584, felekezetenkívüli baptista 36, egyéb vall. 35. A város területe 71.281 hold.

Az evang. hívek arányszáma 3,6%.

1926-ban épült. Istentiszteletet tart még Mezőtúr külső területén a pusztapói és csergetyüi áll. iskolában évente 5—5

ízben. Adventben és böjtkben hetenként egyszer esti istentisztelet és reggelenként könyörgés. Az istentisztelet nyelve magyar. Iskolája nincsen, a gyermekek az állami vagy ref. iskolába járnak. A vallástanítást mindenütt a lelkész végzi.

Az evang. tanulók száma az elemi iskolákban 70. A ref. gimnáziumban 14, az áll. leányliceumban 10.

A gyülekezet kormányzata.

L.: **Botyánszky János** (1934 óta).

F.: **Zsilinszky Mihály** földbirtokos, a Stádium Sajtóvállalat igazgatója, Mezőtúr és Budapest, VIII., Sándor-u. 30/a. (1924 óta.)

Mf.: **Mohar József** ny. áll. tanítóképzőintézeti igazgató Mezőtúron (1929 óta).

Kántor: *Kosnár Lajos* áll. tanító (1924 óta).

Gondnok: *Csicsel János* ny. máv. altiszt (1930 óta).

Jegyző: *Kosnár Lajos* (1925 óta).

Ügyész: *Dr. Fodor László* ügyvéd, Mezőtúr (1928 óta).

Az egyháztanács tagjainak száma: 15 rendes, 5 póttag.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet*. Alakult 1930. Célja: jótékonyság, szegények, öregek gondozása és a templom rendben tartása. Tagok száma 66. Elnök: Botyánszky Jánosné. Alelnökök: Kosnár Lajosné és Kasza Sándorné; jegyző: Mikes Vilma; pénztáros: Deák Jánosné.

2. *Evang. Luther-Szövetség*. Alakult 1928. Tagok száma: 25. Elnöke a lelkész, helyettese a felügyelő.

7. Nagymágócs-Árpádhalom missziói egyház.

Nagymágócs nagyközség területén, Csongrád vármegye Mindszenti járásában. Ph., tá., vá., tel. helyben. Előbb Gádorshoz tartozott, mint szórványbely. 1926-ban alakult missziói egyházközséggé. Egyházi anyakönyvei 1926 óta vannak. A lelkészi hivatal Árpádtelepen van.

Lsz. 395. E szám Nagymágócs községnek a határban szétszórt lakótelepei közt a következő arányban oszlik meg: Árpádtelep 78, Árpádhalom 71, Árpádtelepi tanyák 14, Csúcs-telep 1, Héthalom 15, Lajosszállás 27, Lajostanya 57, Lászlótelek 34, Mágócs központi major 36, Ó-Tompahát 12, Szendrey-major 19, Tibortelep 2, Új-Tompahát —, Zoltántér 29. E telepekből áll a Nagymágócs-Árpádhalmi missziói egyház (Lajoshalom, Györgykirályság, Józsefszállás, Lajosráta politikailag Nagymágócs községhez, egyházilag a közelebb eső Gádorshoz tartoznak).

Nagymágócs politikai község területén (21.596 kat. hold) összesen 4989 lakos él. Ebből róm. kat. 3674, gör. kat. 28, ref. 559, evang. 698, gör. kel. 20, izr. 1, egyéb vall. 9. Az evang. hívek két gyülekezet (Nagymágócs-Árpádhalom és Gádoros) kötelékébe tartoznak.

Az evang. hívek arányszáma a politikai község területén 13:99%, a protestánsoké 25:19%.

Temploma még nincsen. Az istentiszteletet az áll. és községi iskolákban tartják, még pedig Árpádtelep központban minden vasárnap és ünnepen; Árpádhalmán, Ó-Tompaháton és Lajostanyán a nagy ünnepek másodnapján és havonta 1—1 vasárnapon. Az istentisztelet nyelve kizárólag magyar.

Evang. felekezeti iskola nincsen. A tanulók az állami, községi és a róm. kat. urad. iskolába járnak. A vallástanítást mindenütt a lelkész végzi. A tanulók száma: 2 állami elemi iskolában 31, 2 községi elemi iskolában 6, 4 urad. róm. kat. elemi iskolában 37, összesen 74.

A gyülekezet kormányzata.

L. Egyed Bertalan (1930 óta).

F.: Ravasz Antal földbirtokos, okl. gépészmérnök Orosházán (1934 óta).

Kántor (énekvezér): Nincs. A munkát a lelkész végzi.

Gondnok: *vitéz Danoky János* vendéglős (1932 óta).

Egyházi ügyész: *Dr. Ravasz Antal* ügyvéd, Orosházán (1934 óta).

Jegyző: *Makovits Sándor* kisbirtokos (1930 óta).

Az egyháztanács tagjainak száma az anyaegyházból 4, a pusztai szórványból 10, összesen 14.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

Evang. Luther-Szövetség. Munkaköre: vallásos összejövetelek rendezése. Elnökei: a lelkész és Weisz Mátyás uradalmi intéző.

8. Nagy-Szénás.

Nagyszénás nagyközség területén, Békés vármegye orosházi járásában. Ph., tá., vá., tel. helyben. 1840—1896. Orosházának leányegyháza volt. Anyaegyházközséggé alakult 1896-ban; egyházi anyakönyvei 1895 óta vannak. A község és a gyülekezet is legnagyobb részét Orosháza telepítése. Tanyáin és pusztáin a lakosságnak körülbelül fele lakik. — Hozzátartozik Szentetornya község határából Svábmajor és Fóti major.

Lsz. 3564. E számból belső területekre esik 1874, a tanyákra és pusztákra 1690. Ez utóbbi szám a különböző puszták közt a következő arányban oszlik meg: Cifra 28, Érpárt-

major 1, Geisztmajor 48, Lajosszénás 27, Lajosszénásmajor 69. Malmos 112, Mihálytelek 172, Pálmater 64, Pálmateri major 41, Székes 70, Újpuszta 1058. Szentetornya község határában Svábmajor 47 és Fóti major 31 evang. lélekkel. Az egész gyülekezeti lélekszáma **3642**.

Nagyszénás község területén, a gyülekezet központjában (16.417 kat. hold) él 6666 lakos, ebből róm. kat. 2589, gör. kat. 12, ref. 440, evang. 3564, gör. kel. 18, izr. 15, egyéb vall. 28. — A gyülekezethez tartozó közigazgatási területen (17.216 kat. hold) 6814 a lakosok száma, még pedig 2647 róm. kat., 12 gör. kat., 452 ref. 3642 evang., 18 gör. kel. 15 izr., 28 egyéb vall. Elszórtan élnek nazarénusok; egyre apadó számuk jelenleg legföljebb 23-ra tehető. Benn a faluban élnek.

Az evang. hívek arányszáma a központban 53·46%, az egész területen 53·45%, az összes protestánsoké Nagyszénás községben 60%, az egész területen 60·08%.

○ 1900-ban épült. Istentiszteletet tart még a pusztai állami népiskolában is a főbb ünnepeken. Az istentisztelet nyelve kizárólag magyar.

Evangélikus felekezeti iskola nincsen, a gyermekek az áll. elemi iskolába járnak. A vallástanítást a lelkész végzi. Tanulók száma 320.

A gyülekezetnek van népháza és a községnek van áll. kisdédóvója.

A gyülekezet kormányzata.

L.: **Zoltán Emil** (1913 óta).

F.: **Hegy Lajos** községi jegyző (1910 óta).

Mf.: **Holub György** községi jegyző (1924 óta)

Kántor (énekvezér): **Zombai Adám** áll. tanító (1916 óta).

Gondnok: **Göndös Bálint** (1932 óta).

Jegyző: **Zombai Adám** (1916 óta).

Az egyháztanács tagjainak száma 24 rendes és 4 póttag.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

Adatok nem érkeztek.

9. Orosháza.

Orosháza nagyközség területén, Békésmegye orosházi járásában. Vá., ph., tá., tel. helyben. Alakult 1744. Egyházi anyakönyvei 1744 óta.

Lsz. a belső területen 8553, a külső területen (tanyák és puszták) 6861. Összesen 15.414. A pusztai és tanyai területen külön leányegyház alakult: Kis-Csákó (IX. külső kerület) 480 lélekkel (lásd alább külön). A pusztai és tanyai terület a következő lélekszámot mutatja: I. ker. Kakasszék 8, II. ker.

Bonum-Gyopárfalva 1050, III. ker. Rákóczi-telep 654, IV. ker. Kishegy—Nagyhegy 1969, V. ker. Belsőtanyák 923, VI. ker. Monori- és Kondorosi-út 1118, VII. ker. Kéthosszúsor 209, VIII. ker. Székhát és alsótanyák 283, IX. ker. Kis-Csákó 480, X. ker. Gáspár-telek 167. — Hozzátartozik még Szentetornya község határából Székácsmajor 148, a Tóth-tanyák 284 evang. lélekkel. A szórványbeli evang. hívek összes száma 432. Az egész gyülekezet teljes lélekszáma **15.846**.

Orosháza község területén (20.356 hold) összesen 24.926 ember él, még pedig 5957 róm. kat., 96 gör. kat., 2215 ref., 15.414 evang., 203 unitárius, 143 gör. kel., 727 izr., 118 felekezeten kívüli nazarénus, 40 felekezeten kívüli, egyéb vall. 113. — A gyülekezet területén a szórványhelyeket is beleértve (23.896 hold) 25.732 lélek él, még pedig 6254 róm. kat., 97 gör. 2288 ref., 15.846 evang., 203 unitárius, 143 gör. kel., 727 izr., 118 felekezeten kívüli nazarénus, 40 felekezet nélküli, 116 egyéb vallású. — Vannak a gyülekezetben az egyéb vallásúak közt baptisták, továbbá a felekezetenküliek közt adventisták, akik különböző időben az egyházi adóteher miatt váltak ki.

Az evang. hívek arányszáma a község területén 61·95%, a gyülekezethez tartozó közigazgatási területen 61·58%, a protestánsoké együtt a község területén 70%, az egész területen 71·26%.

Jelenleg használatban levő temploma 1786-ban épült, a torony 1777-ben. A régi templomot, amelyet a megszálláskor sárból hevenyésztek, utóbb lerombolták.

A templomon kívül vasárnaponként váltakozva a külsőtelki iskolákban is tartanak istentiszteletet. Adventben, böjten hetenként egyszer prédikációs istentisztelet van; a templomban adventtől pünkösdig reggelenként és délutánonként írásmagyarázat. Az istentisztelet nyelve magyar.

Iskolája 14 tantermes a községben elosztva. Első iskolája 1744-ben épült, az utolsó 1904-ben, államsegély nélkül. Ezenkívül van a község területén állami iskola, a belső és külső területen a szükség szerint elosztva. Az állami iskolában a vallásitanítást külön e célra alkalmazott felavatott lelkész végzi; az evang. felekezeti iskolában az osztálytanítók; a külső területen az áll. iskolákban egyh. megbízás alapján az áll. tanítók. Tsz. az evang. elemi iskolában: 730 evang., 15 ref., 2 róm. kat., 4 gör. kel., összesen 753. — Az áll. iskolába 739 evang. tanuló jár. Az evang. vallású elemi iskolai tanulók száma tehát 1469.

A középfokú gazdasági iskolában az evang. tanulók száma 17, az áll. polgári iskolában 148 fiú, 115 leány, összesen 263; az iparostanonciskolában 106 fiú, 34 leány, összesen 140.

A gimnáziumi tanfolyam evang. tanulóinak száma 36.

Az egyházközség kormányzata.

Lelkészek: **Kovács Andor** esperes, kormányfőtanácsos, okleveles tanító (lelkész 1901 óta); **Fürst Ervin** (1934 óta); **Horémusz Pál**, egyúttal vallástanító lelkész (1911 óta). Állami jellegű vallástanító lelkész **Gyurán György** (1923 óta); segédlelkész; **Seben István** esperesi segédlelkész (1934 óta).

F.: **Dr. Sztranyavszky Sándor**, ny. államtitkár, földbirtoke, orsz. gy. képviselő, Nógrádvármegye köztörvényhatóságának örökös tagja, a johannita-rend lovagja. Lakik Nógrádmárcalón (ph. Szügy, tá. Balassa-Gyarmat) és Budapesten (XI., Nagyboldogasszony-útja 60. sz.) (Felügyelő 1929 óta).

Mf.: **Süle László** építőmester, Orosházán (1924 óta).

T.: *Csizmadia Mihály* igazgató-tanító (1929 óta), *Zelenka István*, *Zatykó Mihály*, *Zoltay András*, *Sass Árpád*, *Tóth László*, *ifj. Zatykó Mihály*, *Orbán János*, *Honti László*, *Fasang Árpád*, *Macher Lajos*, *Székely Béla*, *Csizmadia Lajos*. Kézimunka tanítónő: *Szilassy Sára*.

Kántorok: az összes tanítók váltakozva.

Gondnok: *Soós Antal* (1931 óta). Pénztáros: *Fekete József* (1929 óta). Számvevő: *Zelenka István* (1922 óta).

Az egyházközség képviselőtestülete 120 rendes és 30 pótagból áll (6 évre választva).

Az egyháztanács egyúttal iskolaszék vagy iskolai bizottság tagjainak száma 32.

Elnöke: **Kovács Andor** esperes; jegyzője: **Orbán János** tanító. Hivatalból tagok: **Fürst Ervin**, **Horémusz Pál** lelkészek, **Süle László** másodfelügyelő, **Kunos István** tb. felügyelő, **dr. Bulla Sándor** ügyész, **Soós Antal** gondnok, **Fekete József** pénztáros, **Zelenka István** számvevő. A tanítói karból: **Csizmadia Mihály** igazgató, **Sass Árpád**, **Tóth László**. Választott tagok: **Fabriczy Pál**, **Nagy Lajos**, **Csizmadia András**, **Csizmadia Pál**, **K. Horváth Mihály**, **K. Horváth János**, **Brebovszky Mihály**, **Bella Sándor**, **Németh János**. **Csiszár Mihály**, **Holecska Gyula**, **Balás Béla**, **dr. Gabnay Sándor**, **Mittelholczer Károly**, **Ravasz József**, **Kovács Lajos**, **Ravasz István**, **Szalay József**, **dr. Ravasz Antal**, **Hézer Béla**, **Jankó József**.

Gazdasági bizottság. Elnöksége: az egyházközségi elnökség. Tagjai: **K. Horváth Mihály**, **Király Sándor**, **Csiszár István**, **Zsiga István**, **Hézer Béla**, **Kiss Ferenc**, **Ravasz József**, **Szalay József**, **Aradi Béla**, **Göndös Sándor** képviselőtestületi tagok.

Számvevőszék. Elnöksége: az egyházközségi elnökség. Tagjai: **Rajki János**, **Csizmadia Pál**, **Dénes István**, **Szabó István**, **Baranyai György**, **Németh János** főtiszt, **Kiss Ferenc**, **Kulcsár Antal**, **Süle Jenő**, **Pusztai József** képviselőtestületi tagok.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet.* Alakult 1917. Tagok száma 110. Alapszabály-szerű hivatása: jótékonyság és az egyházi élet általános emelése; a templom gondozása (a templomba bevezette a villanyvilágítást); iratterjesztés (ajándékbibliák és énekeskönyvek); szegények, gyermekek ruházása és táplálása. Elnöke: Torkos Kálmánné. Társelnök: Kovács Andorné. Alelnökök: Kunos Istvánné, özv. Kálmán Rezsőné, özv. Hajdu Józsefné. Főtitkár: Kovács Andor esperes. Jegyző: Orbán János ev. tanító. Pénztáros: Tóth László tanító. A vál. tagok száma 50.

2. *Leányegylet.* Alakult 1917. Célja: a tagok egyházas, vallásos és hazafias szellemen való nevelése. Tagok száma 104. Elnöke: Domaniczky Irén. Alelnök: Naár Erzsébet. Titkár: Fürst Ervin lelkész. Jegyző: Supkegel Mária. Pénztáros: Tarján Rózsi. Ellenőr: Kosahuba Erzsé. Vál. tagok száma 20.

3. *Evang. Ifjak Szövetsége.* Alakult 1925. Tagok száma 114. Célja: az egyházas, vallásos és hazafias szellem ápolása az ifjúságban. Védők: D. Raffay Sándor püspök, Kovács Andor esperes, dr. Sztranyavszky Sándor felügyelő, Kunos István közs. főjegyző, Csizmadia András orsz. gy. képviselő, Elnök: Horémusz Pál lelkész. Ügyintéző elnök: Süle László. Alelnök: ifj. Zatykó Mihály. Jegyző: Baranyai Béla. Pénztáros: Csepregi Antal. Ellenőr: Heckel Dezső. A vál. tagok száma 15.

4. *Polgári iskolai evang. tanulók Luther Szövetsége,* Célja: a vallásos szellem ápolása. Alakult 1929. Tagjai: az összes evang. tanulók. Elnöke: Gyurán György vallástanár.

5. *Evang. Egyházi Énekkar.* Célja: az egyházi ének művelése. Alakult 1917. Tagok száma ezidőszerint 60. Igazgató: Fürst Ervin. Karnagy: Sass Árpád. Jegyző: ifj. Zatykó Mihály. Pénztáros: Romancsik Mihály. Ellenőr: Tar János. Vál. tagok száma 20.

6. *Az Evang. Luther Szövetség helyi szervezete.* Hivatása: az evang. öntudat ápolása, az egyháztársadalmi élet fejlesztése, az egyháztagok lelki s anyagi boldogulásának előmozdítása. Elnök: Kovács Andor esperes. Ügyintéző elnök: Balás Béla. Jegyző: Honti László. Pénztáros:

7. *Az evang. E. Gyámintézet helyi szervezete.* Tisztviselők: Az egyházközségi megfelelő hatáskörű egyházközségi tisztviselők.

8. *Elemi iskolai könyvtár.* A) Keletk. 1890. Kötetszám 537. B) Ifjúsági könyvtár. Keletk. 1904. Kötetszám 329. Mind a két könyvtárnak őre: Zatykó Mihály tanító.

Orosháza gondozása alatt áll

Kis-Csákó leányegyház.

Orosháza nagyközség külső területén (IX. ker.). Ph., vá. helyben. Tá., tel. Nagyszénás (6 km). Az orosházi gyülekezet szórványából alakult 1872-ben. Az anyaegyháztól vasúton 21 km, áll. úton 18 km-nyire van.

Lsz. 480. Gáspár-telekkel (167) 647. Ugyanezen területen a lakosság összes száma 779. Az evang. hívek arányszáma 83%. A telepen 2 nazarénus és felekezetnélküli van, akik más vidékről költöztek ide.

Imaterem gyanánt az 1872-ben épült iskola szolgál. Az anyaegyház lelkészei évente 2 istentiszteletet tartanak, a levita tanító pedig havonként 1-et. Az istentisztelet nyelve magyar. A vallástanítást a levita tanító végzi. A tanulók száma: 94 evang., 3 ref., 8 róm. kat., összesen 107 (egy tanteremben).

A leányegyház teljesen az anyaegyház kormányzata alatt áll. Elnöksége: az anyaegyház elnöksége. *Tanító és énekvezér: Kovács János* levita tanító (1930 óta). Gondnok: Tóth Lajos. Egyháztanácsa 8 tagból áll.

Az anyaegyházközség közgyűlésén és képviselőtestületében képviselése nincsen.

Önálló missziói egyházközséggé alakulása folyamatban van.

10. Puszta-Földvár.

Pusztaföldvár nagyközség területén, Békés megye orosházi járásában. Ph., tá., tel. helyben. Vá. Orosháza (12 km.). 1896 előtt Orosházának leányegyháza volt. Anyaegyházzá alakult 1896. évben. Anyakönyvei 1896 óta. Hozzá tartozik Csanádapáca leányegyház, Csanád-Arad-Torontál id. egyesített vármegyék mezőkovácsházi járásában. Továbbá Békés-Sámson határából a szomszédos Szöllőspuszta, mint szórványterület.

Lsz. az anyaegyházban a hozzátartozó pusztákkal és tanyákkal együtt 1754. (A belső területre esik 842: a külső területre 912. Ebből Bogács és Pásztordülő 68, Csúcsdülő 122, Forrás-Haragos dülő 463, Homokosdülő 95, Lapálydülő 57, Ludvigdülő 32, Mákosdülő 48, Ilona- és Pálmajor 13, Lászlómajor 14 evang. lakost jelent). Békés-Sámson község határából Szöllős-pusztán 108; Csanádapáca leányegyházban 698. A teljes gyülekezet lélekszáma **2560**.

A gyülekezet központjában (9942 kat. hold) a község összes lakosságának lélekszáma 3446. Ebből r. kath. 1395, g. kath. 22, ref. 216, evang. 1757, g. kel. 40, izr. 2, egyéb vall. 17. A gyülekezethez tartozó egész közigazgatási területen

(18.860 kat. hold) lakik 8474 ember. E számból róm. kat. 5353, gör. kat. 36, ref. 404, evang. 2560, gör. kel. 53, izr. 29, egyéb 39.

Szektlás mozgalom 1884 óta tapasztalható. A „hívők” szektája 26 tagot számlál; külsőképen felekezetenélküliek, de a nazarénusokhoz állanak legközelebb. A mozgalom ez idő szerint megállt s nem terjed tovább.

Az evang. hívek arányszáma a gyülekezet központjában 50-90%, az egész területen 30-21%.

○ épült 1913-ban. Az istentisztelet nyelve magyar. Iskolája nincsen. A gyermekek részint az állami, részint az urad. iskolába járnak. A vallást a községbeli állami és urad. iskolában a lelkész tanítja, két tanyai iskolában két megbízott áll. tanító. A községben van áll. kisdédóvó is. A tanulók száma az áll. iskolában 201, az urad. iskolában 21. Az anyaegyházban összesen 222.

A gyülekezet kormányzata.

L.: Szlanesik Pál (1924 óta).

F.: Keller József ny. áll. elemi iskolai igazgató-tanító (1932 óta).

Év. (kántor): vitéz Kovács Ernő áll. tanító (1924 óta).

Gondnok: Gyömörei József (1934 óta).

Jegyző: vitéz Dénes Lajos áll. tanító (1933 óta).

Az egyháztanács tagjainak száma a belső gyülekezetről 17, a külső gyülekezetről 7, összesen 24.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Leányegylet.* Alakult 1925-ben. Célja: egyházépítés, jótékonyosság. Tagok száma 12. Elnök: Vajda Sára; alelnök: Németh Gizella; jegyző: Dér Ilona; pénztáros: Szlopkóczy Etelka; ellenőr: Bakos Aranka; könyvtáros: Biró Ilona.

2. *Ifjak Szövetsége.* Célja: önképzés, egyházépítés. Alakult 1927. évben. Tagok száma 10. Elnök: Fekete István; jegyző: Sajben István; pénztáros: Csepregi György; ellenőr: Biró Lajos.

3. *Egyházi Énekkar.* Alakulás éve 1934. Tagok száma 31. Karnagy: vitéz Kovács Ernő, áll. tanító, kántor.

Pusztá-Földvár gondozása alatt áll

Csanádapáca leányegyház.

Csanádapáca nagyközség területén, Arad-Csanád-Torontál id. egyesített vármegyék mezőkovácsházi járásában. Ph., tá., vá., tel. helyben. (Békéscsaba-tót-komlósi vonal.) 1896. évben alakult szórványból. Az anyaegyházból törvényhatósági úton 6 km. távolságra van.

Lsz. 698. Az egész község (8918 hold) lélekszáma 4648; e számból r. kath. 3102, g. k. 8, ref. 107, g. kel. 13, izr. 27, egyéb vall. 3. Az evang. hívek arányszáma 15%.

Imaház gyanánt iskolai tanterme szolgál, mely 1910-ben épült. Az anyaegyház lelkésze havonta egyszer, a tanító minden vasárnapon és ünnepen tart istentiszteletet. Az istentisztelet nyelve magyar.

Iskolája 1 tantermes. A vallást a tanító tanítja. A tanulók száma 71 evang., 10 ref., összesen 81.

A leányegyházközség az anyaegyház közvetlen igazgatása alatt áll. Elnöksége: az anyagyülekezet elnöksége.

T. és kántor: *Konyecsni Sámuel* (1910 óta).

Gondnok: *Fehér József* kisbirtokos.

Jegyző: *Konyecsni Sára* okl. tanítónő.

A helyi egyháztanács 12 tagból áll. Az anyaegyházközség tanácsban képvisellete nincsen. Önállósulása folyamatban van.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet.* Alapszabályszerű hivatása a jótékonyság. Alakult 1930. évben. Tagok száma 20. Elnöke: *Konyecsni Sámuelné.* Alelnök: *Keresztes Lajosné.* Titkára: *Szekeres Lászlóné,* helyettese: *Fodor Józsefné.* Pénztáros: *Tóth Péterné.* A választmányi tagok száma 8.

2. *Az Evang. (Luther) Szövetség* helyi szervezete. Munkaköre: egyházvédelem, egyházépítés. Elnök: *Szabó Zalay Mihály,* alelnök: *Fehér József,* titkár: *vitész Balogh Lajos.* Pénztáros: *Tompa István.*

11. Szarvas.

Szarvas nagyközség területén, Békés vármegye szarvasi járásában. Ph., tá., vá., tel. helyben. Hozzátartozik ugyanazon járásból Békés-Szent-András és Öcsöd, továbbá Jász-Nagy-Kun-Szolnok megye tiszai alsó járásából Mesterszállás. Anyaegyházzá alakult 1722. Egyházi anyakönyvei 1734 óta vannak.

Lsz. Szarvason 21.127. E számból a belső területre esik 9651, a külső tanyai területre 11.476 (I. ker. 106, II. ker. 2077, III. ker. 2354, IV. ker. 1254, V. ker. 1450, VI. ker. 3499, VII. ker. 2404, VIII. ker. 1036). Békés-Szent-Andráson 568, Öcsödön 134, Mesterszálláson 10. A szórványban összesen 712. A teljes gyülekezet lélekszáma **21.839.**

Szarvas határában (45.126 hold) összesen lakik 25.561 ember. Ebből róm. kat. 3014, gör. kat. 34, ref. 515, gör. kel. 25, izr. 787; 31 felekeztenkívüli baptista, 28 egyéb vallású (adventista és valóságos felekezetlen). A szekta-mozgalom ezidőszertig elérte tetőfokát s nem terjed tovább.

A gyülekezethez tartozó egész közigazgatási területen (86.600 hold) a teljes lélekszám 41.352. Ebből evang. 21.839, róm. kat. 9707, gör. kat. 54, ref. 8691, gör. kel. 49, izr. 951, egyéb vallású (a szekták híveivel, felekezetenkívüliekkel együtt) 61. Az evang. hívek arányszáma Szarvason 82,65%, az egész területen pedig 52,81%.

Két temploma van. Az ó-templom 1788-ban épült, az új templom a millennium emlékére 1896-ban. Istentiszteleteket tartanak még az egyházi díszteremben; a 13 tanyai iskolában a tanítók vasárnaponként, ősszel és tavasszal a lelkészek is minden iskolában 1—1 ízben. Az istentisztelet nyelve lőt és magyar, egyenlő arányban.

Iskolája 34 tantermes. Az első iskola 1723-ban épült, az utolsó 1930-ban. A felekezeti iskolán kívül van Szarvason állami és községi iskola is. A tanulók száma az evang. iskolában: 1966 evang., 28 ref., 32 róm. kat. 1 baptista, 1 izr., összesen 2028. Az állami iskolában az evang. tanulók száma 240, a községi iskolában 740. A tanítóképző intézet gyakorlóiskolában 52. Az evang. tanulók összes száma: Szarvason 3007, Békés-Szent-Andráson, Ócsődön, Az egész gyülekezetben

A gyülekezet kormányzata.

Lelkészek: **Kelló Gusztáv** (1909 óta), **Bartos Pál** (1914 óta), **Szelényi János** (1925 óta).

Vallástanító lelkész: **Szlovák Miklós** (1925 óta).

Segédlelkész s árvaházi lelkész: **Krón Ferenc** (. . . óta).

F.: **Dr. Pesthy Pál** magyar kir. igazságügyminiszter, orsz. gyűl. képviselő, bányakerületi felügyelő. Lakik: Budapesten, V., Géza-u. 2. (1925 óta).

Mf.: **Borgulya István** gazdálkodó, Szarvason (1930 óta).

T.: **Pataki János** igazgató-tanító (igazgató óta).

Regős Béla, Gémes Mátyás, Brozik Károly, Jánovszky György, Rohoska Géza, Rohoska Jenő, Frankó Mihály, Garay Samu, Hanzó Mihály, Rohony Pál, Reményi Gyula, Kovács Pál, Lipták Mihály, Rohoska Lajos, Podoni János, Melis Mihály, Dankó János, Janusik Mátyás, Trizna Jenő, vitéz Csata György, Kovács György, Piliszky János, Lustyik Pál, Borgulya Endre, Palkovics Julia, Rohony Gábor, Zima Pál, Adamik Terézia, Megyeri György, Szakács György rendes tanítók.

Kántorok és énekvezérek: a tanítók váltakozva.

Gondnok: **Jancsó András** (1930 óta). Ellenőr: **Melis Mihály** tanító (1930 óta). Számvevő: **Lipták Mihály**.

Jegyző: **Reményi Gyula** tanító (1909 óta).

Ügyész: **dr. Král Pál** szarvasi ügyvéd (1933 óta).

A gyülekezetnek képviselőtestülete nincsen.

Az egyháztanács (presbyterium) 120 választott és 16 hivatal szerint való tagból áll (összesen 136).

Iskolaszék. Elnöke: Bartos Pál lelkész. Jegyzője: Borgulya Endre tanító. Tagok a lelkészek: Raskó Kálmán gimnáziumi, Kiss Sándor tanítóképző int. igazgató, Szlovák Miklós vallástanító lelkész. A tanítók közül: Pataki János igazgató, Brózik Károly, Jánovszky György, Reményi Gyula. A gyülekezet tagjai közül: Jancsó András gondnok, Fehér József, Krsnyak Pál, Kondacs Pál, Pekár Mihály, Velky Mihály, Janurik György, Czinkoczký János, Janusik János, Melis Pál, Belopotoczký István, Povázsai György.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet.* A Magyar Prot. Nők Országos Szövetségének Szarvasi Fiókjá. Alapszabályszerű hivatása: a prot. öntudat mélyítése, hitélet fejlesztése, prot. növédelem, a hitsorsosok támogatása, oltárgondozás, iratlerjesztés (biblia és egyéb vall. könyvek), konfirmandusok jutalmazása, árvák, szegények, elhagyatottak felkarolása. Alakult 1921. Tagok száma 230. Elnök: Ruttkay Sándorné. Alelnök: Szelényi Jánosné és Wagner Gézáné. Titkár: Lányi Anna, özv. Vljájkó Istvánné, Cserey Lajos. Jegyző: Cserey Lajos. Pénztáros: özv. Brachna Gáborné. Szakosztályi elnökök: Lányi Hermin, vitéz Biki Nagy Imréné, dr. Haviár Gyuláné, özv. Hiléczy Gusztávné, Lukei Ilona. A vál. tagok száma 26.

2. *Prot. Leányegyesület,* mint a Prot. Női Szövetség alosztálya. Alakulás éve 1929. Tagok száma 140. Védő: Ruttkay Sándorné. Elnök: Palkovics Julianna tanítónő. Alelnök: Plenczner Edit és Opanszky Anna. Titkár: Jánovszky Margit. Jegyző: Medvegy Margit. Pénztáros: Raskó Erzsébet. Ellenőr: Palkovics Mária. A választmány 20 tagból áll.

3. *Evang. Keresztyén Ifjúsági Egyesület* (K. I. E.). Célja: az ifjúság vallásos nevelése. (Az Országos Egyesület helyi szervezete.) Alakult 1929. Tagok száma 28. Védő: Kelló Gusztáv lelkész. Elnök: Holub János. Titkár: Klimaj Márton. Jegyző: Janosik György. Pénztáros: Benczur Mihály. Vál. tagok száma

4. *Konfirmáltak Egyesülete.* Célja: hitmélyítés. Alakult 1930. Tagok száma 50. Védő: a lelkészi kar. Elnök: Borgulya Endre tanító. Alelnök: Holub Erzsébet. Titkár: Jegyző: Pénztáros: A vál. tagok száma

5. *Evang. Egyh. Gyámintézet* helyi szervezete. Elnöke: Bartos Pál lelkész és dr. Pesthy Pál egyházközségi felügyelő. Pénztáros: Jancsó András. Ellenőr: Piliszky János.

6. *Az Evang. (Luther) Szövetség* helyi szervezete. Munkaköre: segélyezés, ismeretterjesztés, valláserkölcsei nevelés. El-

nöke: Szelényi János lelkész. Titkárok: Szlovák Miklós val-
lástanító lelkész és Pataki János igazgató-tanító. Pénztáros:
Holéczy Béla.

7. *Árvaház.* Célja: árvák nevelése. Igazgató: Szelényi
János lelkész. Gondnok: Gyebnár Györgv. Árvaházi nevelő
lelkész: Krón Eöreg lelkész. A gondozott árvák száma 57. Az
igazgató-bizottság elnöke: Szelényi János lelkész.

8. *Elemi iskolai könyvtár.* A) Tanítói könyvtár. Keletk.
éve 1907. Kötetszám 892. B) Ifjúsági könyvtár. Keletk. éve
1907. Kötetszám 1063. Mind a két könyvtár öre: Melis Mihály
tanító.

12. Szentetornya.

Szentetornya nagyközség területén, Békés vármegye
orosházi járásában. Ph., tel., vá. helyben. Tá. Orosházán.
(Vasúton 4 km.) 1901-ig Orosháza leányegyháza volt. 1902-
ben anyaegyházzá alakult. Egyházi anyakönyvei 1903 óta
vannak.

Lsz. 2215. Ebből a belső területre 895, a külső területre
1320 esik. (Haraszi 12, Laposi 15, Polakovits major 17, Sváb
tanyak 47, Telep 83, Baumgarten és Forgács rész 254, Gyöke-
res és Filótás 432, Soóstanyak 382, egyéb tanyak 78.). Szent-
etornya határából Orosházához tartozik a Székácsmajor 148,
a Tóth tanyak 284, összesen 4000 kat. hold 463 lé-
lelkel; Gádorshoz a Jakabfy-major, Spilka- és Wer-
ner-major 1628 kat. hold 59 lélelkel. Szentetornya köz-
ség területén az evang. egyházi beosztás szerint hoz-
zártartozó pusztákat beleértve (10.339 kat. hold) 4676 lélel
él. Ebből r. kath. 2079, g. kath. 10, ref. 299, g. kel. 20, izr. 8,
egyéb vall. 45. Ez utóbbiak közt felekezeti nélküliek gyanánt,
de részben a bevett vallásúak közé vegyülve vannak baptis-
ták, szombatosok, nazarénusok. Egy részük megfizeti az egy-
házi adót s gyermekeit evang. iskolába járatja.

Az evang. hívek arányszáma 47:36%, a protestánsoké
53:38%.

○ 1928-ban épült. A templomon kívül kéthetenként van
istentisztelet a határbeli tanyai iskolákban, ősztől tavaszig.
A templomban minden vasárnap van ifjúsági istentisztelet.
Az istentisztelet nyelve tisztára magyar. □ egy tantermes 82
evang. tanulóval; a községi iskolában 140 evang. gyermek
jár. Az evang. tanulók, összes száma 222. A vallást a felekezeti
iskolában a tanító, a községi iskolában 3 osztályban a lelkész,
2 osztályban az evang. vallású községi tanító tanítja.

A gyülekezet kormányzata.

L.: **Ruttkay Miklián Géza** (1934 óta).

F.: **Dr. Székács István** tb. szolgabíró, földbirtokos; lh. Szentetornya (Székácsmajor). (1927 óta.)

T. és kántor: **Supkétel Emil** (1900 óta).

Gondnok: **Ádász József** (1934 óta).

Jegyző: **Supkétel Emil** (1900 óta).

Ügyész: **Dr. Ravasz Antal**, lh. Orosháza (1933 óta).

Az egyháztanács tagjainak száma 20.

Örökös tb. presbyter (egyháztanácsos) **Árvai György** (Szentetornya).

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet*. Alakulás éve 1929. Tagok száma 47. Hivatása: jótékonyság, szegények, öregek gondozása. Elnöke: **Ruttkay Miklián Gézáné**; alelnök: **Sztrifler Györgyné**; titkár: **Ruttkai-Miklián Géza**; jegyző: **Supkétel Emil**; pénztáros: **Ádász Józsefné**. A vál. tagok száma 12.

2. *Leányegylet*. Alakulófélben.

13. Tót-Komlós.

Tót-Komlós nagyközség területén, Békés vármegye orosházi járásában. Ph., tá., vá., tel. helyben. Hozzátartozik Békés-Sámson község (a Pusztta-Földvárhoz csatolt Pusztaszöllös nagymajor telep kivételével) összes pusztáival és lakótelepeivel. Alakult 1746. Egyházi anyakönyvei 1746 óta.

Lsz. Tót-Komlóson a gyülekezet központján 9765. (Ebből a belső területre esik 8383, a tanyákra 1382.) Békés-Sámsonban 630 (ebből a belső területre esik 85, a pusztákra 545; még pedig a Zaytanyára 12, a Cserepesi tanyákra 181, Gyulamezőre 150, Melinda-majorra 74, a Piret-tanyákra 36, a sámsoni tanyákra 9, Takaros-pusztára 83.) A teljes gyülekezet lélekszáma **10.395**.

Tót-Komlóson, az anyagyülekezet területén (9748 kat. hold) összesen 11.143 lélek él, még pedig 832 r. kath., 15 g. kath. 292 ref., 25 g. kel., 192 izr., 22 egyéb vall. és felekezet nélküli. Szektamozgalom nincsen. A gyülekezethez tartozó egész közigazgatási terület (23.237 kat. hold) lakosainak összes száma 15.532; r. kath. 3245, g. kath. 49, ref. 1433, g. kel. 49, izr. 197, egyéb vall. 56. Az evang. hívek arányszáma Tót-Komlóson 87,63%, az egész területen 66,28%.

○ 1795-ben épült. Az istentisztelet nyelve tót és magyar (1:1 arányban) □ 10 tantermes. Első iskolája épült 1746-ban az utolsó 1929-ben. A községben van állami iskola is, va-

lamint 2 állami kiseddóvó. A vallástanítást az evang. elemi iskolában a tanítók, az áll. iskolában a lelkészek végzik. A tanulók száma az evang. iskolában 730 evang., 2 ref., az áll. iskolában 325 evang. Az evang. tanulók összes száma 1055. Békés-Sámszonban

Az áll. polgári fiú- és leányiskolában a növendékek száma 122. Vallástanító-lelkész Zeman Mihály.

A gyülekezeti kormányzata.

L.: **Jeszenszky János** (1923 óta) és **Zeman Mihály** (1931 óta).

Sl: **Medvegy Mátyás** (1934 óta).

F.: **Motyovszky János** (1922 óta).

T.: *Adamkovics János* igazgatótanító, *Benyó János*, *Chrenka Gyula*, *Horváth Károly*, *Kovácsik Gábor*, *Langhoffer-né Jezsó Jolán*, *Langhoffer Gyula*, *Moravcsik Lajos*, *Szokolay Sándor* rendes tanítók és *Chovanyecz Mihály* s.-tanító.

Kántorok (énekvezérek): a tanítók felváltva.

Gondnokok: *Lehotzky Márton* főgondnok (1925 óta), *Hajnal Pál* gondnok (1925 óta), *Hirka István* egyházfi (1931 óta).

Jegyző: *Horváth Károly* kántortanító.

Ügyész: *Dr. Adamkovics Ágost* (1933 óta).

Az egyháztanács tagjainak száma az anyaegyházközségből 60, a szórványból —.

Az iskolaszék (iskolai bizottság) tagjai: Elnök: a mindenkori igazgató, lelkész jelenleg: Zeman Mihály lelkész; jegyző: Benyó János tanító. Tagok: Adamkovics János, igazgató-tanító, Lehoczky Márton főgondnok, Hajnal Pál gondnok, Hirka István egyházfi, Benyó András, Franciszti András, Karkus János, Lehocky Márton, Lehocky Pál (IV. ker. 178. sz.) Lehocky Pál, Machács Mihály, Venyercsan Ádám, Asztalos András, Paulik Mihály, Szokolay Pál.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Evang. Ker. Ifj. Egyesület*. Célja: vallásosságra és egyházhűségre nevelés. Alakulás éve 1926. Tagok száma 180. Védő: a helybeli Luther-Szövetség. Elnök: Zeman Mihály igazgató-lelkész. Alelnök: Moravcsik Lajos. Titkár: Chovanyecz Mihály. Jegyző: Németh Béla. Pénztáros: Boszágh Pál. Ellenőr: Hudák István. Választmányi tagok száma: 16.

2. *Egyházi Énekkar*. Célja: A vallásos érzelmek ápolása s az egyházi ének művelése. Alakult 1927. Tagok száma 172. Védő: a helybeli Luther-Szövetség. Díszelnök: a mindenkori igazgató-lelkész. Elnök: Benyó András. Alelnök: Varga Pál. Karnagy: Kovácsik Gábor. Jegyző: Paulik Pál. Pénztáros:

Hudák András. Ellenőr: Venyercsan Ádám. Választmányi tagok száma 10.

3. Az *Evang. Luther-Szövetség* helyi szervezete. Munkaköre: az egyházi egyesületek és előadások irányítása. Elnöke: az igazgató-lelkész. Titkár: Adamkovics János igazgatótanító. Pénztáros: Lehoczky Márton egyházi főgondnok.

4. A *Gusztáv Adolf Egyh. Gyámintézet* helyi szervezete. Elnökség: A mindenkori igazgató-lelkész és egyházfelügyelő.

6. *Elemi iskolai könyvtár.* A) Tanítói könyvtár. Keletk. 1929. Kötetszám 31. Óre: Moravcsik Lajos tanító. B) *Ijúsági könyvtár.* Keletk. 1902. Kötetszám: 150. Óre: Langhoffer Gyuláné tanító. C) „*Julián*“ *egyesület könyvtára.* Keletk. 1934. Kötetszám 150. Óre: Adamkovics János ig.-tanító.

Összefoglalás.

A hékési egyházmegyének 317.184 holdnyi területén összesen 162.981 ember él. E számból evang. 70.075, ref. 39.119, unitárius 275, baptista 67, róm kat. 50.962, gör kat. 407, görkel. 464, izraelita 610, nazarénus 118, felekezetenküli 92, egyéb vallású 478.

Az evang. hívek arányszáma 43·18% a protestánsoké 67·39%.

Az evang. hívek közül az anyaegyházközségek belső területén állandó és közvetlen lelkészi gondozás alatt él 37.300 (53·22%); időleges lelkészi gondozás alatt a) leányegyházban evang. felekezeti iskolával 1178 (1·68%) b) fiókegyházban evang. felekezeti iskola nélkül esetleg rendes vallástanítással —; az anyaegyház székhelyéhez tartozó tanyákon és pusztákon 28.928 (41·27%); az anyaegyházközségtől távol eső szórványközségeken (belső területen és pusztákon együtt) 2669 (3·88%).

Az egyházmegye területén a nyugdíjasokon, katonai lelkészeken s a középiskolák törzskarába tartozó vallástanárokon kívül lelkipásztori munkát végez 18 rendes lelkész, 2 vallástanító lelkész, 3 segédlelkész, összesen 23. Egy lelkészre 13.790 holdnyi munkatér és 3046 lélek esik.

Az egyházmegyének missziói lelkésze nincsen, de szervezése folyamatban van.

Függelék.

Az egyházmegye zsinati képviselői:

Kovács Andor esperes.

Dr. Haviár Gyula felügyelő.

III. Budapesti egyházmegye.

Területe kiterjed Budapest székesfőváros, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyéből, Budafok, Vác, Kispest, Pestszenterzsébet megyei városok s a központi járásból egyes szomszédos községek területére. Keletkezésének éve 1843, amikor kivált a pestmegyei egyházmegyéből s mint önálló pestvárosi egyházmegye szervezkedett. Területe nagyobbodott 1844-ben a budai, majd 1844-ben a váci gyülekezet megalakulásával. Az 1891/94. évi zsinat óta a pesti és budai oldalon egyiránt keletkeztek új gyülekezetek a budapesti egyházközségekhez tartozó leány-, fiókegyházakból és szórványhelyekből.

1909-ben Ó-Buda-Újlak (Budapest III. ker.); 1922-ben Kispest és Pestszenterzsébet; 1924-ben Budapest-Kelenföld (Budapest XI. ker.); 1926-ban Csepel. — Továbbá Pestújhely leányegyház; 1928-ban Budafok; 1929-ben Pestszentlőrinc; 1931-ben Csillaghegy, (Pilis hegyvidék Szentendrével, Pilisvörösvárral) és Dunaharaszti.

Az egyházmegye jegyzőkönyvei az alakulás évétől fogva 1858-ig hiányzanak, 1859-től megvannak; hiványkönyvét 1877-ben nyitotta meg.

Az egyházmegyét 1894 óta a következő esperesek kormányozták:

Bachát Dániel	1874—1905
Scholtz Gusztáv	1905—1906
Kaczián János	1907—1923
Broschko Gusztáv Adolf	1923—1931
Kemény Lajos	1931—

Egyházmegyei felügyelők voltak:

Dr. Králik Lajos	1892—1901
Fabinyi Gyula	1901—1911
Zólyomi dr. Wagner Géza	1912—1920
Báró Radvánszky Albert	1920—1923
Tolnay Kornél	1923—1927
Dr. Mikler Károly	1928—

Az egyházmegye kormányzata:

a) Elnökség:

Esperes: **Kemény Lajos**, a pesti magyar egyház fasori lelkészi körének lelkésze (Budapest, VII., Damjanich-u. 28/b.) (1931 óta).

Egyházmegyei felügyelő: **dr. Mikler Károly** ny. jogakadémiai dékán, egyetemi magántanár (Budapest, IV. Vigadó-tér 3.) (1928 óta).

b) Tisztviselők:

Egyházmegyei jegyzők: Sommer Gyula váci lelkész, egyházi jegyző (1907 óta) és dr. Bendl Alajos pénzügyi ügyész, világi jegyző (Budapest, VIII., Baross-u. 21). (1920 óta).

Pénztáros: Szelényi Gyula (Budapest, IV., Deák-tér 4.) (1931 óta).

Ellenőr: Keszler László (Budapest, IV., Deák-tér 4.) (1932 óta).

Ügyész: vitéz dr. Mátyásfalvy Erich ügyvéd (Budapest, I., Attila-körút 2), vitéz dr. Debródy Arzén ügyvéd (Budapest, VIII., József-körút 64).

Körlelkész: Mohr Henrik, óbuda-újlaki lelkész.

Számvevő: Artner Oszkár, Budapest, V., Wurm-u. 3.

Levéltáros:

c) Állandó bizottságok:

Jogügyi bizottság: Elnöke: dr. Szelényi Aladár (Budapest, IV., Ferenc József-rakpart 3). Tagjai: dr. Farkas Béla, vitéz dr. Mátyásfalvy Erich, dr. Rásó Lajos, dr. Hayde Gyula, dr. Uhlmann Lajos, Sommer Gyula, Mohr Henrik, Algöver Andor, dr. Lázár Ottó.

Pénzügyi bizottság: Elnöke: Artner Oszkár. Tagjai: Mohr Henrik, Bereczky Sándor, Salfer Károly (Pestszentlőrinc), Nötel Gyula, Sándy Gyula (Budapest), Némethy János (Budapest).

Tanügyi bizottság: Elnöke: Mohr Henrik esp. tanfelügyelő és körlelkész. Tagjai: Majba Vilmos, Murhács Márton, Petrovics Pál, Sommer Gyula lelkészek, dr. Gaudy László, Reif Pál, Pap Ferenc vallás tanárok, dr. Zelenka Frigyes kir. tanfelügyelő, dr. Hittrich Ödön ny. főigazgató, dr. Németh Ödön köz-felügyelő, dr. Boros Pál, dr. Eröss Lajos, Gerstenberger Oszkár, Lahmann György.

Belmissziói bizottság. Elnöke: Szántó Róbert lelkész. Tagjai az összes lelkészek, továbbá Algöver Andor, Szuchovszky Gyula, Reif Pál, Bereczky Sándor, Rimár Jenő, dr. Sólyom

Jenő vallástanárok, dr. Szigethy Lajos, dr. Zelenka Frigyes, dr. Szalay Sándor.

Adóügyi bizottság. Elnöke: dr. Szalay Sándor. Tagjai: Hiltig Lajos, Sándy Gyula, Lipter Rezső, Jakobei Gyula, dr. Hank József, Hein János.

Nyugdíjintézeti bizottság. Elnöksége: az egyházmegyei elnökség. Tagjai: dr. Haberern I. Pál, dr. Németh Ödön, Falvay Jenő, Mohr Henrik, Sommer Gyula, dr. Gaudy László.

Számvevőszék. Elnöke: Mohr Henrik lelkész. Tagjai: Artner Oszkár egyházmegye iszámvevő, Nandrassy Elek, Falvay Jenő, Jakobei Gyula, Bereczky Sándor, dr. Szepessy Rezső, Nötel Gyula, Schenuann József, Trauschenfels Frigyes.

Számvizsgáló bizottság. Artner Oszkár, Mohr Henrik, Sándy Gyula, Schenuann József.

Fegyelmi választmány. Elnöksége: az egyházmegyei elnökség. Tagjai: Sommer Gyula, Broschkó Gusztáv Adolf, dr. Pazár Zoltán, dr. Szepessy Rezső, v. dr. Debródy Arzén.

Lelkészi értekezlet. Elnöke: Kemény Lajos, esperes; al-elnöke: Broschkó Gusztáv Adolf; jegyzője: Salfer Károly. Tagjai az összes lelkészek és vallástanító lelkészek.

Tanítói értekezlet. Elnöke: Siki Béla (Budapest, VI., Vasváry Pál-u. 7). Alelnöke: Grósz János (Budapest, IV., Sütő-u. 1). Jegyző: Hettlinger Gusztáv. Iskolavizsgálók: Mikolík Kálmán (Budapest, XI., Zenta-u. 5).

Egyházmegyei gyámintézet. Egyházi elnök: Broschkó Gusztáv Adolf (Budapest, IV., Deák-tér 4). Világi elnök: vitéz Ilencfalvi Sárkány Jenő ny. altábornagy (Budapest, IX., Bakács-u. 8). Jegyző: Sommer Gyula váci lelkész; pénztáros: Szelényi Gyula; ellenőr: Kesztlér László.

Egyházmegyei törvényszék.

Elnökség: **Kemény Lajos** esperes és **dr. Mikler Károly** egyházmegyei felügyelő.

Lelkészi közbírák: Mohr Henrik, Sommer Gyula, Petrovics Pál, Szántó Róbert lelkészek.

Világi közbírák: Dr. Radnay Béla min. tanácsos (Budapest, I., Hidegkúti-út 31/a), dr. Szepesváry Pál székesfővárosi tanácsnok (IV., központi városháza), vitéz dr. Pétery Aladár ügyvéd, kormányfőtanácsos (Budapest, II., Margit-körút 2), dr. Pazár Zoltán kir. kúriai bíró, (Budapest, XI., Budafoki-út 57).

Tanári és tanítói közbírák: Dr. Bánkúti (Böhm) Dezső leánykoll. igazgató (Budapest, IV., Sütő-u. 1), Grósz János (Budapest, IV., Sütő-u. 1).

Törvényszéki jegyző: Dr. Bendl Alajos pénzügyintézeti ügyész (Budapest, VIII., Baross-utca 21).

Az egyházmegye zsinati képviselői:

Kemény Lajos esperes,

Dr. Mikler Károly egyházmegyei felügyelő.

Az egyházmegye területén élő nyug. lelkészek, theológiai és vallástanárok, lelkészözvegyek:

a) *Nyug. lelkészek és tanárok:* Draskóczy Lajos theol. akad. tanár (Eperjes, Tiszai ker.), (Budapest, XI., Kende-u. 12), Bereczky Sándor gimn. vallástanár (Budapest, II., Ábrányi Emil-u. 3, Sass Béla vallástanár (Budapest, III., Újlaki-rakpart 3), Böhm János ny. tanár (Budapest, V., Váci-út 10), Szimonidesz Lajos ny. lelkész (Nagy-Börzsöny, dunáninneri ker.), (Budapest, I., Mészáros-u. 36).

b) *Lelkészözvegyek:* özv. Bán (Hudecz) Miksáné (dunáninneri), özv. Horeczky Aladárné (dunáninneri), özv. Kaczián Jánosné (Budapest), özv. Kemény Ödönné (Budapest), özv. vitéz Kendeh-Kirchknopf Guszlávné (Budapest), özv. Klaár Fülöpné (Budapest), özv. Máté Károlyné (Kispest).

Budapest székesfőváros.

Budapest székesfőváros evangélikus lakossága a földrajzi helyzet szerint két külön csoportban él. Külön szervezeteket alkotnak a balparti és külön a jobbparti evangélikusok, történelmi fejlődésük is különbözőképen indult és haladt. A XVIII. század elején, III. Károly korában a felekezeti türelmetlenség sem Pesten, sem Budán nem engedte meg az evangélikus vallásúak letelepedését, a század végén pedig részben a róm. kat. hívek s az esztergomi érsek segélyével épül föl az evang. templom a mai Deák Ferenc-téren.

A balparti evangélikusság központja mindig a Deák-tér volt, ahol temploma és iskolája épült. A balparti gyülekezeteknek őse, a szó igazi értelmében anyaegyháza a német egyházközség, bár első lelkésze, Molnár János, akiről Kazinczy is megemlékezik leveleiben, magyar ember. Pest városának lakossága túlnyomó részben német eredetű, bevándorolt telepesekből állt, természetesen a középük vegyült evangélikusság is. A magyarság súllyal alig bíró kisebbség volt. E gyülekezet gondozta a magyar és tót híveket is. 1837-ben megalakult a magyar egyházközség. 1847-ben főképp Székács József buzgólkodása következtében a váci leányegyház alakult anya-gyülekezetté. A jobbparti evangélikusság anyaegyháza a budai várbeli evangélikus gyülekezet, amely 1844-ben

Mária Dorottya főhercegnő, az utolsó nádorné pártfogásával keletkezett. A főváros, Buda és Pest egyesítése után hatalmas arányban fejlődött, az evang. hívek száma is nőttön-nőtt, főképp bevándorlás útján s amikor az 1891/94. évi országos zsinat a fejlődést nemcsak lehetővé tette, de irányát is megszabta, az evang. egyház életösztöne új egyházi közösségeket létesített. A balparton ez lelkeszi körök alakítása, a jobbparton új egyházközségek alakulása formájában történt. Ugyanezen időre esik a főváros külvárosaiban letelepedett evangélikusság szervekedése, új templomok építése, a szórványterületen lakóknak miszsiói kerületekbe és egyházi központokba való tömörítése, a vallásitanításnak főképp az állami és községi iskolákban való célszerű fejlesztése. E munka java része a háborút követő másfél évtizedre esik. (1919—1934.) Ugyanezen időnek termése a belső egyházépítést szolgáló egyesületek szervezése és hasonló célú intézmények létesítése.

Lélekszám.

Az egyes gyülekezetek lélekszáma, mivel az egyházközségi és közigazgatási határok nem esnek össze és az állandó költözködés, lakásforgalom ingadozóvá és hullámzóvá teszi a népeséget, csupán megközelítően állapítható meg. A német- és tótajkú hívek elszórva laknak az összes kerületekben. A Rákóczi-úti tótnyelvű egyháznak még a budai részekben is akadnak hívei, míg a pesti német egyház területe a balpartra korlátozódik.

Budapest egész területén az evang. hívek száma 49.984. Tehát csekély híján 50.000. E szám az egyes kerületek közt a következőképen oszlik meg:

A) A Duna jobbpartján (Budai részek): I. ker. Vár, Tabán, Krisztinaváros 1688; II. ker. Viziváros 3324 (a külső területen lakik 373); III. ker. Óbuda-Újlak 2537 (a külső területen lakik 635); XI. ker. Kelenföld-Lágymányos-Szent Imre-város 3089 (a külső területen él 965); XII. ker. Hegyvidék 2831 (a külső területen él 903). Az egész jobbparton összesen 13.469. E számból a belső területre 10.593, a külső területre 2.876 lakos esik.

B) A Duna balpartján (Pesti részek) IV. ker. Belváros 1507; V. ker. Lipótváros 3014; VI. ker. Terézváros 4111; VII. ker. Erzsébetváros 5383; VIII. ker. Józsefváros 6840; IX. ker. Ferencváros 5121 (ebből a külső területen él 1417); X. ker. Kőbánya 3306 (a Hungária-körúton belül 864, a Hungária-körúton kívül 2442, — tulajdonképen az egész kerület külső területrészképen van nyilvántartva); XIII. ker. Angyalföld 3722 (az egész kerület külső terület); XIV. ker. Zugló 3511 (az egész

kerület külső terület). Az egész balparton az evangélikusság lélekszáma 36.515. E számból a belső területre 24.559, a külső területre 11.956 lélek esik. Az egész főváros területét egybevéve a belső terület evang. lakossága 35.152, a külső területé 14.832.

A főváros lakosságának felekezeti megoszlása a következő:

A) A jobbparton (Budán) 228.461 az összes lakosság száma. Róm. kat. 163.665, gör. kat. 2004, ref. 28.010, evang. 13.469, gör. keleti 928, izr. 19.334, egyéb vall. a kisebb felekezetek híveivel s a felekezetnélküliekkel együtt 1051. B) A balparton (Pesti oldal) az összes lakosság száma 777.723. Róm. kat. 447.555, gör. kat. 8573, ref. 93.792, evang. 36.515, gör. kel. 3160, izr. 185.037, egyéb vall. a kisebb felekeztűiek híveivel és felekezet nélküliekkel együtt 3091. — Az egész Budapest lélekszáma 1.006.184. Ebből róm. kat. 611.220, gör. kat. 10.577, ref. 121.802, evang. 49.984, unitárius 2511, baptista 479, felekezeten kívüli baptista 129 (baptista összesen 608), felekezeten kívüli nazarénus 52, anglikán 188, izraelita 185.037, mohamedán 111, methodista 32, felekezeten kívüli adventista 100, teljesen felekezet nélküli 387, ismeretlen vall. 150.

Az evang. hívek arányszáma Budán (a Duna jobbpartján): I. ker. Vár: 6·66%; II. ker. Viziváros: 6·38%; III. ker. Óbuda: 4·19% XI. ker. Kelenföld 6·41%; XII. ker. Hegyvidék: 6·63% IV. ker. Belváros: 5·98%; V. ker. Lipótváros: 4·53%; VI. ker. Terézváros: 4·10%; VII. ker. Erzsébetváros: 3·96%; VIII. ker. Józsefváros: 4·85%; IX. ker. Ferencváros: 5·18%; X. ker. Kőbánya és Tisztviselőtelep: 4·87%; XIII. ker. Angyalföld: 4·83%; XIV. ker. Zugló: 5·21%.

A jobbparti részen 5·88%, a balparti részen 4·69%, az egész főváros területén 4·96%.

A protestánsok arányszáma a budai részen 18·15%, a pesti részen 16·75%, az egész Budapesten 17·41% (a prot. jellegű kisebb felekezetekkel együtt).

Teljes tájékozódás kedvéért közöljük, hogy a róm. kat. és a gör. katolikusok együttes arányszáma Budapesten 61·79%, az izraelitáké pedig 18·42%.

Budapest székesfőváros területén az evangélikus hívek jelenleg hat önálló egyházközséget alkotnak. A hetedik a balparti magyar-német közös egyház, amely szerződésen alapuló jogi alakulás, lelkész nélkül s mindazon jogok nélkül, amelyek az egyházi alkotmány értelmében az anyaegyházakat megilletik. Hivatalos neve: „A budapesti ág. hitv. evang. testvéregyházak“.

A budapesti egyházközségeket keletkezésük sorrendjében ismertetjük.

A budapesti deáktéri ág. hitv. evang. testvéregyházak.

E néven a Deák-téren székelő budapesti balparti, ág. hitv. evang. egyházközségeknek, névszerint a magyar és német egyházközségeknek egy külön szerződés jellegű, közös akarattal alkotott szabályrendelet alapján létrejött egyházalakulata szerepel, amely a közéletben a népszerűbb s elterjedtebb „közös egyház” néven ismeretes. Ez alakulat — lényegét tekintve tulajdonképpen egyházközségek szövetsége közös ügyeiknek célszerűbb és gyorsabb elintézése végett. A magyar egyházi életben egyedül álló jelenség; az életszükség szülte és fejlesztette ki jogi formáját, amely az évtizedek folyamán éles életösztönnel és életérzéssel mindig tudott alkalmazkodni a megváltozott viszonyok követeléséhez. Jogi formája és életműködése hasonlít az egykori magyar-osztrák monarchia szervezetéhez, csak hogy ennél régibb és kipróbált szervezet, amely a rábízott feladatokat kifogástalanul oldja meg. A megalkotott szabályrendelet itt-ott mutatkozó hézagait, amelyek esetleg súrlódásokat idézhettek volna elő a közös képviselőtestület és a társult egyházközségek közt, időjárással a joggyakorlat eltüntette, mintegy kivájta az ügykezelésnek természetes medrét s a testvéregyházak élete zökkenők nélkül iramlik előre a szabályrendeletszabta korlátok között.

Keletkezése a XIX. század ötvenes éveire esik. Az addig közös birtokkal bíró s csupán nyelvre és kultuszra különböző, de alapjában egységes eredetű pesti evangélikus egyházközségek szerződésben szabályozták egymáshoz való viszonyukat. A tót ajkú hívek az egyházszerveztől teljesen kiváltak s miután részüket a közös vagyonból megkapták, (Székács 12 apostolnak nevezte azt a tizenkét egyháztagot, aki a tót hívek osztályrészét, fejenként 1000—1000 forintot áldozva közadakozásból kifizette.), saját vallási és iskolai szükségleteik szolgálatára minden tekintetben különálló egyházközséget alapítottak, amelynek temploma, székháza, iskolája az akkori Kerepesi, a mai Rákóczi-úton épült föl. Később fölvette a kerepesiúti egyházközség nevet, azonban tót anyanyelvű jellege változatlanul megmaradt, hiszen a német és magyar hívek lelki szükségletének kielégítéséről a fővárosban más-más egyházközség gondoskodott. A német és magyar egyházközség a testvéri szövetséget továbbra is fenn tartotta, de oly módon, hogy az istentiszteleti élet ellátására

újjáalakult a régi német (2 lelkésszel) és magyar egyházközség (1 lelkésszel), — viszont a deáktéri iskolák fenntartása és fejlesztése, továbbá a deáktéri templom karbantartására külön szervezetet létesítettek „pesti magyar és német ág. hitv. evang. egyház“ néven, mely szervezet módosított névvel mai napig fennáll. Az 1891/94. évi országos zsinat után és kánonai szellemében a pesti magyar egyház és a budapesti egyházmegye indítványozta, hogy az egy közigazgatási területet képező Budapest székesfőváros evangélikus lakosai egyetlen egyházközségben egyesíttessenek. Ez egyházközség gondoskodott volna a különböző nyelvű hívek lelki szükségletének kielégítéséről az alakítandó lelkészi körök szerint s egységes adózási rendszert állapított volna meg. Mivel ez egyesülés és központosítás nem a többségi elv alapján, hanem csak valamennyi egyházközség hozzájárulásával valósulhatott volna meg, az egyértelműség pedig hiányzott, — az indítvány nem válhatott határozattá és valósággá, — sőt a centralisztikus törekvés megcáfolásául a fejlődés iránya már a következő évtizedben a decentralizáció felé csapódott, mert ez után alakultak az új jobbpárti gyülekezetek. A balparti magyar egyház viszont, hogy nagy lendületű gyarapodása mellett a lelki gondozás minél alaposabb és a korhoz illőbb legyen, híveit és területét lelkészi körökre osztotta, tehát az indítvány tartalmából megvalósította azt, aminek megvalósítása égető szükséggé vált. A bányakerületi közgyűlés utasítására valamennyi budapesti egyházközség a törvényeknek megfelelően szervezkedett s a Deák-téri magyar és német testvéregyházak is megalkották új szervezeti szabályrendeletüket, amely nem csupán a közös ügyek intézését szabályozta, hanem a két egyházközségnek egymáshoz való viszonyát is. E szabályrendeletet a német egyházközség 1904. május hó 26-án, a magyar egyházközség 1904. június hó 27-én, a közös „egyházgyülekezet“ 1904. júl. 1-én elfogadta a budapesti egyházmegye 1904. szept. 1-én, a bányai egyházkerület 1904. szept. 20-án jóváhagyta. 1918-ban az illetékes tényezők e szabályrendelet némi módosítással újra elfogadták, illetőleg jóváhagyták. E szabályrendelet szolgál jelenleg a közös ügyek intézésére alkotott egyházzövetség jogi élete számára jogforrásul.

E szabályrendelet vagy lényege szerint szerződés a testvéregyházak ez új jogi alakulatban nem alkottak új egyházközséget, mert hiszen, ha lelkész elnöke van is, lelkésze tulajdonképpen nincsen, egyházi járulékokat sem vehet ki, adományt, alapítványt az intézésére bízott célokra azonban elfogadhat és az E. A. rendelkezései szerint kezelhet. Nem illetik meg azok a jogok, amelyek az istentiszteleti rendre, a hívek lelki gondo-

zására vonatkoznak, nem szavazhat felsőbb önkormányzati testületek elnökségeire, zsinati képviselőre. Hatáskörébe tartozik viszont a két templom karbantartása, a két középiskola és elemi iskola fenntartásáról való gondoskodás, az iskolák kormányzata, igazgatók, tanárok, tanítók, iskolaorvosok választása és a közös nyugdíjalap kezelése az E. A. 44. §-ának *a), e), f), h)* és *i)* pontjai szerint. A közös egyház taria fenn a pénztári hivatalt, természetesen a szövetkező egyházközségek anyagi hozzájárulásával és választja személyzetét. A közös ügyekre vonatkozó számadás és költségvetés nem csupán a közös képviselőtestületnek ellenőrzése alatt áll, hanem a testvéregyházak ellenőrzése alatt is. Az évi számadásban mutatkozó felesleget tartalékba kell helyezni, viszont az esetleges hiányt a testvéregyházak fedezik, akár külön tételképen, akár saját költségvetésükbe olvasztva, azonban mindig saját közgyűlésükön hozott s a hozzájárulást határozottan és nyíltan kimondó határozat alapján. A költségvetési tételek emelése az érdekelt testvéregyházak hozzájárulásával válik jogerőssé. A közös terheknek $\frac{2}{3}$ részét a magyar egyház, $\frac{1}{3}$ részét a német egyház viseli (quóta).

Ez egyházközségi alakulatot egy 60 tagból álló képviselőtestület kormányozza. A képviselőtestületbe mindegyik testvéregyházközség 30—30 tagot választ (delegáció). Ugyancsak az egyházközségek választják az általános tisztújítás során, de egyházközségenként külön szavazással a közfelügyelőt, közgondnokot, a két iskolai felügyelőt, iskolagondnokot, főjegyzőt (syndikust). A közös alakulat egyéb tisztviselőit és bizottságait, továbbá az iskolai igazgatókat, tanárokat és tanítókat, iskolaorvost, a rendkívüli tanerőket, a pénztári hivatal személyzetét, templomgondnokot a képviselőtestület választja, amelynek a választott tagok mellett hivatalból való tagjai is vannak: (a két testvéregyház lelkészei, felügyelői, gondnokai és jegyzői, az iskolák igazgatói és képviselői, a pénztáros és ellenőr. A hivatalból való tagok száma 25, még pedig a magyar egyház részéről 11, a német egyház részéről 4, az iskolák részéről összesen 8, a pénztári hivatal részéről 2. — Tiszteletbeli tag: Bendl Henrik ny. pénztáros és tiszteletbeli közfelügyelő D. Haberern I. Pál ny. egyet. tanár.

A képviselőtestület és a tisztviselők megbízása hat évre szól. Elnöke a közfelügyelő és 3 évenként váltakozva a két testvéregyház lelkészei.

Kormányzat.

Világi elnök: **Dr. Németh Ödön** közfelügyelő, egyetemi tanár. 1933 óta. (Lakása VI. Izabella-u 84. Telefon: 28-9-25.)

Egyházi elnök (1933—1935. évben): **D. D. Raffay Sándor** püspök, a magyar egyháznak a hivatali időrend szerint első lelkésze. (IV. Deák-tér 4. II. e. Telefonszám: 81-1-00.)

Akadályoztatása esetén helyettese: **Broschkó Gusztáv Adolf** a német egyház lelkésze. (IV. Deák-tér 4. I. e. Tel. 82-3-70.)

Közgondnok: **Becht Albert**, székesfővárosi községi takarékpénztári igazgató (V. Wurm-u. 3. IV. e.).

Iskolai felügyelők: I. **Dr. Hittrich Ödön** ny. főigazgató (VI. Damjanich-u. 56).

II. **Dr. Renk Ernő** orvos (V. Sas-u. 27. Telefon: 16-8-50.)

Templomgondnok: **Gerey Ernő** építész (V. Honvéd-u. 40). a deáktéri és *Szalágyi Egyed* min. tan. (VI., Izabella-u. 72. Tel. 18-6-91.) a fasori templom gondnoka.

Iskolagondnok: *Dr. vitéz Kolta Ervin* (VI. Vilmos császár-út 74. Telefon: 12-5-32.).

Főjegyző (syndikus): *Dr. vitéz Pétergy Aladár* ügyvéd (II. Margit-körút 1. Telefon: 55-3-81).

Jegyző: *Dr. Bendl Alajos* ügyvéd (VIII. Baross-u. 21. IV.). Telefonszám: 82-0-60.

Pénztári hivatal (IV. Deák-tér 4). Pénztáros: *Szelényi Gyula* ellenőr: *Kesztler László*, pénztári tiszt: *Berzsenyi Zsigmond*. (Életfogytig alkalmazott tisztviselők.). Telefon: 40-1-25.

Bizottságok.

1. *Iskolai bizottság*. Elnöke: Dr. Hittrich Ödön I. iskolai felügyelő; tagjai: az iskolai felügyelők, közgondnok, iskolai gondnokok, lelkészek, a főjegyző (syndikus), az iskolák igazgatói, a tantestületek képviselői, továbbá mint választott tagok: Dr. Mágócsy-Dietz Sándor, Dr. Brechtel Frigyes, vitéz Sárkány Jenő, Elischer Vilmos, Dr. Szigethy Lajos, Bereczky Sándor, Dr. Schusztler Rudolf, Mikolik Kálmán, Nötel Gyula, Kellner Ernő, Dr. Zimmermann Ágoston, Jalsoviczky Géza. — Jegyző: Dr. Jánossy István főgimn. tanár.

2. *Gazdasági bizottság*. Elnöke Becht Albert közgondnok; tagjai: az iskolai gondnokok, a testvéregyházak gondnokai, a főjegyző, az iskolák igazgatói, pénztáros és ellenőr, továbbá mint választott tagok: Elischer Viktor, Benyó Vilmos, Jeszenszky Pál, dr. Szepessy Rezső, Holitscher Pál, Fuszek István, id. Fort Oszkár, vitéz Vináry Ödön, Krausz Gusztáv, Wack Géza. Jegyzője Dr. Bendl Alajos képviselőtest. jegyző.

3. *Nyugdíjintézeti bizottság.* Elnöke Becht Albert közgondnok. Tagok: Dr. Szigethy Lajos, Dr. Zimmermann Ágoston, továbbá a nyugdíjjogosultak képviselői: Kemény Lajos, Majba Vilmos, Keszler László.

4. *Jogügyi bizottság.* Elnöke: Dr. Németh Ödön közfelügyelő, jegyzője: Dr. Bendl Alajos jegyző. Tagjai: a lelkészek, a társult egyházak felügyelői és gondnokai, a közgondnok, a főjegyző. Dr. Hittrich Ödön, Bereczky Sándor, Fuszek István, Dr. Landgraf Ervin, Dr. Scholtz Géza, Artner Oszkár.

5. *Glosius Sámuel és Dániel bizottság.* Tagjai ugyanazok, mint a jogügyi bizottság tagjai.

6. *Számvizsgáló bizottság:* Elnöke Elischer Gyula, jegyzője Bendl Alajos jegyző. Tagjai Benyó Vilmos, Gregersen Nils, Artner Oszkár, Dr. Platthy János, Zsigmond Dezső, Kellner Ernő, Nötel Gyula, vitéz Vináry Ödön, Hajts Jakab.

7. *Simonyi Ágoston-alapítványi bizottság.* Elnöke: Dr. Hittrich Ödön iskolai I. felügyelő, jegyzője Dr. Jánossy István, az isk. bizottság jegyzője, az iskolai igazgatók, a pénztáros és ellenőr, a közgondnok, az iskolai felügyelők, a főjegyző, Jász Dezső és a tantestületek 2—2 kiküldöttje.

8. *Műszaki bizottság.* Elnöke: a közfelügyelő; jegyzője: Dr. Bendl Alajos. Tagjai: Jász Dezső, Hoepfner Guidó, Schodits Lajos, Zsigmond Dezső, Gerey Ernő. Szalágyi Egyed.

A testvéregyházak iskolái.

I. *Középiszkolák.* A testvéregyházaknak két középiszkolájuk van. Az egyik a régi, már 100 évesnél idősebb főgimnázium, (VII. Vilma királyné-út 19—23). Igazgatója Dr. Koch István. A másik a leánygimnázium, az evang. iskolák régi épületében (IV. Sütő-u. 1.). Igazgatója: Dr. Bánkúti Dezső. A középiszkolák ismertetését a Tanintézetek fejezetében közöljük.

II. *Az elemi iskola.* (IV. Sütő-u. 1.) A keletkezés éve 1792, ugyanezen évben épült épülete is. Anyakönyvet 1875 óta vezet. 1922 óta állami segélyben részesül. Ez az iskola volt hazánkban az első, amely Pestalozzi módszere szerint tanított és Schediusz Lajos iskolai felügyelő révén a nagy pedagógiai reformátorral állandó kapcsolatot tartott fenn. Az iskola két híres tanítója volt Péterffy Sándor, a tanítók atyja, a tanítók házának megalapítója és Luttenberger Ágost, híres tankönyvíró.

A tanulók száma 197. E számból evang. 79, ref. 19, róm. kat. 37, izraelita 62.

Az iskolai könyvtár 1792-ben keletkezett s jelenleg 1120 kötetből áll. Óre: az igazgatótanító.

Az iskolai ifjúsági könyvtár szintén 1792-ben keletkezett s 270 kötetből áll. Óre: Raffay Sándor segédtanító.

Tanítók. Igazgató Gadányi János (tanító 1925 év, igazgató 1932 év óta). Tanítók Kalma Pál, Dex Ferenc. özv. Windt Józsefné, Lányi Mária, Raffay Sándor segédtanító, Németh Margit és Péch Piroska helyettes tanítók.

Az iskolaszék (iskolai bizottság) elnöke Dr. Hittrich Ödön és Dr. Renk Ernő.

1. Pesti német egyház.

Budapest székesfőváros halparti részén. Hívei az egyes kerületekben elszórva laknak. Régebben Kispest, Pesterzsébet, Soroksár, Haraszt, Csepel német telepeseit is gondozta. A lelkeszi hivatal IV. Deák-tér 4. sz. ház első emeletén van, a tanácsterem pedig IV. Sütő-u. 1., a leánygimnázium épületének II. emeletén. Ph., tá., vá. helyben. Telefonszáma: 82-3-70.

Az egyházközség 1787-ben alakult. Anyakönyvei ugyanazon évtől fogva vannak. A gyülekezet lélekszáma megközelítőleg 3000 lehet. Két temploma közös a magyar egyházzal. A Deák-téri templom műemlék s 1799—1811. épült. A Vilma királyné-úti templom 1905-ben a gimnázium épülete mellett s egyszersmind a gimnáziumi ifjúsági istentiszteletek céljára is szolgál. Itt havonta kétszer van német istentisztelet. A gyülekezeti istentiszteletek nyelve állandóan német. Vasárnapon és ünnepeken kívül hétköznapiakon minden csütörtökön délután tartanak istentiszteletet.

Iskolái közösek a magyar egyházzal. Adataikat a közös egyház rovata alatt közöljük. — Kisdédóvója vagy napközi otthona nincsen, mivel ilyenemű intézetek fenntartásának gondját a főváros közönsége vállalta magára.

Az egyházközség kormányzata.

Lp. **Broschkó Gusztáv Adolf** (1908 óta). Lakása IV. Deák-tér 4. I. emelet.

F. **Dr. Gündisch Guidó**, ügyvéd (1930 óta). Lakása IV. Duna-utca 3. Telefonszáma: 8-33-10.

Tb. f. **Hein János** m. kir. gazd. főtanácsos (Megválasztott 1930. Előbb az egyházközség rendes felügyelője volt). Lakása: Pilis-Szántó (Esztergom m.). † 1935.

Kántor (énekvezér): Posch János (1923 óta).

Gondnok: Kühlmann Károly, magántisztviselő, a Magyar-Német kereskedelmi kamarában. (1926 óta). Lakása: IX. Ferenc-körút 36.

Másodgondnok: Fink Arthur m. kir. kormánytanácsos. Lakása: VII. Mexikói-út 52/a (1933 óta).

Jegyző: Dr. Renk Félix ügyvéd (1934 óta). Lakása: II. Margit-körút 3. Telefonszám: 53-2-73.

A pénztáros és ellenőr a közös egyház tisztviselői; a gyülekezet vagyonát, bevételeit és kiadásait a közös egyház pénztára kezeli.

Ügyész: betöltetlen.

Az egyháztanács 40 tagból áll.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet.* Alapszabályszerű hivatása a jótékonyság, szegények, öregek gondozása, betegek látogatása, általában a belső missziói munka. Alakult 1911. évben. Tagok száma 140. Elnöke Broschko Guszláv Adolfné (IV. Deák-tér 4). Alelnökei: Floderer Vilmosné (lakik: II. Mész-u. 16.) és Bargiel Jánosné (lakik: V. Váczi-út 164.). Jegyzője Tischler Jánosné (lakik: II. Kacsu-u. 22.); pénztárosa Dr. Gündiesh Guidóné (lakik: IV. Duna-u. 3.). A vál. tagok száma 20.

A lányok szintén a nőegylet kebelében végeznek egyházi munkát. Külön ifjúsági vagy leányegylet nincsen.

2. *Az egyházi Gyámintézet helyi szervezete.* Elnöksége: az egyházközség elnöksége. Pénztáros: Fink Arthur másodgondnok.

3. *Az Evang. (Luther-) Szövetség helyi szervezete.* (Alakulófélben).

4. *Egyházi énekkar.* Ez idő szerint szünetel.

2. Pesti magyar egyház.

Budapest székesfőváros balparti részén alakult 1837-ben. A megelőző évtizedekben hívei a német egyház kebelében éltek, amely lelki gondozásukat végezte. Anyakönyvei ugyanazon évben nyíltak meg. Első lelkésze Székács József volt (1837—1876), akinek a nagy árvíz után mondott egyházi beszéde szerezte meg országos szónoki hírét. Őt Györy Vilmos (1876—1885) és Horváth Sándor (1886—1908) követte. 1905-ben két lelkészi körre oszlott, a deáktéri és fasori körre; 1910-ben a harmadik lelkészi kör is megalakult Kőbányán. Mind a három lelkészi körnek külön temploma van, imaterme és egyéb istentiszteleti helye is. Az istentiszteletek nyelve egyes különös alkalmakat kivéve, ahol a magyar és német egyház együtt, mint társult és testvéregyház jelenik meg, mindenütt és kizárólag magyar. Mindegyik lelkészi körnek van külön kör tanácsa, amely a legsajátosabb lelkészi ügyeket intézi, azonban bármely tárgyra vonatkozó javaslatokat is terjeszthet a központi presbyterium és egyházi közgyűlés

elé. A lelkészi körök önállóan intézik külön missziói ügyeiket, híveik lelki gondozását, a szegények, öregek, elhagyottak, segélyre szorulóknak gyámolítását, részint közvetlenül, részint e célra külön alapított intézmények útján. Egyházi munkatervük s annak végrehajtása azonban a központi igazgatás ellenőrzése alá tartozik.

A templomok közül kettő: a Deáktéri és Vilma- királynéúti közös a német egyházzal; a Deáktérben rendszeresen, a Vilma királynéútiban kéthetenként szintén van német istentisztelet. A kőbányai templom (X. Kápolna-u. 14) kizárólag a magyar egyház tulajdona. Az istentiszteleti helyeket a lelkészi köröknél soroljuk fel.

A magyar egyház iskolái közösek a német egyházzal s a Deáktéri testvéregyházak kormányzata alatt állanak. A vallás tanítását az elemi iskolában az osztálytanítók, a középiskolákban rendszeresített vallástanárok végzik, viszont a pesti magyar egyház gondoskodik a székesfőváros balpartján az összes állami, községi róm. kat. vagy ref. felekezeti, társulati vagy magánjellegű, tehát nem evangélikus iskolákba járó tanulók vallásbeli oktatásáról külön vallástanító lelkészek vagy egyéb tanerők útján, akiknek javadalmát részben az állam, részben a főváros, részben az illetékes iskolafenntartó hatóság, részben maga az egyházközség fedezi.

Budapest balparti területén lakó evangélikusok lélekszáma (IV.—X. és XIII.—XIV. kerület) 36.515. A német egyházközségre esik megközelítőleg 3000, a Rákóczi-úti tót gyülekezetre arányosan számítható 700. Összesen 3.700. A magyar egyház valószínű lélekszáma 32.815, mely három lelkészi kör között oszlik meg.

A megoszlás valószínű arányát a lelkészi köröknél tüntetjük fel.

Az egyházközség kormányzata.

Lelkipásztorok: 1. **D. D. Raffay Sándor** püspök (1908 óta), lak: XI. Ábel Jenő-u. 22. (Egyéb személyi adatai a bányakerületi elnökség rovatában található). 2. **Majba Vilmos** (1910 óta), lakása: X. Kápolna-utca 14. 3. **Kemény Lajos** (1923 óta), lakása: VII. Damjanich-u. 28/b. (Telefonszámok az illető lelkészi körnél.).

Igazgató lelkész: **Kemény Lajos**, a fasori lelkészi kör lelkésze, esperes. (Telefonszáma: 33-5-92.)

Felügyelő: **Dr. Tomesányi Vilmos Pál**, ny. magyar kir. igazságügyminiszter, orsz. gy. képviselő, földbirtokos, az I. oszt. Magyar Érdemkereszt tulajdonosa (1933 óta). Lakik X. Rezsőtér 12.

Másodfelügyelő: Dr. Konkoly Elemér, ügyvéd, egyet. törvényszéki bíró, a Luther-Társaság és az Orsz. Evang. Luther-Szövetség ügyésze (1933 óta). Lakik IV. Károly király-út 18. II. e. Telefonszám: 86-1-38.

Gondnok: 1. Hittig Lajos ny. polgári iskolai igazgató (1927 óta). Lakása: VIII. Üllői-út 40. Telefonszám: 32-5-44.

2. Schermann József pénztárfőnök a Székesfővárosi Községi Takarékpénztár lipótkörúti fiókjában (1923 óta). Telefon: 22-9-21.

Jegyzők 1: Dr. Gaudy László vallástanítási igazgató, lelkeszi jegyző (1927 óta). 2. Dr. vitéz Debrődy Arzén ügyvéd (1933 óta). Lakása: VIII. József-körút 64. 3. Harkányi János MÁV műszaki tanácsos (1933 óta). Lakása: VI. Felsőerdősor 1.

Ügyész: Dr. vitéz Debrődy Arzén ügyvéd (1926 óta). Lakik VIII. József-körút 64. Telefon 44-1-34.

Az egyháztanács tagjainak száma 60 rendes, 30 póttag. Van továbbá 10 fiztetheli presbyter. Névsoruk a következő: Elischer Viktor (V. Szabadság-tér 9). Dr. Haberern Pál (II. Csalogány-u. 50). Dr. Mágócsy-Dietz Sándor (I. Attila-u. 95—99. III. 6). Dr. Pesthy Pál (V. Géza-u. 2). D. báró Radvánszky Albert (VIII. Üllői-út 16/a). Dr. Rásó Lajos (IV. Veres Pálné-u. 7). vitéz Sárkány Jenő (IX. Bakács-u. 8). Dr. Szelényi Aladár (IV. Ferenc József-rakpart 3). Dr. Tolnay Kornél (IV. Muzem-körút 41). Zsigmondy Dezső (XI. Horthy Miklós-út 114).

Az egyházközségi nyilvántartó hivatal.

IV. Deák-tér 4. I. e. kis udvar. Telefonszám: 82-3-68.

Munkaköre: az egyházközségi tagok, adókiivetés, könyvelés, a háztartási alkalmazottak nyilvántartása.

Vezetője: Késmárky Lajos segédlelkész (1928 óta).

A magyar egyháznak sem pénztárosa, sem ellenőre nincsen. A gyülekezet vagyonát, bevételeit és kiadásait a deáktéri testvéregyházak közös pénztári hivatala kezeli.

A vallástanítás.

A vallástanítás a székesfővárosi és állami iskolákban régebben a deáktéri testvéregyházak, az úgynevezett közös egyház feladata volt, 1905 óta a magyar egyház vállalta magára. 1920-ig a főváros és állam segélyt adott az egyházközségeknek a vallástanítás céljára, jelenleg a vallástanítással foglalkozó tanerők részint állami, részint fővárosi vallástanárok és tanítók.

A vallástanítás élén áll, mint igazgató és székesfővárosi szakfelügyelő: **Dr. Gaudy László**, a theol. tudományok doktora (Debrecen, Gróf Tisza István tud. egyetem), bányakerületi val-

lástanítási szakfelügyelő. Hivatala: IV. Deák-tér 4. II. em.
Telefonszám: 81-1-00. Lakása VII. Damjanich-u. 28/b. III. em.
Telefonszám: 40-1-24.

Rendszeresített vallástanító lelkészek.

a) Állami vallástanárok:

Danhauser László VI. Bajza-u. 27. **Lamnek Vilmos** VII. Aréna-út 34.

b) Székesfővárosi vallástanárok középiskolai fokozatban:

Dr. Gaudy László igazgató VII. Damjanich-u. 28/b. III. e.
Algőver Andor I. Fery Oszkár-út 55. **Martony Elek** XI. Kende-u. 12.

c) Székesfővárosi vallástanárok polgári iskolai fokozatban:

Csaba László XI. Ibrahim-u. 4568/37 hrsz. **Dendely Károly** XI. Lenke-út 56. **Gánes Aladár** VI. Hermina-út 35. **Pap Ferenc** Rákosszentmihály, Szent Korona-u. 173. **Rimár Jenő** VII. Gizella-út 28/b. **Szabó Aladár** X. Kápolna-u. 14. **Szuchovszky Gyula** VII. Elemér-u. 22. **Szuchovszky Lajos dr.** (jog- és államtud. karon) VIII. Mária Terézia-tér 2.

d) Székesfővárosi véglegesített vallástanítók elemi iskolai fokozaton:

Dr. Gaudy Lászlóné (polgári iskolai tanári oklevéllel) VII. Damjanich-u. 28/b. III. e. *Glatz Józsefné* (vallástanári oklevéllel) Rákosszentmihály, Rákosi-út 39.

e) óradíjas, mellékfoglalkozásúnak minősített vallástanítók:

Porkoláb Márta, okleveles vallástanár, *Hesz Irén* okleveles tanítónő, *Rózsa Emma*, okleveles tanítónő.

f) Hivatalból kisegítő vallástanítók a pesti magyar egyház segédlelkészei.

g) Ezen kívül a szükség szerint működnek ideiglenesen megbízott kisegítő tanerők.

A tanulók száma. a) A székesfővárosi elemi iskolába jár 1556, a ref. felekezeti elemi iskolába 23. Összesen 1579.

b) A községi polgári iskolába 411 fiú, 471 leány. Összesen 882.

c) A székesfővárosi reáliskolába 39, leányközépiskolába 70, állami gimnáziumba 108, áll. reáliskolába 27, áll. reálgimnáziumba 84. Középiskolába összesen 328.

d) Községi kereskedelmi iskolába 73, áll. kereskedelmi iskolába 33. Összesen 106.

e) Áll. tanítóképzőbe 26. Összesen 26.

f) Iparostanuló iskolába 542.

g) Vasárnapi iskola van 10 helyen 400 növendékkel.

A tanulók összes száma a vasárnapi iskolásokon kívül 3463, velük együtt 3863.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Az Egyházi Gyámintézet* gyülekezeti szervezete. Elnöksége, a gyülekezet elnöksége. Pénztáros: Szelényi Gyula; ellenőr: Keszler László.

2. *Evangelikus Szereteház.* (VIII. Balassa-u. 9). Alapítás éve: . Tulajdonos: a pesti magyar egyház. Célja: elaggott és gyámolításra szoruló egyháztagok gondozása. A gondozottak száma 25. Az igazgató bizottság elnöke D. D. Raffay Sándor lelkész. A bizottsági tagok száma 10. Igazgató: Dr. Gaudy László. VII. Damjanich-u. 28/b. Telefonszám: 40-1-24.

A) Deáktéri lelkészi kör.

Határai: a Duna (a Margit-hídtól délre) a Lipót-, Teréz- és Erzsébet-körút, Rákóczi-út, Thököly-út és Budapest területének déli határa; Kőbánya, Tisztviselőtelep és Rákosfalva kivételével, amely a főváros X. kerületét s a magyar egyháznak kőbányai körét képezi. Hozzá tartozik tehát a IV., VIII., IX. ker. egészen és az V., VI., VII. kerületnek a nagykörúton belül eső része. A gondozása alatt álló hívek száma pontosan nem állapítható meg; e területen az evangélikusság száma 17.136, ha ebből a német és tót egyház tagjainak valószínűnek látszó számát ($1500 + 400 = 1900$) levonjuk, a lelkészi kör híveinek száma körülbelül 15.000-re tehető.

Istentiszteleti helyek: *a)* a Deáktéri templom, amely műemlék (közös a német egyházzal) s amelyben vasárnapokon és ünnepnapokon délelőtt (11 ó.) és délután (6 ó.), továbbá hétköznap reggelenként és csütörtökön este van istentisztelet; *b)* az üllőiúti imaterem, az egyetemes egyház székházában (VIII. Üllői-út 24, udvari épület, II. emelet), egyuttal az akad. istentisztelet helye minden hónap első vasárnapján a tanév ideje alatt; *c)* a Szvetenay-utcai székesfővárosi iskola (IX. Szvetenay-utca 26. sz.); *d)* nagy ünnepeken délelőtt szükség esetén istentiszteleti helyül szolgál a leánygimnázium díszterme (IV. Sütő-utca 1.). *e)* Mária Valéria-telepen (IX. kerület) a ref. kultúrház.

Az istentiszteletet a lelkészek és segédlelkészek kívül a vallástanáró lelkészek végzik. A beosztás az igazgató lelkész és a lelkészi körök vezetőinek tiszte.

A lelkészi hivatal IV. Deák-tér 4. I. emeleten van (udvar). Telefonszáma: 81-1-09.

A lelkeszi kör vezetősége:

Lelkipásztora: **D. D. Raffay Sándor** püspök. (Lelkész 1908 óta).

Egyházkerületi központi lelkesz (püspöki másodlelkesz): **Magócs Károly** (1930 óta). Lakása IV. Deák-tér 4. II. emelet.

Segédlelkeszek: **Hegedűs Lajos** (1935 óta) és **Mayer Ödön** (1935 óta). Lakásuk IV. Deák-tér 4.

Főorgonás: Zalánfy Aladár zeneművészeti főiskolai tanár (1923 óta). (Lakik VIII. Práter-u. 59/c.)

Karnagy: **Kapi-Králik Jenő** (1930 óta). (Lakik IV. Deák-tér 4. I.).

A lelkeszi kör tanácsa 16 tagból áll. Egyházi elnöke D. D. Raffay Sándor lelkesz. Helyettese Magócs Károly egyházkerületi központi lelkesz. Világi elnöke Koós Jenő nyug. államtitkár. (Lakik VIII. Üllői-út 42.).

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *A Deákteri Luther-Szövetség.* Alakult 1919-ben. A tagok száma 600. Munkaköre az egyházas érzés ápolása, az evangélikus öntudat erősítése, a jótékonyság gyakorlása, a közművelődés terjesztése. Kulturális szakosztálya az ádventi és böjti időben rendszeres vallásos estéket tart. Gyámolító szakosztálya gyermeknyarallatással és szegénygondozással foglalkozik. Elnöke Koós Jenő ny. államtitkár. (Lakik: VIII. Üllői-út 42.) Ügyvezető alelnöke Magócs Károly. Pénztárosa Artner Oszkár. Jegyzője Scholz László. Ügyésze Dr. Konkoly Elemér. A választmány tagjainak száma 48. A szövetség székhelye Deák-tér 4.

2. *A Tabitha Jótékony Nőegylet.* Alakult 1877-ben. A tagok száma 65. Alapszabályszerű hivatása: jótékonyság, szegények és öregek gondozása. Az egylet tisztikara: Elnök: Tirscherné Láng Gizella. Ügyvezető alelnök: Özv. Dr. Donogány Zakariásné. Jegyző: Gadányi Jánosné. Pénztáros: Özv. Windt Józsefné. (Székhelye IV. Deák-tér 4.).

3. *Deákteri Evangélikus Nőegylet.* Alakult 1934-ben. Célja: a lelkeszi kör területén szeretetotthonok létesítése, cselédgondozás, fiatalok patronázmunkája. Elnök: D. D. Raffay Sándorné.

4. *Budapesti Női Gyámintézet.* Alakult 1866-ban. Ez idő szerint szünetel.

5. *A Lutheránia Vegyeskar.* Alakult 1904-ben. A tagok száma 50. Célja: az egyházi zene és ének ápolása. Elnöke Dr. Bánkúti Dezső; alelnökei: Gadányi János és Ebner Rezső; karnagya Kapi-Králik Jenő; titkára Bozsi Mihály. A választmányi tagok száma 12. (Székhelye IV. Deák-tér 4.).

Ifjúsági Egyesületek.

a) *Leány-egylet.* Alakult 1918-ban. Tagok száma 44. Célja az evangélikus leányoknak vallásos szellemben való nevelése. Elnöke Lengváry Júlia. Jegyzője Oszwald Anna. Pénztárosa Palágyi Gizella. A választmányi tagok száma 10. Székhelye Deák-tér 4.

b) *A Deák-téri Evang. Konfirmáltak Egyesülete.* Alakult 1909-ben. A tagok száma 80. Célja: a konfirmált ifjúsággal egyházi szellemben való foglalkozás. Vezetője Scholz László s. lelkész. Választmányja nincsen. (Székhelye IV. Deák-tér 4.).

c) *A Deák-téri Evangélikus Ifjúsági Egyesület.* Alakult 1931-ben. A tagok száma 50. Célja: az evangélikus ifjúság vallási összetartozandóságának és evangélikus öntudatának ápolása. Elnöke Bozsi Mihály.

d) *Deák-téri P. L. Sz. 223 sz. fiú cserkészcsapat.* Alakult 1923-ban. Célja: az emberebb ember és a magyarabb magyar jellem kialakítása a lélek és a test párhuzamos nevelésével és fejlesztésével. A csapat létszáma 90; parancsnoka Bély Dénes.

e) *50. sz. gróf Telekyné Róth Johanna cserkészleánycsapat.* Alakult 1925-ben. A tagok száma változó. Célja az ev. fiatal leányok egyházas, hazafias és házias nevelése elméletben és a nyári táborok alatt gyakorlatban is. Vezetője Lengváry Júlia, segédvezető Balzsanka Ella. Otthonuk Deák-tér 4.

f) *90. sz. Kossuth Lászlóné cserkészleánycsapat.* Alakult 1930-ban. Az Evang. Leánygimn. kötelékébe tartozik. Vezetője Ádám Vilma. Segédvezető Katona Magda. Otthona az iskola tornaterme.

B) Fasori lelkészi kör.

Nevét a városligeti Fasorról kapta, ahol a temploma épült. (A mai Vilma királyné-út, — amely név 1925-ből való.)

Határai: a székesfőváros északi határa (Újpest és Rákospalota felé), a Duna (a Margithídtól északra), a Lipót-, Teréz- és Erzsébet-körút, Rákóczi-út, Thököly-út és a főváros keleti határa (Cinkota, Rákoskeresztúr felé). Hozzátartozik az V., VI., VII. kerületnek a nagykörúton kívül eső része és a XIII. (Angyalföld), XIV. kerület (Zugló) egészen, továbbá a VIII. kerületből a Rókus-kórház. A gondozása alatt álló hívek száma teljes pontossággal nem állapítható meg. E területen az evangélikus lakosság száma 14.474, amiből levonva a német és tót ajkú hívekre valószínűséggel eső 1900 lelket, a lelkészi kör híveinek száma körülbelül 12.500-ra tehető.

A lelkészi kör 1905-ben alakult az új templom és új gimnáziumi épület építésekor. A templomszentelés 1905. okt. havában történt, az első lelkész Kaczián János beiktatásával kap-

esolathban. Kaczián Jánost a lelkészségben 1923-ban Kemény Lajos követte. A lelkészi hivatal és lelkészlakás kezdetben egész 1928-ig a VI. Felsőerdősor 5. sz. bérház II. emeletén volt és csak 1928 év őszén költözött a VI. Damjanich-u. 28/b. sz. gyülekezeti házba.

Istentiszteleti helyek: *a*) a Vilma királyné-úti templom (közös a német egyházzal), a gimnázium tőszomszédságában s vele egybeépítve; e templom egyúttal a gimnáziumi ifjúság istentiszteleti helve is; *b*) a norvég missió imaháza (VII. Gyarmat-u. 14); *c*) a VI. váciúti fővárosi iskola tornaterme (VI. Váci-út 61. sz), az angyalföldi evangélikusok gyülekező helye és központja; *d*) XIV. Angol-u. 25. sz. székesfővárosi elemi iskola terme (Zugló). *e*) nagy ünnepeken szükség esetén a gimnázium díszterme (VII. Vilma királyné-út 21—23.). Az istentiszteleteket a lelkészek és a rendszeresített segédlelkészek kivül beosztott vallástanító lelkészek végzik;

A lelkészi hivatal VII. Damjanich-u. 28/b. sz. a. a földszintén van. Telefonszáma: 33-5-92.

A lelkészi kör vezetősége.

Lelkipásztor: Kemény Lajos esperes. (Lelkész 1923 óta.)

Segédlelkészek: Mórocz Sándor (1934 óta). *Váradi Lajos* (1935 óta).

A lelkész és segédlelkészek lakása VII. Damjanich-u. 28/b.

Orgonista, énekvezér és karnagy: Peschkó Zoltán (1929 óta). (Lakása: VII. Rottenbiller-u. 12.)

A lelkészkeri tanács 12 tagból áll. Elnöke a lelkész és dr. Ertl János egyet. magántanár. Lakása VII. Thököly-út 86.

Jegyzője: Ihász József tanár (lakása: VII. Damjanich-u. 28/b.).

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Fasori Evang. Jótékony Nőegylet.* Alakulás éve 1905. Tagok száma 107. Alapszabályszerű hivatása jótékonyág és a templom rendbentartása. Elnöke Kemény Lajosné, alelnöke dr. Ertl Jánosné, titkára dr. Gaudy Lászlóné, jegyzője Danhauser László, pénztárosa Buza Jánosné. Vál. tagok száma 30. Székhelye VII. Damjanich-u. 28/b.

2. *Egyházi Énekkar.* Alakulás éve 1924. Elnöke Beckói Bíró Gyula, karnagya Peschkó Zoltán. Tagok száma 60. Székhelye VII. Damjanich-u. 28/b.

3. *Az Evang. (Luther-) Szövetség helyi szervezete: Fasori Evang. Luther-Szövetség.* Alakulás éve 1919. Munkaköre: a közművelődés, népjólét és társadalmi együvértartozás ápolása, az evang. öntudat erősítése. Böjtként hetenként egyszer, a nagyhéten naponként tart vallásos építő estéket. Tagok száma 60.

Elnöke dr. Csordás Elemér, székesfővárosi tiszti főorvos (lakása VIII. kerület Szentkirály-utca 31. sz. Telefonszáma: 45-3-13. Alelnök dr. Kovács Sándor, titkára: Danhauser László, pénztárosa: Scherman József. Székhelye: VII. Damjanich-u. 28/b.

4. *Fasori Ifjúsági Luther Márton-Kör*. Alakulás éve 1907. Tagok száma 120. Elnöke dr. Alth Guidó és Linkesch Margit, titkára Hidegkúti Ödön, jegyzője Cserveny Elvira, pénztárosa Moldoványi Gyula, gondnoka Rózsa Emma, könyvtárosa Hidegkúti Gabriella. Vál. tagok száma 8.

5. *Fasori Konfirmáltak Köre*. Alakult 1923. Tagok száma 60. Munkaköre: a konfirmált ifjúság továbbképzése, vallásos közszellemének ébrentartása, evang. öntudatának ápolása. Munkarendje: összejövetel minden vasárnap d. u. 4—7 (VII. Damjanich-u. 28/b). Az együttlét első felében bibliamagyarázat, felolvasások, szavalatok, tanulságos előadások (esetleg vetített képekkel) váltakoznak; a második részben kedélyes vidám játékok szórakoztatják az egybegyülteket. Vezetője és irányítója Danhauser László vallástanító lelkész (VII. Bajza-u. 27). Tisztikara az ifjúságból: elnökei Gyóni Mátyás egyet. hallgató és Stiasny Éva; jegyzője Raule Kornélia; pénztárosa Dobos Lajos; titkára Schaveruch János. Választmányva nincsen.

A fasori lelkészi kör hatósága és gondozása alá két alakulóban levő lelkészi kör, jelenleg azonban még csak missziói kerület tartozik: az angyalföldi és a zuglói.

I. Az angyalföldi missziói kerület

A székesfőváros XIII. kerülete. A szervezkedés 1920-ban kezdődött. Istentiszteleti helye a VI. ker. váciúti községi iskola (VI. Váci-út 61), ahol minden vasárnap és ünnepen van istentisztelet. Bibliaóra hetenként 3-szor. A vasárnapi iskolának 70 növendéke van 5 csoportban. A hívek száma 3.722.

Megbízott gondozólelkész: **Rimár Jenő** (VIII., Gizella-u. 28).

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Angyalföldi Evang. Luther-Szövetség*. Székhelye: Budapest, V. Váci-út 110. Alakulás éve 1923. Tagok száma változó, 200—300 között. Célja azonos az Országos Szövetség céljával. Külön helyi célja: a templomépítés előmozdítása és gyűjtés. Elnöke Láng Gusztáv gépgyáros; alelnöke dr. Hegedűs István ügyvéd, titkára Antal Gyula, jegyzője Kazár Gizella, pénztárosa Domsitz László, ellenőre Posszert Endre. Vál. tagok száma 16.

2. *Angyalföldi Luther Márton-Kör*. Alakulás éve 1925. Tagok száma: változó. Célja és hivatása: az ifjúság egyházas nevelése. Elnöke Varga Károly, alelnöke Végh Emilia, titkára Széki István, jegyzője Kardos Lenke, pénztárosa Mészáros

László, ellenőre Pécz Sándor. Vál. tagok száma 12. Székhelye: V. Váci-út 110.

3. *Angyalföldi Evang. Nőegylet*. Alakulás éve 1933. Tagok száma 50. Célja: jótékonyság, szegénygondozás, szeretetvendégségek rendezése, hívek látogatása. Elnöke Viski Váradi Gyuláné, alelnöke Rimár Jenőné, titkára Zenovicz Katalin, jegyzője Végh Emilia; pénztárosa Maduda Mária; ellenőre özv. Leiter Gézőné. Vál. tagok száma 12.

II. A zuglói missziói kerület.

A székesfőváros XIV. kerülete. A fasori lelkészi kör közvetlen vezetése és irányítása alatt most van alakulóban. Istentiszteleti helye a községi iskola terme XIV. Angol-u. 25. sz., ahol vasárnaponként és ünnepeken minden d. e. van istentisztelet. A hívek száma: 3.511.

A szervezkedésnek eddig egyetlen formája a *Zuglói templomépítő Egyesület*. Alakulás éve 1935. Tagok száma: úgyszólván a gyülekezet minden tagja egyúttal részvevő és munkás tagja az egyesületnek is. Célja a templomépítés előkészítése és a gyűjtés megindítása. Az alakuló gyűlésen 3000 P-nél nagyobb összegű felajánlás történt a zuglói templom céljára. Az egyesület tisztikara a következő: Díszelnökei D. D. Raffay Sándor püspök és dr. Tomcsányi Vilmos Pál egyházközségi felügyelő. Elnöke Kemény Lajos esperes; ügyintéző elnöke dr. Hank József, alelnöke vitéz Körmöczy Ottó. Igazgató Szuchovszky Gyula, titkár Posch János, pénztáros Klenner Károly, ellenőr Kiss Kálmán, jegyző Büky Béla, ügyész dr. Ziehn József. A választmánynak hivatalból tagjai a központi egyházigazgatásnak és két kiküldött presbyter.

C) Kőbányai lelkészi kör.

Az alakulás éve 1910. Területe a székesfőváros X. kerülete, mely Kőbányából, Rákosfalvából és a Tisztviselőtelephől áll. A Tisztviselőtelep csak 1923 óta tartozik a kőbányai körhöz, mert előbb a fasori kör tartozéka volt. A lélekszám, mivel a X. kerület és a lelkészi kör határa egybeesik, pontosan 3306.

Az alakulás idején a lelkészi körnek még nem volt temploma s az istentiszteletet a ref. templomban tartották, amelyet a ref. testvéregyház szeretettel megnyitott előtte, — amint annak idején a fővárosban követett általános szokás szerint a várbeli evang. templom is fedele alá fogadta a református híveket, míg saját templomuk föl nem épült. A lelkészi hivatal is bérelt helyiségben volt (X. Jász-u. 5). A templom és lelkészlakás 1931-ben épült föl X. Kápolna-u. 14. sz. alatt.

Istentiszteleti helyek: *a)* A legfőbb istentiszteleti hely a kápolnautcai templom, egyúttal az egész gyülekezeti élet központja. A templom alatt tágas kultúrterem van színpaddal társas összejövetelnek, vallásos esték, előadások, szeretetvendégségek, gyűlések számára. A templomban minden vasárnapon és ünnepen délelőtt, délután van istentisztelet. *b)* A tisztviselőtelepi templom (X. Simor-u. 33) 1934 év óta, ahol vasárnapokon és ünnepeken, ugyancsak van délelőttönként istentisztelet, délután pedig vallásos esték és épületes előadások. A Simor-utcai templomban a protestáns katonai lelkészet is tart istentiszteleteket a prot. katonaság részére vasárnaponként. A templom felszentelése előtt a tisztviselőtelepi hívek istentisztelete számára a székesfőváros adott két iskolai teremből alakított helyiséget (1924—1934), amely szintén felavattatott a szent cél szolgálatára. 1934-ben az új templom használatba vétele után e helyiséget a székesfőváros újra birtokba vette iskolai célokra. *c)* Rákospalván a ref. templomban. *d)* Közös protestáns imaterem van a Horthy Miklós-kórházban (X. kerület Maglódi-út), ahol felváltva tartanak istentiszteletet a ref. és evang. lelkészek, tehát minden második istentiszteleti alkalom az evang. egyházé. A kórházi istentiszteleteket a környéken lakó evang. hívek is látogatják. *e)* Ugyancsak közös protestáns és evang. istentiszteleti hely a m. kir. Országos Gyűjtőfogház imaterme, ahol vasárnap és ünnep délelőttönként ref., délutánonként pedig evang. istentisztelet van az összes letartóztatott protestáns foglyok részére. A ref. szolgálatot a kinevezett fejezeti ref. rendes lelkész, az evang. szolgálatot pedig a kőbányai evang. lelkész végzi, mint bejáró lelkész. Az igehirdetés munkáján és a vele járó egyéb lelkészi szolgálaton a lelkész, segédlelkész és vallástánító lelkészek osztoznak beosztás szerint.

A lelkészi hivatal X. Kápolna-u. 14. sz. alatt van. Telefonszáma: 48-7-16.

A lelkészi kör vezetősége.

Lelkipásztora: **Majba Vilmos** (1910 óta, előbb vallástánító lelkész és vallástánítási igazgató volt Budapesten 1890 óta).

Segédlelkész: **Szilády Jenő** (1934 óta). Lakása X. Kápolna-utca 14.

Orgonista énekvezér: a kőbányai templomban Lahmann György ny. ig. tanító; a Simor-utcai templomban Csernok Rezső áll. tanító.

A lelkészi kör tanácsa 12 tagból áll. Elnöke: a lelkész és dr. Lux Kálmán műépítész, műegyet. magántanár. Lakása: X. Szabóky-utca 40. Alelnöke: Francisci Béla. Lakása: X. Pesti Gábor-utca 21. Jegyzője Szabó Aladár vallástánító lelkész.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

Intéző központ X. Kápolna-utca 14.

1. *Az Evang. (Luther-) Szövetség helyi szervezete.* Alakulás éve 1922. Célja vallásos esték, felolvasások, ünnepélyek által a vallásos buzgóságnak, az összetartozandóság érzésének ápolása. Tagdíjat nem szed. Az estélvek és ünnepélyek jövedelmét a templomépítésre ajánlotta fel. Tagok száma 90. Elnöke Veres Tihamér. Alelnöke Gally László. Pénztárosa Kmetty Irén. Választmányi tagok száma 30.

2. *Evang. Nőszövetség.* Először 1910-ben, mint a belmissziói bizottság Nőosztálya alakult meg, s e keretben működött 19 évig. 1929-ben önálló egyesületté alakult át. Célja egyrészt az evang. öntudat ápolása; másrészt jótékonyság és egyházépítés. Tagdíjat nem szed. Jövedelme a szeretetvendégségekből, gyűjtésekből ered. A begyűlt összeget részben a templomépítéscéljára ajánlotta fel, részint karácsonyi szegény- és gyermeksegélyezésre fordítja. Elnöke: K. Gally Lászlóné. Főtitkár Hesz Klára. Pénztáros Kmetty Irén. Választmányi tagok száma 30. Székhelye X. Kápolna-utca 14.

3. *Ifjúsági énekkar.* Alakulás éve 1910. Célja az egyházi ének művelése. Tagok száma ingadozó; átlag 40. Vezetői a kőbányai templomban Lahmann György karnagy; a Simor-utcai templomban Csernok Rezső karnagy.

4. *409. sz. Thurzó György cserkészcsapat.* Alakulás éve 1930. A szervezőtestület elnöksége: Majba Vilmos lelkész és Francisci Béla lelkészi körü alelnök. Alelnöke Szabó Aladár vallástanító lelkész. Cserkészcsapat parancsnok: Rác Lajos. Cserkészotthon: X. Kápolna-utca 14.

5. *Luther Márton-Kör.* Alakulás éve 1932. Célja a fölserdült ifjúságban az evang. öntudat ápolása, önművelés, a lelki kárral járó világi kísértések ellen való küzdelem nemes szórakozásokkal és léleküdtető foglalkoztatással. A kör védője Majba Vilmos lelkész, elnöke Szabó Aladár vallástanító lelkész; ügyintéző alelnökök Szilády Jenő segédlelkész és Hesz Klára vallástanító. Az összejövetelek helye az evang. kulturterem, ideje vasárnap d. u. 5-8 óra közt, amely idő a komoly önképzés (előadások, szavalatok, ének, zene, színelőadás) és ártatlan szórakozások közt oszlik meg. A tagok száma 50. Választmány, egyéb tisztviselői nincsenek.

3. A Kerepesi-úti tót nyelvű egyházközség.

(VIII., Rákóczi-út 57.)

Külön egyházközséggé 1834. évben alakult, a vagyoni elkülönülés az ötvenes években következett be. Egyházi anyakönyvei 1851 óta vannak; ez évig a három egyház anyakönyvei közösek voltak. A külön anyakönyv nyitása jelöli az egyházközség teljes önállóságát. Hívei az egész székesfőváros területén elszórva laknak és sokan a lakóhelyük szerint illetékes egyházközségnek is tagjai. Számuk pontosan nem állapítható meg, a lelkészi hivatal adatai szerint megközelítőleg 1200—1300-ra tehető. Mivel Budapesten a tót anyanyelvűek száma 7.764, az evangélikusokra e számból az 1930. évi arányszám szerint 587, a katolikusokra pedig 7.173 lélek esnek. 1920-ban a tót anyanyelvűek száma még 14.011 volt, amiből az evangélikusokra az akkori arányszám szerint 1.160, a katolikusokra pedig 12.947 lélek esett. A budapesti evang. lakosság vallásbeli arányszámát azonban a tót nyelvű evangélikusok arányszáma fölülmúlja. Az azonban nyilvánvaló, hogy 1920 óta nagyarányú elköltözés és lélekszámcsökkenés történt.

A lelkészi hivatal és a lelkész lakása VIII., Rákóczi-út 57. sz. a. van. Ugyanezen telek udvari részén épült a templom is 1851—1860. Az egyházközség telkén egy vállalkozó cég nagyobb bérházat épített, aminek hasznosrésze az egyházközségnek legfőbb jövedelmi forrása. Az istentisztelet nyelve kizárólag tót. A rendes vasárnapi és ünnepi istentiszteleten kívül minden szerdán vannak reggeli könyörgések, ádventben az Úr eljövetelét és böjtkben az Úr szenvedését tárgyaló esti istentiszteletek (csütörtökön), továbbá István király napján és a reformáció emlékünnepén rendes ünnepi istentiszteletek.

Iskolája egytantermes, de ez idő szerint a fenntartás nehézségei s a tanulók számának esekély volta miatt szünetel.

Az egyházközség kormányzata.

Lp. **Morhács Márton** (1906 óta). Lakása VIII., Rákóczi-út 57.

F. **Misura Mihály** gyáros (1923 óta). Lakása: VIII., Thék Endre-utca 8—10. sz. Telefon 3-24-82.

Mf. **Maesuka József** cipésmester (1923 óta). Lakása: VIII., Rákóczi-út 57.

Gondnok: *ifj. Lojkó Károly*.

A jegyző tisztét a lelkész végzi.

Az egyháztanács tagjainak száma 10.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. Az *Egyházi Gyámintézet helyi szervezete*. Elnöksége: az egyházközség elnöksége, pénztárosa: a gyülekezet gondnoka.

2. Az *Evang. (Luther-) Szövetség helyi szervezete*. Vezetősége a gyülekezet elnöksége. Helyiség hiányában nem működik.

3. *Nőegylet*. Ez idő szerint szünetel.

Egyéb intézményekről és egyesületekről adatok nem érkeztek.

4. Buda.

Budapest jobbparti (budai) részén s a székesfővárosnak I. (Vár, Tabán, Krisztinaváros), II. (Viziváros) és XII. (Hegyvidék) kerületét foglalja magában. Mivel a közigazgatási és egyházközségi határok egybeesnek, a lélekszám pontosan megállapítható: 7843. (Részletes tájékoztatást Budapest székesfőváros felekezeti megoszlásának általános leírásánál közöltünk, lásd 000. lap.) Szórványa Budakeszi község, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye budavidéki járásában 67 lélekkel. Budakeszi lakossága (6554 holdon) 6099 főből áll, amelynek túlnyomó része, 5833 róm. kat., 16 gör. kat., 124 ref., 3 gör. kel., 25 izr., 31 egyéb vall. és felekezet nélküli. Az evang. hívek arányszáma Budakeszin 1·09%, a protestánsoké 3·13%. Az egész gyülekezet teljes lélekszáma **7910**.

Az egyházközség közigazgatási területén akadnak baptisták, methodisták, adventisták, számuk azonban nem emelkedik.

Az alakulás éve 1844. Ugyanezen évtől fogva vannak anyakönyvei. Az anyaegyházközséggé alakulást Székács József buzgólkodása és Mária Dorottya nádorné fejedelmi alapítványa tette lehetővé. Első lelkésze Bauhofer György volt (1844—1864.), őt követte Sztéhlo András (1865—1873), majd eperjesi Scholtz Gusztáv püspök (1873—1919.). Régi temploma, iskolája és lelkészlakása a várban a mai Dísz-téren épült (a honvédkerületi parancsnokság helyén). Ezt az épületet a katonai kincstár 1895-ben kisajátította és helyette a Bécsi kapu-téren épített új templomot, iskolát, lelkészlakást és tanácstermet. E templomban volt az első evang. rádióistentisztelet 1927. év pünkösd ünnepén. Az istentisztelet nyelve magyar és német; magyar istentisztelet minden vasárnap és ünnepen van, német minden hónap első és harmadik vasárnapján (egy évre 60 magyar és 30 német istentisztelet esik). Ezen kívül ádventben és böjtben vannak istentiszteletek. Istentisztelet van még a kórházakban, a lipótmezei elme-

gyógyintézetben és Budakeszin kéltetenként, valamint a nagy ünnepeken.

Elemi iskolája 3 tantermes, 3 tanítóval (külön tornaterem). A tanulók száma 49 evang., 29 ref., 50 róm. kat., 1 gör. kat., 2 izr. összesen 131. A tanulók nagyobb része azonban székesfővárosi községi iskolákat látogatja; csekély számmal járnak magániskolákba is. A tanulók létszáma a székesfővárosi községi elemi iskolában 236, a magániskolákban 21. Az elemi iskolai növendékek összes száma (az evang. iskola tanulóival együtt) 306.

A tanulók száma a középfokú iskolákban: *a*) a polgári iskolákban 122; *b*) az áll. középiskolákban 216, a községi középiskolákban 35; *c*) a ref. Baár-Madas leánynevelőben 85; a kat. leánynevelőben 7; *d*) a községi kereskedelmi iskolákban 85, az áll. kereskedelmiben —; *e*) az áll. tanítóképzőben 40, a kat. tanítóképzőben 7; *f*) a női ipariskolában —; *g*) az iparosinasiskolában 39. Összesen 636.

Az evang. tanulók összes száma **942**.

A vallástanítást az evang. felekezeti iskolában a tanítók, a községi, állami és más felekezeti iskolákban vallástanító lelkészek, tanítók és tanítónők végzik.

Rendszeresített vallástanító lelkészek: *a*) *államiak*: **Reif Pál** (IX., Erkel-u. 19.), **Hüttl Ármin** (I., Verbőczy-u. 28.) lelkészek és *dr. Streck Laura* theol. képesítésű vallástanár (lakik Csillaghegy. *b*) *székesfővárosiak*: **Gaál József** (I., Kiss Áron-utca 10.) és **Glatz József** (lakik Rákosszetzmihályon, Rákosi-út 39.) lelkészek, — *vitéz Aczél Lászlóné* elemi iskolai képesítéssel rendszeresített vallástanító; *c*) óradíjas vallástanítók a székesfőváros alkalmazásában: *Kálmán István, Csulik Mária, Siki Margit, dr. Blaskovich Edit*.

Az egyházközség területén 13 vasárnapi iskola működik. Növendékeinek száma 250. Az összejövetelek helye a várbeli evang. iskola és a fővárosi elemi iskolák termei, különböző helyeken.

A vasárnapi iskolák munkáját összefoglalva a budapesti adatok legvégén függelékben ismertetjük.

A lelkészi hivatal I. ker. (Vár) Verbőczy-u. 28. sz. a. van, a Bécsi kapu-tér mellett. Telefonszáma: 60-4-68.

Az egyházközség kormányzata.

Lp. **Dr. Varsányi Mátyás** a bölcsészeti tudományok doktora 1920 óta. Lakása: I., Verbőczy-u. 28.

Sl. **Dr. Gyimesy Károly** jogtud. doktor (1934 óta).

F. **Dr. Demel Aladár** kormányfőtanácsos, a földbirtokrendezés pénzügyi lebonyolítására alakult szövetkezet ügy-

intéző igazgatója (1930 óta). Lakása: I., Csaba-u. 7/c.; (Tel. 51-0-08). Hivatala: V., Széchenyi-u. 2.

Mf. Dr. **Váلكay Bertalan** min. tan. (1930 óta). Lakása: II., Csalogány-u. 17.)

Tbf. Dr. **Pap Elek** ny. államtitkár, a Nemzeti Bank al-elnöke. (Lakik: Országház-u. 9.)

Tanítók: *Siki Béla* igazgató-tanító (Budán, 1918 óta), *Királyfalvi Gusztáv* (1927 óta), *Weil Endre* (1927 óta). (Cím: Bécsi kapu-tér.)

Énekvezér és orgonás: *Weil Endre* (1927 óta).

Gondnok: *Kun Attila* főmérnök, a Székesfővárosi Gáz-művek osztályfőnöke 1930 óta. (I., Fery Oszkár-u. 62. sz. Tel. 54-9-68.)

Pénztáros: *Wichmann Ede* ny. elemi isk. igazgató 1928 óta. (I., Verbőczy-u. 28. Tel. 60-4-68.)

Ellenőr: *Bendtsen Henrik* Máv főfelügyelő 1928 óta. (II., Csalogány-u. 28.)

Jegyzők: *Dr. Klaniczay László* a Rimamurány-Salgótarjáni Vasművek főtitkára 1930 óta (II., Fő-utca 71.) és *Dr. Polcz Géza* a Közmunkatanács titkára 1930 óta (III., Lukács-utca 1.).

Ügyészek: *Dr. Bátyka Zoltán* (II., Batthyány-u. 2. Tel. 57-1-60) és *Dr. vitéz Mátyásfalvy Erik* (I., Attila-körút 2. Tel. 52-4-98), mindakettő 1930 óta.

Az egyháztanács tagjainak száma 60.

Az egyházköztség igazgatásában mint előkészítő tényezők részt vesznek a következő bizottságok:

1. *Joggyügyi bizottság.* Elnöke dr. Thébusz Aladár kir. kúriai bíró, jegyzője dr. Polcz Géza. Tagok száma 6.

2. *Pénzügyi bizottság.* Elnöke dr. Radnay Béla min. tanácsos, jegyzője dr. Klaniczay László. Tagok száma 6.

3. *Tanügyi bizottság.* Elnöke dr. Mohr Győző középiskolai tanár, jegyzője Siki Béla iskola-igazgató. Tagok száma 6.

4. *Közművelődési (kulturális) bizottság.* Elnöke Stark Ferenc r.-t. igazgató, jegyzője dr. Zsák Zoltán. Tagok száma 15.

5. *Közjótékonyági (sociális) bizottság.* Elnöke Molnár Károly postaigazgató, jegyzője Marton Pál. Tagok száma 14.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Mária Dorottya Nőegylet.* Alakulás éve 1884. Tagok száma 200. Hivatása jótékonyág, a szegények, öregek, gyermekek gondozása. Elnöke dr. vitéz Mátyásfalvy Erikné (I., Attila-körút 2.), alelnökei özv. dr. Kilényi Lorándné és özv. Plachy Gyuláné. Titkár Stark Ferenc (I., Krisztina-tér 7.), jegyző dr. Klősz Károlyné, pénztárosa Lantosy Károlyné (I., Kissvábhegyi-út 14/b.). Vál. tagok száma 30.

2. *Budai Evang. Ifjúsági Egycsület.* Alakulás éve 1912. Tagok száma 120. Célja az ifjúság evang. közszellemének ápolása. Elnöke Bátyka János, alelnöke Lantosy Károly, titkára Mérő Béla; vál. tagok száma 10.

3. *Budai Evang. Konfirmáltak Köre.* Alakulás éve 1930. Tagok száma 80. Célja a konfirmált ifjúságban az egyházhoz való ragaszkodás élesztése. Elnökei Maresek Anikó, Batta István, alelnökei Leibach László, Durst Gyula. Vál. tagok száma 10.

4. *Budavári Evangelikus Szövetség.* Újjáalakulás éve 1933. Munkaköre/egyház-társadalmi munka. Elnöke dr. Okolicsányi-Kuthy Dezső egyetemi magántanár, alelnöke dr. Oroszi Márton György jogtanácsos, titkára dr. Benes Miklós, pénztárosa Pethő Gyula.

5. *Evang. Szeretet-Otthon,* elaggottak, szegények menedékháza. (II., Batthyány-u. 61. sz.) Igazgató dr. vitéz Mátyásfalvy Erichné, gondnoka Plachy Gyuláné. Gondozottak száma 6.

6. *Egyházi Énekkar.* Alakulás éve 1930. Karnagya Mikus Csák István. Célja az egyházi ének művelése, az istentiszteletek áhíthatának emelése.

7. *Hóvirág-Egylet.* Célja: a kisgyermekek összegyűjtése vallásos jellegű mesedélutánokra és így módon az egyházhoz való ragaszkodás élesztése. Elnöke Bárdos Lajosné. Havonta egyszer tart összejöveleket.

8. A 32. sz. „Levente“ cserkészcsapat. Alakult 1920. Tagok száma 50. Parancsnoka és elnöke Kun Attila egyházi gondnok.

9. „Mária Dorottya leánycserkészcsapat“. Elnöke és parancsnoka: Földessyné Toldy Lenke. Tagok száma 40.

10. A *Luther-Szövetség Énekkara.* Alakult 1920. Karnagy Vönöczky Géza. Helyettese Schulek Imre. Elnöke Reif Pál vallástanító lelkész.

5. Ó-buda—Újlak.

(Budapest III. ker.).

Budapest székesfőváros jobbparti részén; az egész III. kerületet magában foglalja. Előbbi fiókegyházai, Szentendre, Csillaghegy, Pilisvörösvár és egész szórványterülete külön missziói körre alakultak. Lélekszáma pontosan 2.537. (A fővárosi közigazgatási kerület határai egybeesnek az egyházközség határaival.) Ph. tá. helyben. A budapesti nagy pályaudvarokon kívül külön vasútállomása is van az esztergomi MÁV vonalon (Óbuda) s a szentendrei HÉV vonalon (Hajógyár, Lukács-, Császárfürdő). A főváros központjából villamos- és autóközlekedés van.

1846—1909. a budai egyház leányegyháza volt, az utolsó évtizedekben külön vallástanító-segédlelkésszel, aki istentiszteleteket is tartott az iskolában. 1909-ben anyaegyházzá alakult. Anyakönyvei az 1910. évvel kezdődnek, amikor első lelkészét, Mohr Henriket megválasztotta. Imaháza 1856-ban iskolának épült, 1903-ban imaházzá szenteltetett; azóta az istentiszteletek állandó és rendes helyéül szolgált. Új temploma, a gyülekezet jelen életszükségletének megfelelően 1934/35-ben épült a Selmeci- és Pacsirtamező-utca keresztező pontján, ahová a lelkészlakást is tervezik. Az istentisztelet nyelve magyar és német 2 : 1 arányban (évente 61 magyar, 29 német). Minden héten bibliaóra.

Evang. felekezeti iskolája nincsen. A gyermekek a községi és állami iskolába járnak. A vallást a lelkész, segédlelkész és a szükség szerint megbízott tanerők tanítják. A tanulók száma az elemi iskolában 262, a reálgimnáziumban 48. Összesen 310.

A lelkézi hivatal jelenleg a régi imaházzal, gyülekezeti teremmel, lelkészlakással egy épületben, *III. ker. Zichy-u. 7. sz.* alatt van. Telefonszáma: 6-24-58.

A gyülekezet első felügyelője dr. Szalay Sándor, székesfőv. II. ker. előljáró volt. (1909—1933.).

A gyülekezet kormányzata.

L. Mohr Henrik (1910 óta).

Sl. ifj. Rimár Jenő (1935 óta), egyúttal vallástanító is.

F. Dr. Fabinyi Tihamér, magyar kir. pénzügyminiszter. (Lakása: IV., Ferenc József-rakpart 16. II.) 1935 óta.

Mf. Martin Gyula ny. székesfővárosi szakfelügyelő 1926 óta. (Lakása: III. Bécsi-út 92. sz. III. ép. II. em. 67/a).

Tbf. Dr. Pesthy Pál bányaker. felügyelő (V. Géza-utca 2). 1933 óta és **dr. Szalay Sándor** ny. ker. előljáró, kormányfőtanácsos (XI., Süveg-u. 16.).

Gondnok: **Rödler Frigyes** malomigazgató 1931 óta. Lakása: V., Kárpát-u. 16—18.

Tb. gondnok: **Lipter Rezső** (lakik: III., Vörösvári-út 97.).

Jegyző: **Ósabay Pál** sz. főv. főtiszt (lakik: III., Kulcsár-u. 1.) és a segédlelkész.

Ügyész: **Dr. Lázár Ottó** (1926 óta). Lakik: III., Zöldmáli-út 29. és **dr. Göttche Ervin** (1931 óta). Lakik: III., Majláth-u. 2.

Az egyháztanács tagjainak száma 40 rendes, 15 póttag.

A *Templom-építő bizottság* tagjai: Mohr Henrik lelkész, Martin Gyula másodfelügyelő (Bécsi-út 92. III. ép. II. em. 67/a), dr. Lázár Ottó, dr. Göttche Ervin ügyészek, dr. Kovács Sándor egyet. ny. r. tanár, Rödler Frigyes gondnok III., Trauschenfels Frigyes ellenőr (Lajos-u. 70-72), Lipter Rezső t. gondnok (Vörös-

vári-út 97.), Günther Béla (Zsigmond-u. 58.), Karrasch Jenő (Lajos-u. 147.), vitéz Kolta Sándor (Bécsi-út 88—92.), vitéz Komárnoki Gyula (Perényi-út 2173.), Körmöczy-Schindler Gyula (Nagyszombat-u. 25.), Horváth Lajos (Szentendrei-út 23.), Loreñ K. Lajos (Lublói-út 6.), dr. Philipp Kálmán (Mókus-u. 18.), Galée Tibor (Határ-u. 2.), Danhauser Rezső (Miklós-tér 2.), dr. Raisz Aladár (Zsigmond-tér 7.), Sparing János (Paesirtamező-u. 61.), Frischfeld Alfréd (Kiscelli-út 47.), Szeiler József (Remetehegy 2128.).

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet.* Alakulás éve 1914. Tagok száma 100. Hivatása: jótékonyság, szegény gyermekek ruházása, családok segítése, betegek támogatása, a kereszteny művelődés terjesztése. Elnöke Mohr Henrikné. ügyintéző elnök Mohr Henrik. Alelnökök özv. Baár Józsefné, özv. Pohánka Gyuláné. Titkár Csövény Margit. Pénztáros Ujváry Gézané szül. Wittek Katalin. Vál. tagok száma 11.

2. *Konfirmált leányok bibliai köre.* Alakult 1911. Tagok száma 40 körül. A lelkész vezetése alatt munkálkodik.

3. *Konfirmált ifjak egyesülete.* Alakulás éve 1925. Célja a konfirmációi fogadalomban való megerősítés. Tagok száma 30. A lelkész vezetése alatt munkálkodik tisztikar nélkül.

4. *A 315 sz. „Luther Márton“ cserkészcsapat.* Célja: Cserkészmunka az „Ichthys“ program szerint. Alakulás éve 1925. Tagok száma 96. A szervezőtestület elnöke Mohr Henrik. Parancsnok Fekete Pál szigorlóorvos.

5. *Az Egyházi Gyámintézet helyi szervezete.* Vezetősége: az egyházközség elnöksége és tisztviselői.

6. *Az Evang. Luther-Szövetség helyi szervezete.* Elnök: dr. Horváth Károly felső mezőgazd. iskolai igazgató; titkár: Lipter Elek; ügyész: vitéz dr. Dobay Zoltán; pénztáros: Schreiner József; ellenőr: Danhauser Rezső. Vál. tagok száma 12.

8. A gyülekezetben működnek a Fébé egyesület diakonissái a lelkész irányítása mellett.

Ó-Buda-Ujlak gondozása alatt áll

Pesthidegkút fiókegyház.

Pesthidegkút nagyközség területén, Pest-Pilis-Solt-Kiskun megye budavidéki járásában. Ph., tá., tel. helyben. Vá. Budapest vagy Solymár és Üröm (Budapest-Esztergomi vonal). Autóbuszközlekedés Budapest felé a Hűvösvölgyi vasút végállomásáig. 1935. évben szórványból alakult fiókegyházzá

(febr. 17.). Az anyaegyháztól villamos vasúton 10 km, törvényhatósági úton 7 km távolságra van.

Lsz 205. Pesthidegkút község területén (2299 hold) összesen 6030 lélek lakik. E számból róm. kat. 5104, gör. kat. 62, ref. 570, evang. 205, gör. kel. 10, izr. 67, egyéb vall. 12. Az evang. hívek arányszáma 3:39%, a protestánsoké 12:85%.

Temploma nincsen; az istentiszteletet az állami elemi iskola egyik termében és a Fébé diakonissa anyaház imatermében tartják, még pedig az anyaegyház lelkésze havonta 1-szer; Zulauf Henrik belmissiói segédlelkész havonta szintén 1-szer, mint megbízott prédikátor. Az istentisztelet nyelve magyar. Nincsen még iskolája sem; a gyermekek az állami elemi iskolába járnak. A vallást Eder Iiona okl. tanítónő tanítja, a Fébé diakonissa-egyesület egy tagja. A tanulók száma 21.

A fiókegyház kormányzata.

Lelkész-elnök: **Mohr Henrik**, az anyaegyház lelkésze.

Missiói segédlelkész: **Zulauf Henrik**, a Fébé diakonissain-tézet lelkészi vezetője.

F. **Merényi Ferenc** mérnök, lakik: Pesthidegkúton (Kö-vár).

Gondnok: *Ferjentsik László* községi tisztviselő (Deák Ferenc-u. 5.).

Ellenőr: *Szabó Endre* postafelügyelő (Vörösmarty-u. 38.).

Jegyző: *Szöke Elemér* magántisztviselő.

Az egyháztanács 10 tagból áll.

Külön egyházépítő intézményei és egyesületei még nincsenek.

Szektás mozgalom eddigelé nem mutatkozik.

6. Budapest—Kelenföld.

Budapest székesfőváros jobbparti (budai) részén. Területe a székesfőváros XI. kerülete (Kelenföld-Lágymányos, újabb nevén Szent Imre város). Lélekszáma, mivel az egyházi és közigazgatási határok egybeesnek, pontosan 3089. Kelenföld 1918-ig a budai egyházközség kiegészítő része volt. Ez évben a budai egyházközség két önálló lelkészi körre oszlott (vár vagy központ és Kelenföld). A lelkészi kör első vezető lelkészéül még az egységes gyülekezet Szüts Gábor vallástánító lelkészt választotta meg. A lelkészi kör kelenföldi városrész nagyarányú fejlődése következtében már hat év múlva, 1924-ben kivált az ősi anyaegyházból s külön egyházközséggé alakult. Egyházi anyakönyvei ugyanezen évtől

fogva nyitlak meg. Az új anyaegyházközség első lelkésze Szüts Gábor (1924—1930), amely évben hosszas betegség után meghalt), első felügyelője Herrmann Miksa, műegyetemi tanár, utóbb kereskedelmi miniszter (1924—1932), másodfelügyelője Röck Béla mérnök (1924—1932) volt.

Temploma 1928-ban épült a lelkészlakkal, tanácsteremmel a lelkészi hivattal s egyéb a gyülekezet céljait szolgáló helyiségekkel a Lenke-út és Biblia-utca sarkán. A templomon kívül istentiszteletet tart a kamaraerdei szeretetházban és az érdi-úti fővárosi iskolában kéthetenként. A rendes vasárnapi és ünnepi istentiszteleteken kívül minden csütörtök délután van istentisztelet; vannak hetenként a nyári két hónapot kivéve rendszeres bibliaórák, adventben és böjltben hetenként vallásos esték. A vasárnapi iskolákról s a nőegylet munkájáról külön rovatban emlékezünk meg.

Mivel evang. felekezeti iskola nincsen, a gyermekek a községi, a róm. kath. és magán iskolába járnak. A tanulók száma a községi elemiben 119, a r. kath. elemiben 1, magán iskolában 8, az ismétlő iskolában 8, összesen 136. A közép-fokú iskolákban: *a)* a polgári iskolában 84, *b)* a r. kath. jellegű középiskolában 8, *c)* a fővárosi kereskedelmi iskolában 13, összesen 105. A tanulók teljes száma 241

A lelkészi hivatal helyisége XI., Lenke-út 56. sz. alatt a templom közvetlen szomszédságában van. Ugyanott a tanácsterem s az összes egyházépítő intézmények, egyesületek helyisége. Telefonszáma 59-2-01.

Az egyházközség kormányzata.

L.: Szántó Róbert (1930 óta, előbb szabadkai lelkész, majd budapesti vallásnár).

Sl. Jávör Pál (1933 óta).

Vallásitanítólelkész. Dendely Károly (1931 óta).

F.: Zsigmond Dezső, kormányfőtanácsos, mérnök, híd-építő vállalkozó (1932 óta). Lakása: XI., Plósz Lajos-u. 11.

Mf.: dr. Kring Jenő, kir. ítélőtáblai bíró (1932 óta). Lakása: XI., Hegyalja-út 58.

Gondnok: Szelényi Károly, ny. MÁV felügyelő (I. XI., Fehérvári-út 102).

Ellenőrök: dr. Pajor Jenő, r. t. ügyintézőig. és Kaposi József MÁV lisztviselő.

Ügyészek: dr. Farkass Béla (I. IX., Ráday-u 5.) és dr. Borostyánkői Weisz László (I. XI., Horthy Miklós-út 50).

Jegyzők: vitéz Korompay Sándor dr. leánygimnáziumi igazgató (I. XI., Tarczali-út 14) és Rényi Géza áll. tanító (I. XI., Horthy Miklós-út 5).

Énekvezér és karnagy: Welter Jenő.

Az egyháztanács 60 rendes és 30 póttagból áll.

Az egyházközség területén a következő vallástanítók működnek: Dendely Károly székesfőv. vallástanítólelkész, Jávor Pál, segédlelkész, Németh Irén és Siki Margit tanítónők.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet.* Alakulás éve: 1924. Tagok száma: 204. Alapszabályszerű hivatása: jótékonyosság, nevezetesen a gyülekezeti szegények és öregek gondozása; a templom rendben tartása, a tagok lelki építése bibliaórák s műsoros szeretetvendégségek által, az ifjúság irányítása és egyházas nevelése. Elnöke: Rakssányi Zoltánné; alelnökei: dr. Balthazár Béláné, Majoross Ottóné; titkára: Stráner Dezsőné; jegyzője: Németh Irén; pénztárosa: Gyenes Dezsőné; ellenőre: Reuss Jenőné. A vál. tagok száma: 20.

2. *Luther-Szövetség.* A hívek társadalmi összetartása, hitvédelem, előadások, vallásos esték rendezése. Elnöke: Szántó Róbert lelkész; ügyintézőelnök: dr. Bánkúti Dezső; titkára: Jávor Pál segédlelkész; pénztáros: dr. Rákos László; ellenőr: Schwendtner Magda; jegyző: Németh Irén. Vál. tagok száma: 13.

3. *Egyházi énekkar.* Alakulás éve: 1932. A tagok száma 56. Célja az egyházi ének művelése és az istentiszteleti áhitat emelése. Elnöke: dr. Bánkúti Dezső; alelnöke: Gasparics Margit; karnagy: Weltler Jenő; jegyző: Németh Irén; pénztáros: Tóth Károlyné; ellenőr: Mathias Irma.

4. *Leánykör.* Alakulás éve: 1931. Tagok száma: 52. Célja a tagok lelki építése, iratterjesztés, cselédmisszió. Védője a nőegylet. Elnöke: Szántó Róbertné; ügyintéző elnöke: Schuller Valéria; alelnöke: Szabó Paula; titkára: Németh Irén; jegyzője: Schwendtner Magda; pénztárosa: Kiss Olga; ellenőre: Szabó Gabriella. A vál. tagok száma: 12.

5. *Konfirmáltak Egyesülete.* Alakulás éve: 1931. Tagok száma: 58. Célja: a tagok lelki továbbépítése, az evang. öntudat élesztése és ébrentartása, a közműveltség terjesztése, iparos tanulók lelki gondozása. Védője a kelenföldi presbyterium. Elnök: Szántó Róbert lelkész; ifjúsági elnök: Korompay Gusztáv; pénztáros: Németh Gizella; jegyző: Csontos Ilona. A vál. tagok száma: 14.

6. *Szeretet-Otthon.* Alakult 1933-ban; jelenleg 10 lakónak ad menedéket. Az egyházközség közvetlen felügyelete és irányítása alatt működik.

FÜGGELÉK.

I. Tájékoztató a budapesti evang. egyházközségekben működő vasárnapi iskolákról.

I. *Buda.* Van 13 vasárnapi iskolája. Közülök egy az evang. elemi iskolában, a többi a fővárosi elemi iskolákban tartja összejeveteleit. A növendékek száma 250. A tanítók névsora: özv. Belicza Andrásné, Beretvásné Alapi Erzsébet, Csulik Mária, Csupor Ilona, Kelemen Kálmán, Kempelen Márta, Kriska Irén, Marcek Anikó, Mikos Julia, Pere Margit, Pongor Ilona, Rumor Alfrédné, Schulek Dóra, Sényi Karola, Végh Rózsa.

II. *Kelenföld.* A növendékek száma egy csoportban 50. A tanítás színhelye: az egyház gyülekezeti terme. Tanít Németh Irén vallástanító.

III. *Óbuda-Újlak* (Budapest, III. ker.). 3 csoportban 80 növendék tanul. Tanítanak Fébé egyesületi tagok és diakonisszák.

IV. *Remetekertvárosban* a diakonissza házban (Fébé) egy csoport 22 növendék. Diakonissza tanít.

V. *Pesti magyar egyház.* A vasárnapi iskolák a főváros 15 iskolájában folytak Fébé diakonisszák és tagok vezetésével. A tagok száma 500. A munka az 1934/35. tanévben szünetelt. A Deák-téren Jakobei Erzsébet és Kozma Gabriella tanít 80 növendéket.

VI. *Budapest-Angyalföldi* körzet, missziói kerület. Rimár Jenő vall. tanár vezetésével 3 vasárnapi iskolai tanító működik 3 csoportban: Rimár Ibolya, Végh Emma, Vargha Károly. A növendékek száma 60.

VII. *A protestáns Árvaházban:* 3 csoportban 104 gyermek részesül vasárnapi iskolai tanításban, egy Fébé-diakonissza, egy tag és egy diakónus vezetése alatt.

VIII. *A Mária Valéria telepen* Glatz Józsefné vall. tanár vezetésével Fébé-diakonissza végzi a vasárnapi iskolai munkát 25 gyermekkel.

A tanítók mind önkéntes vállalkozók s jó részben lelkeszi felügyelet és irányítás mellett működnek.

II. A budapesti Iparosképző Protestáns Egylet.

Ez egyesület egyetlen egyházközség felügyelete és irányítása alá sem tartozik, hanem teljesen önálló egyesület, de részint hivatásánál fogva, részint, mert evangélikus alapítás, meg kell emlékeznünk róla. Egyházunk ezen a téren is úttörő munkát végzett. Ez alapítás szintén bizonyítja, hogy kiválóan

fogékony érzékkel bír az egymást felváltó korszakok életszükségei iránt. 1859-ben alakult a Deák-téri evang. iskola egyik termében, mint Evangélikus Legényegylet. Alapítója Lang Mihály német lelkész és esperes volt, aki azt tűzte ki az egyesület elé cél gyanánt, hogy a fővárosba került vidéki és külföldi iparoslegényeket a magyar műveltség áldásaiban részesítse s erkölcsi életüket megvédje a lelket-testet pusztító kísértésektől, amelyekkel a fővárosi légkör körülvette őket. Az első évben 26 volt a tagok száma. Mivel e szám egyre gyarapodott s más vallásúak is érdeklődtek, 1866 végén felvették a Budapesti Iparosképző Protestáns Egylet nevet. Helyiséget béreltek, 1898-ban pedig a főváros ajándékozta telken (VIII., Alföldi-u. 13.) állandó székházat építettek jókora teremmel, színpaddal. 1877-ben avatta fel az egyleti zászlót; a zászlóanya tisztét özv. Székácsné töltötte be. Volt idő, hogy a tagok száma elérte az ezret.

Sajnos, az anyagi válság ez egyesület munkáját is megbénította. Az általános elszegényedés miatt elfogytak vagy eltűntek pártfogói. Közsegélyben sem részesül. Jelenlegi vezetősége a következő tagokból áll:

Elnök Nikelszky Zoltán orsz. prot. árvaházi igazgató, székesföv. biz. tag; alelnök Kajtár Lajos (lakatosárú gyáros); litkár s igazgató Szuchovszky Gyula evang. vallástanító lelkész; jegyző Muzsnay László ref. vallástanító lelkész; ügyész dr. Halász Tibor ügyvéd; gondnok Bereczky Dezső fővár. művezető; ifjúsági szenior Noszlopy Sándor kereskedősegéd.

Székházában (VIII., Alföldi-u. 13.) gyakran rendez tanulásos, hazafias, építő vallásos ünnepeket és színelőadásokat.

III. Az Evangélikus Családi Lap.

A Budapesten lakó evangélikus hívek számára a pesti magyar egyház havonként háromszor megjelenő gyülekezeti tájékoztató és értesítő újságot ad ki. Szerkesztői: dr. Mikler Károly és Kemény Lajos. Szerkesztőség: VII., Damjanich-u. 28/b., kiadóhivatal: IV., Deák-tér 4. Már a XI. évfolyam járja.

7. Vác.

Vác megyei város területén, Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegyében. Ph. tá. tel. vá. (Budapest—Szob—Pozsony és Budapest—Vác—Balassagyarmat MÁV vonal. Vác—Veresegyház Újpest és Vác—Veresegyház—Gödöllő MÁV villamosvonal) és gőzhajóállomás helyben. 1836-ban alakult anyaegyházzá; ez évig a pesti egyház kötelékébe tartozott, mint leányegyház. Egyházi anyakönyvei 1848 óta vannak. — A gyülekezet törzse a következő részekből áll: a) Vác anyaegyház; b) Rád leányegyház

(Nógrád-Hont megye nógrádi járásában); c) Alsógöd, Felsőgöd, Sződliget fiókegyházak (Pest megye váci járásában). Szórványterülete: Pest megyéből 1 község, Nógrád- és Hont megyéből 4 község a határukba eső pusztákkal és lakotthelyekkel. Vác r. kat. püspöki és káptalani székhely.

Lsz. a törzsterületen: Vác anyaegyház 652, Rád leányegyház 304, Alsógöd fiókegyház 74, Felsőgöd fiókegyház 137, Sződliget fiókegyház 174, összesen 1341; a szórványterületen a) Pest megyében a váci járásban Vácduka (megyei úton 8·41 km). 24; b) Nógrád-Hont megye szobi járásában Kismaros (12 km) 10, Nagymaros (17 km) 29, Nógrádverőce (9 km) 39, Szob (29 km) 58, Zebegény (25 km) 7. Összesen 143. (Vasúton valamennyi község megközelíthető). A szórványterület lélekszáma 167. A teljes gyülekezet lélekszáma tizenegy községben 1508.

Vácott a gyülekezet székhelyén (10.774 holdon) 20.960 lélek él. E számból evang. 652, ref. 2002, róm. kat. 16192, g. kat. 115, gör. kel. 36, izr. 1934, egyéb vall. és felekezetnélküli 29. A gyülekezet törzsterületén az anya-, leány- és fiókegyházközségekben, 22.405 holdon a lakosság száma 30.524; ebből evang. 1341, ref. 2852, róm. kat. 24.716, g. kat. 182, g. kel. 62, izr. 2205, egyéb vall. és felekezetnélküli 66. — Külön a szórványterületen (17.114 holdon) a lakosság száma 11.742, ebből evang. 167, ref. 969, róm. kat. 11.134, gör. kat. 54, g. kel. 197, izr. 208, egyéb vall. és felekezetnélküli 13. — A gyülekezet-hez tartozó egész közigazgatási területen (39.519 hold) összesen 43.266 lélek él, még pedig evang. 1508, ref. 3821, róm. kat. 35.850, gör. kat. 236, gör. kel. 259, izr. 2413, egyéb vall. és felekezetnélküli 79.

Az evang. hívek arányszáma az anyagyülekezet székhelyén 3·11%, a törzsterületen 4·39%, külön a szórványterületen 1·31%, az egész közigazgatási területen 3·48%. A protestánsok arányszáma Vácott 12·66%, a törzsterületen 13·75%, külön a szórványban 8·91%, az egész gyülekezet közigazgatási területén 12·31%.

A gyülekezet területén eddig szektás mozgalom nem észlelhető.

Temploma 1867—68. évben épült. Az istentisztelet nyelve kizárólag magyar. Az egyházi ünnepeken kívül megtartja hivatalos istentisztelettel a nemzeti ünnepeket; a tanév ideje alatt reggeli könyörgések is vannak és minden szerdán d. u. bibliamagyarázat. A leány- és fiókgyülekezeti istentiszteleteket alább soroljuk fel.

Iskolája egytantermes. A tanulók száma: 64 evang., 10 ref., 3 kat., összesen 77. Áll. elemi iskolába jár 4, más felekezetű iskolába 2 evang. tanuló. Az evang. tanulók összes száma az elemiben 70.

A középfokú és szakiskolákba járó evang. tanulók száma: a) kegyesrendi róm. kat. gmnáziumban 12; b) róm. kat. „Karolina“ polg. leányiskolában 6; c) róm. kat. polg. fiúiskolában 5; d) izr. polgári fiú- és leányiskolában 16; e) siketnéma intézeti iskolában 7; f) ipariskolában 10; g) kereskedelmi iskolában 6; h) bőripari szakiskolában 3. Összesen 65.

Az evang. tanulók összes száma 135.

A vallást az evang. elemi iskolában az evang. gyülekezeti tanító, egyebütt a lelkész és segédlelkész tanítja.

A gyülekezet kormányzata.

Lp. **Sommer Gyula** (1900 óta).

Sl. **Sommer Károly** (1935 óta).

F. **Gosztonyi Tibor** cs. és kir. kamarás, földbirtokos (1921 óta). Lakása: Váchartyán, Pest m.).

Mf. **Hitzigrath Lajos**, gyárigazgató, Vác (1926 óta).

Tanító és énekvezér: **Mezősi Árpád** (1929 óta).

Gondnok: **Schneiker Endre**, ny. MÁV. tisztviselő (1931 óta).

Jegyző: **Mezősi Árpád**, tanító (1929 óta).

Ügyész: (üresedésben).

Az egyháztanács tagjainak száma 14. Sem a leányegyház, sem a fiókegyházak nincsenek képviselve.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet*. Alakulás éve 1929. Alapszabályszerű hivatása jótékonyság, az ifjúság irányítása, a szegények, öregek, elhagyottak gondozása, a templom rendbentartása. Évente karácsony előtt nagyszerű kézimunkakiállítást rendez szegényei javára. A tagok száma hullámzik, — azonban az egyházközségnek majd minden önálló nőtagja támogatja. — Elnöke Sommer Gyuláné, a lelkész neje. Társelnökök özv. Drottner Pálné és Nagy Jenőné; titkára Nagy Béláné; pénztárosa V. Kenéz Imréné. A vál. tagok száma 24.

2. *Leányegylet*. Alakulás éve 1929. Célja a leányifjúságban a vallásos szellem és evang. öntudat ápolása; bibliaolvasás; vallásos esték rendezése. A tagok száma 14. Elnöke a lelkész, titkára Csorba Gyöngyi, jegyzője Horvát Anna, pénztárosa Péntek Ilona.

3. *Az Egyházi Gyámintézet* helyi szervezete. Vezetősége az egyházközség elnöksége és tisztviselői.

4. *Az Evang. Luther-Szövetség* helyi szervezete. Munkaköre: vallásos esték rendezése. Elnök Schneiker Endre. Az ügyek intézését az egyházközség megfelelő tisztviselői intézik.

5. *Ifj. Egylet* elnöke Knoblauch Gábor.

Váchoz tartozik és gondozása alatt áll

1. Rád leányegyház.

Rád kisközség területén, Nógrád-Hont megye nógrádi járásában, a penci körjegyzőség kötelékében. Ph. tá. tel. helyben Vá. és gőzhajóállomás Vác. Az anyaegyházról 9,54 km távolságra van törvényhatósági úton. 1728-ig ref. anyaegyház volt; ez évben a földesúr a templomot elvette és a gyülekezetet feloszlatta. A jobbágyhívek részint áttértek, részint szerteszéledtek vagy Kosdra költöztek. Az evang. leánygyülekezet későbbi bevándorolt felvidéki tót telepesekből alakult, 1853. Ezt megelőzőleg, mint szórványt a környékbeli evang. lelkészek gondozták.

Lsz. 304. A helység lakosainak összes száma (3141 holdon) 1298. Ebből r. kat. 971, ref. 4, g. kel. 2, izr. 17. Az evang. hívek arányszáma 23,42%.

Temploma 1911-ben épült. Az istentisztelet nyelve kizárólag magyar. (A községben már mindenki tud magyarul; magyar anyanyelvű 1291; 1910-ben 1084, 1920-ban 1116.) Az anyaegyház lelkésze havonta 1 istentiszteletet tart, ezenkívül a nagy ünnepek második napján. A többi alkalommal a tanító végzi az istentiszteletet.

Iskolája egytantermes. A tanulók száma 44 evang. Ezenkívül más felekezetű iskolába jár 2. Az összes szám 46. Iskolája épült.

Az egyházközség kormányzata.

Elnöksége: az anyaegyház elnöksége
 Tanító és énekvezér: *Boór László* (1933. év óta).
 Gondnok: *Morvai János* (1935. év óta).
 A helyi egyháztanács 13 tagból áll.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

Adatok nem érkeztek.

2. Alsógöd fiókegyházközség.

Alsógöd kisközség területén, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye váci járásában, a gödi körjegyzőség kötelékében. Az anyaegyházról vasúton 13 km, áll. műúton 12 km távolságra van. Ph. tá. tel. vá. helyben (Budapest—szobi vonal, Alsógöd és Göd állomások). Hajóállomás Vác (12 km). 1926. évben alakult szórványból fiókegyházközséggé, főképp Horch Ernő buzgólkodására, aki a gyülekezetnek első felügyelője

lett. Nagy buzgalommal támogatta bold. Scholtz Gusztáv püspök családja, nevezetesen dr. Scholtz Kornél államtitkár és dr. Scholtz Oszkár.

Lsz. 74. Az egész községben (302 holdon) 1430. Ebből r. kat. 1071, g. kat. 23, ref. 200, g. kel. 3, izr. 38, egyéb vall. 21. Az evang. hívek arányszáma 5·17%, a protestánsoké együtt 19·15%.

Temploma 1929. évben épült. Az istentisztelet nyelve magyar. Az anyaegyház lelkésze havonta két istentiszteletet tart, egyébként meghívott vagy önként ajánlkozó vendégszónokok végzik.

Iskolája nincsen. A gyermekek állami elemi iskolába járnak. A vallást a lelkész és segédlelkész tanítja. A tanulók száma 9.

Az egyházközség kormányzata.

F.: (üresedésben).

Gondnok: *Dedinszky László* 1933 óta.

Pénztáros: *Hoffmann János* a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Rt. tisztviselője.

Jegyző: *Vaskó Béla*.

Egyháztanácsa 4 tagból áll.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

Nőegylet. Alakulás éve 1930. Tagok száma 20. Hivatása: jótékonyosság, az ifjúság gondozása, a templom rendbentartása. Elnöke: *Sommer Gyuláné*, a lelkész neje; társelnökök: *Tóth Maklósne*, özv. *Horch Ernőné*. Választmányja nincsen.

3. Felsőgöd fiókegyházközség.

Felsőgöd kisközség területén, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye váci járásában, a gödi körjegyzőség kötelékében. Ph., táv., tel., vá. helyben. (A Máv Budapest ny. p.-u.—Szob vonalán, Göd és Felsőgöd állomások.) Hajóállomás Vác. Az anyaegyháztól vasúton 10 km, állami műúton 9 km. 1931. évben alakult szórványból.

Lsz. 137. Az egész községnek (588 hold) 3024 lakosa van. Ebből róm. kat. 2322, gör. kat. 24, ref. 373, gör. kel. 10, izr. 149, egyéb vall. és felekezetenélküli 9. Az evang. hívek arányszáma 4·53%, a protestánsoké együtt 16·66%.

Temploma nincsen. Az anyaegyház lelkésze havonta két ízben tart istentiszteletet az áll. elemi iskolában. A hívek anyanyelve magyar. Evang. iskola híján a gyermekek állami iskolába járnak s a vallást a lelkész és segédlelkész tanítja. A tanulók száma 11.

Az egyházközség kormányzata.

F.: **Kenedi Sándor** ny. Máv. felügyelő, Felsőgödön (1931 óta).

Gondnok: *Kőszeghy Lajos* postai műszaki főellenőr.

Pénztáros: *Szokody József* állomási előljáró.

Jegyző: *Weber Gusztáv* min. számtanácsos.

Az egyháztanács 6 tagból áll.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

Adatok nem érkeztek.

4. Sződliget fiókegyház.

Szöd nagyközségnek Sződliget nevű lakótelepén, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye váci járásában. Ph., tá., tel., vá. helyben (Budapest ny. p.-u.—Szob Máv vonal, Szöd m. h.). Hajóállomás Vác. Az anyaegyháztól vasúton 7 km., áll műúton 7 km távolságra van.

Lsz. 174. (A hívek túlnyomó része Sződligeten (96) és a többi külső területen, szőlőkben, Csörögön stb. lakik. A községben magában csak 10 evang. él.) Szöd nagyközség területén (7600 hold) 4712 lélek lakik. Ebből róm. kat. 4160, gör. kat. 20, ref. 273, evang. 174, gör. kel. 11, izr. 67, egyéb vall. 7. Az evang. hívek arányszáma 3·69%, a protestánsoké együtt 9·49%.

Temploma nincsen. Az anyaegyház lelkésze havonta kétszer tart istentiszteletet az áll. iskolában. Az istentisztelet nyelve magyar. Evang. iskola híján a gyermekek az áll. elemi iskolába járnak. A vallást a lelkész tanítja. A tanulók száma 12.

A fiókegyházközség kormányzata.

F.: **Francsek Kálmán** építész, Sződligeten.

Tanító és kántor: *Kéhler Béla* áll. igazgató-tanító.

Godnok: *Schneider Jakab* áll. telekkönyvvezető.

Jegyző: *Kéhler Béla* áll. igazgató-tanító.

Az egyháztanács hat tagból áll.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

Adatok nem érkeztek.

5. Szórványhelyek.

A nagymarosi szórvány gondnoka Pauer Jenő ny. főerdőtanácsos. Az anyaegyház lelkésze havonta egyszer tart istentiszteletet a ref. templomban.

A nógrádverőcei szórványban az anyaegyház lelkésze havonta egyszer tart istentiszteletet a ref. templomban.

8. Kispest.

Kispest megyei város területén, Pest-Pilis-Sost-Kiskun vármegyében. Ph. tá. tel. vá. helyben. (Budapest nyugati p.-u. —Lajosmizse—Kecskeméti vonalon Kispest állomás; továbbá a Budapest—Ceglédi vonalon Kőbánya—Kispest állomás.) Közvetlen közúti vasuti összeköttetése van Budapesttel az Üllői-úton át. 1900-ban mint a pesti magyar egyház gondozása alatt álló szórvány fiókegyházközséggé alakult, 1905—1922 Erzsébetfalvával egyesülve missziói egyházközséget alkot Kispest-Erzsébetfalva név alatt. 1922. évben a két gyülekezet különvált és mindegyik önálló anyaegyházközséggé alakult. Alakulásában oroszlánrésze van Dr. Bókay Árpád budapesti egyetemi tanárnak, aki első felügyelője volt és e tisztét haláláig viselte. Első lelkésze Máté Károly (1905—1928). Egyházi anyakönyvei 1908. jan. 1-én nyíltak meg. Jelenleg sem leány-, vagy fiókegyháza, sem szórványa nincsen.

Lsz. **3305.** (1900-ban 954, 1910-ben 1575, 1920-ban 2582.) Kispest megyei város területén (1299 hold) összesen 64.512 ember él. E számból róm. kat. 46.536, gör. kat. 681, ref. 10.017, unitárius 171, baptista 131, gör. kel. 162, izr. 3456, egyéb vall. és felekezet nélküli 53.

Az evang. hívek arányszáma 5·12% a protestánsoké 21·58%.

Temploma 1924—1927. épült. (1927. V. 22. a szentelés napja.) Az istentisztelet nyelve kizárólag magyar. A rendes vasárnapi és ünnepi istentiszteleten kívül ádventben és böjttben hetenként egyszer van esti istentisztelet. Ezen kívül vannak bibliaolvasó órák s időnként vallásos esték.

Felekezeti iskolája nincsen; a gyermekek az állami elemi iskolába járnak. Ezenkívül van polgári fiú- és leányiskola s egy gimnázium. A vallástanítást két állami vallástanító lelkész végzi, az iparosiskolában maga a lelkész. A tanulók száma az áll. elemi iskolában 231, a polgári iskolában 99, a gimnáziumban 23, a községi iparosiskolában 26. Összesen 379.

Az egyházközség kormányzata.

Lp. **Nandrassy Elek** 1925 óta. Lakása és a lelkészi hivatal: Szent Imre herceg-út 98.

Vallástanító lelkészek: **Drenyovszky János** (1924 óta). Lakik: Kispest-Wekerletelep Fötér 12. és **Tomesányi László** (1931 óta). Lakása: Budapest, VI., Szondy-u. 56.

Felügyelő: **Brandtner Pál** ny. városi főjegyző (1906 óta másodfelügyelő 1920 óta felügyelő), I. Kispesten Deák F.-u. 7.

Tb. felügyelők. **Chotvács-Herényi József** ny. min. tan. L. Budapest XI., Lenke-tér 4. és **Adorján Márton** polg. isk. tanár Kispesten. (Mind a kettő 1927 óta.)

Másodfelügyelő: **Maszny Sámuel** ny. áll. elemi iskolai igazgató. (1929 óta.) Lakása: Pestszenterzsébet Pozsony-u. 1.

Kántor (ének)-vezér: **Lászlófalvi Eördögh Károly**, áll. tanító.

Pénztáros: Dr. **Eördögh Gyula** postai főtiszt (1928 óta). Lakik Kispesten

Ellenőrök: **Bodnár Pál**, **Feyér István**, **Giesecke Gusztáv** **Nagy József**, **Medzihradzky Frigyes**.

Jegyző: Dr. **Dávid Kálmán** 1934 óta.

Ügyész: Dr. **Elschleger Dezső**. (1927 óta.)

Az egyháztanács 40 tagból áll.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet.* Alakulás éve 1922. Tagok száma 62. Célja: jótékonyság, a templom rendbentartása, szegények, öregek gondozása. Elnöke **Fogarasi Szabó Imréné**; alelnökök: **Nandrassy Elekné**, **Kurucz Miklósné**, **Pálovics Miklósné**; titkár: **Cs. Kozmutza Gyözőné**; jegyzője **Sági Istvánné**; pénztárosa **Árvay Ferencné**. A vál. tagok száma 15. A nőegylet a lelkész irányítását követi.

2. *Ifjúsági Egyesület.* Alakulás éve 1928. Tagok száma 35. Célja az ifjúság vallás-erkölcsi nevelése és önművelés. Védő **Nandrassy Elek** lelképásztor. Elnöke **Tomcsányi László** vallás-tanító lelkész; titkára **Podhorszky Lenke**; jegyző **Fonód Margit**; pénztáros özv. **Valentiny Lajosné**; könyvtáros **Sramó Erzsébet**. A vál. tagok száma 10.

3. *Konfirmáltak Egyesülete.* Alakulás éve 1930. Tagok száma 36. Célja: a serdülő ifjúság vallás-erkölcsi és hazafias nevelése; továbbá az önművelés. Védő: **Nandrassy Elek** lelkipásztor; vezetőelnök **Drenyovszky János**, vallás-tanító lelkész.

4. *Az Egyházi Gyámintézet helyi szervezete.* Elnöksége: az egyházközség elnöksége; pénztáros: Dr. **Lászlófalvi Eördögh Gyula**. Ellenőr: **Bodnár Pál**.

9. Pestszenterzsébet.

Pestszenterzsébet (régebben Erzsébetfalva) megyei város területén, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyében. Ph. tá. tel. vá. helyben. (MÁV Budapest—szabadkai vonalon, továbbá a HÉV vonalán.) A fővárostól 5 km. távolságra van. 1900—1905. mint fiókegyház a pesti magyar egyházhoz tartozott; 1905—1922 Kispesttel együtt missziói egyházközséget képezett, 1922-ben (márc. 5.) anyaegyházközséggé alakult. 1920 óta vannak egyházi anyakönyvei. A gyülekezet alapításában tevékeny részt vett Molnár Viktor, kultuszmin. államtitkár; a hívek összegyűjtése legfőképpen Böngérfi János áll. polgári iskolai igazgató érdeme. A gyülekezethez tartozik mint kiegészítő rész, Csepel fiókegyházközség külön vallástanító lelkésszel, aki egyúttal az anyaegyház lelkészének is megbízott helyettese. A gyülekezet többi szórványhelyeiből új missziói kerület alakult Duna-haraszti központtal.

Lsz. Pestszenterzsébeten 3266 (1900-ban 795, 1910-ben 1385, 1920-ban 1867), Csepelen 1163. A teljes gyülekezet lélekszáma **4429**. Pestszenterzsébet megyei városban (2112 hold) összesen 67.907 lélek él, még pedig r. kat. 47.015, gör. kat. 725. ref. 11.805, evang. 3266, unitárius 134, baptista 95, g. kel. 254, izr. 4522, felekezetnélküli 43, egyéb vall. 48. A csepeli fiókegyházzal együtt az egész közigazgatási területen (4461) hold a lakosság száma 90.808. Ebből evang. 4429, ref. 15.313, unitárius 182, baptista 130, róm. kat. 64.258, g. kat. 874, g. kel. 348, izr. 5160, egyéb vall. 71. felekezetnélküli 43.

Az evang. hívek arányszáma a központban 4.80%, az egész területen 4.88%. A protestánsoké együtt Erzsébeten 22.52%, az egész területen 22.08%.

Temploma 1926-ban épült s felavatása karácsony ünnepére esett. Az istentisztelet nyelve magyar. A rendes istentiszteleteken kívül márc. 15-én, okt. 6-án, november 2-án tartanak istentiszteletet.

A gyülekezetnek külön elemi iskolája nincsen, a gyermekek állami iskolába járnak. A tanulók száma az elemiben: 283, a polgári fiú- és leányiskolában 75, a gimnáziumban 36, inasiskolában 28, összesen 422. A vallástanítást áll. vallástanító lelkészek végzik.

A lelkészi hivatal és lelkészlakás Erzsébet-utca 89 szám alatt van.

Az egyházközség kormányzata.

Lp. **Falvay Jenő** (1922 óta).

Vallástanító lelkészek: **Oláh Károly** (lakik Csepelen) és **Peér Péter Sándor** (Erzsébet-u. 116).

F. Mátray Mihály gépészmérnök (1935 óta). Lakik Erzsébet-utca 104.

Mf. **Szimán Lajos** postafőtanácsos (1935 óta). Lakik: Madách-u 9.

Tb. f. **Dr. Szalay Jenő** főorvos (1. Budapest, Boráros-tér 3.)

Énekvezér (kántor): *Prommer János* tanító.

Gondnok: *Krasznay Dániel* máv. tisztviselő.

Ellenőrök és számvizsgálók: *Frigyessy János*, fővárosi pénztárnok, *Pethő Gyula* pénzügyi főkönyvelő, *Roth Henrik* magántisztviselő.

Jegyző: *Prommer János*.

Az egyháztanács tagjainak száma Erzsébetről 30, Csepelről 6. összesen 36.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet*. Alakulás éve 1928. A tagok száma 165. Célja: jótékonyság, szegények, betegek gondozása, a templom rendbentartása. Elnöke özv. Eránosz Ferencné, alelnöke özv. Doktorics Miklósné, titkára Falvay Jenőné, jegyzője Majoros Zsuzsanna, pénztárosa Mátray Mihályné. A vál. tagok száma 24.

2. *Leánykör*. Alakulás éve 1928. Tagok száma 72. Célja evangéliumi önképzés. Védő: özv. Dankovátz Antalné. Elnöke: Kratz Rózsika, alelnöke Enisz Margit, titkára Kohl Gizike, pénztáros Zoltán Erzsébet, ellenőr Lunzer Filoména. A vál. tagok száma 12.

3. *Ijúsági egyesület*. Alakult 1928-ban. A tagok száma 68. Célja evangéliumi önképzés. Elnök Kárpáthy Sándor, alelnök Monori Ferenc, jegyző és pénztáros Prommer János, ellenőr Zoltán László. A vál. tagok száma 12.

4. *Konfirmáltak Egyesülete*. Alakult 1925-ben. A tagok száma 62. Célja evangéliumi önképzés. Elnöke Falvay Jenő lelkipásztor.

5. *Bibliakör*. Alakult 1923-ban. A tagok száma 105. Célját a címe fejezi ki. Elnöke Falvay Jenő lelkipásztor.

6. *Énekkar*. Alakult 1928-ban. A tagok száma 40. Vezetője Prommer János kántortanító.

7. *Egyházi Gyámintézet*. Elnöksége a gyülekezet elnöksége. Pénztáros Krasznay Dániel. Ellenőr a gyülekezet ellenőre.

8. *Luther Szövetség helyi szervezete*. Munkaköre társadalmi szervezkedés. Elnöke Mátray Mihály egyházfelügyelő, pénztárosa Krasznay Dániel.

9. A 904. sz. „*Petőfi Sándor*“ cserkészcsapat. Szervezőtestületi elnök: Schelken Béla. Parancsnok Mátray Mihály.

A gyülekezethez tartozik és gondozása alatt áll

Csepel fiókegyház.

Csepel nagyközség területén, Pest-Pilis-Solt-Kiskun megye központi járásában. Ph. tá. tel. vá. helyben (Budapesti helyi-érdekű vasút = HÉV). Az anyaegyháztól 1 km. távolságra

van. A fiókgyülekezet 1925-ben alakult szórványból. Az előbb hozzátartozó szomszédos községeket 1933-ban az egyházmegye Dunaharaszti új missziói kerületéhez csatolta.

Lsz. **1163.** Csepel község területén (2344 hold) összesen 22.901 lélek él, még pedig 17.243 r. kat., 149 gör. kat., 94 g. kel., 3508 ref., 48 unitárius, 35 baptista, 683 izr., 23 egyéb vall. és felekezetenélküli. Az evang. hívek arányszáma 5·08%, a protestánsoké együtt 20·75%.

A község területén akadnak baptisták; számuk azonban csekély, áhítatosságukat magánházaiban tartják. Mozgalmuk a jelek szerint elérte a tetőfokát és nem terjed tovább.

A gyülekezet temploma 1926-ban épült. Az istentiszteletet a helybeli vallástanító lelkész tartja, minden vasárnap délelőtt és délután. Az istentisztelet nyelve magyar, havonta egy német istentisztelet van.

Evang. iskola híján a gyermekek állami elemi iskolába járnak. A tanulók száma 149. A vallástanítást állami vallástanító lelkész végzi. A községben van áll. és gyári kisdédóvó is. Az állami tanerők közt van 4 ev. tanítónő és ev. óvónő, akik a vallástanító lelkészt szükség esetén helyettesíthetik.

A gyülekezet kormányzata.

Lelkész-elnök: az anyaegyházközség lelkésze: **Falvay Jenő.**

Felügyelő: **Hauschild Emil** mérnök (1925 óta).

Vallástanító lelkész: **Oláh Károly** (1923 óta).

Gondnok: **Szlabey Rezső** MÁV főmérnök (1925 óta).

Gondnokok: **Helfrich János** templomgondnok, **Zachár János** adógondnok.

Pénztáros: **Knodel Márton** (mind 1925 óta).

Év. (Kántor): **Kovács Dezső** okleveles ref. tanító, a Weiss Manfréd-gyár tisztviselője (1927 óta).

Az egyháztanács 6 tagból áll. E hat tag egyúttal az anya-gyülekezet tanácsában a csepeli fiókegyházat is képviseli.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet.* Alakulás éve 1926. A tagok száma 50. Hivatása jótékonyság, szegények gondozása, vallásos ünnepélyek rendezése. Elnöke Kresméry Vladimírné, jegyzője Kriebel Aladárné, pénztárosa Szlabey Rezsőné. A vál. tagok száma 4.

2. Az *Evang. Luther-Szövetség* helyi szervezete. Munkaköre: az evang. egyháztagok társadalmi tömörítése, ünnepek rendezése. Elnöke Klein Rezső, pénztáros Vághy László.

3. *Egyházi énekkar.* Férfikar 44 taggal. Vezető Kovács Dezső, helyettese Zachár László.

10. Pestszentlőrinc.

Pestszentlőrinc nagyközség területén, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye központi járásában. Ph. tá. tel. vá. helyben. (Budapest—ceglédi vonalon.) Ezenkívül villamos közlekedése van a fővárossal Kispesten s az Üllői-úton át.

1922 előtt szórvány, 1922—1928. fiókegyház a kispesti egyház gondozása alatt. 1928-ban missziói egyházközséggé, 1929-ben önálló anyaegyházzá alakult. Egyházi anyakönyvek 1928 óta vannak. Kiegészítő része Pestszentimre (régbben Soroksárpéteri) fiókegyház.

Lsz. az anyaegyházban 1680. (Ebből a központi részre 367, Erzsébet-telepre 165, Rendesy-telepre 274, Nyaraló-telepre 110, Miklós-telepre 97, Tulipán-telepre 47, Lipták-telepre 170. Állami lakótelepre 277, Szemere telepre 163 esik). Pestszentimre fiókegyházban 363. A teljes gyülekezet lélekszáma **2043**.

Pestszentlőrincen a gyülekezet központján (3600 hold) a lakosság száma 30.611. E számból r. kat. 21.857, g. kat. 397, ref. 5365, evang. 1680, unitárius 120, felekezeten kívüli baptista 36, g. keleti 139, izr. 986, egyéb vall. 31. Az egész gyülekezet területén (Pestszentimrével együtt 4842 hold) a lakosság lélekszáma 38.803, mégpedig r. kat. 27.885, g. kat. 504, ref. 6848, evang. 2043, unitárius 120, baptista 96, g. kel. 160, izr. 1085, egyéb vall. 62.

Az evang. hívek arányszáma Pestszentlőrincen 5·48%, az egész területen 5·26%, — a protestánsoké együtt Szentlőrincen 23·05%, az egész területen 22·91%.

Méreteiben, külső formájában és berendezésében templomnak is beillő imaháza 1932. évben épült. (Hősök-ligetében.) Az istentisztelet nyelve magyar. A központban minden vasárnap és ünnepnapon, Szemere-telepen minden hónap első, Erzsébet-telepen minden hónap harmadik vasárnapján van istentisztelet az áll. elemi iskolában. Az imaház felavatása előtt a központban is az áll. elemi iskolában (Wlassich-utca) tartották az istentiszteletet. Adventben, böjtbén hetenként van egy esti áhitat. Ezenkívül női bibliaórák, férfi összejövetelek, házi istentiszteletek, ifjúsági istentiszteletek, gyülekezeti énekórák, vasárnapi iskola. A lelkészi hivatal Gyöngyvirág-u. 34 sz. a. van.

Szektás mozgalom az evang. egyházban eddig nem mutatkozott.

Evang. felekezeti iskola híján a gyermekek az áll. iskolába járnak. A vallást a lelkész és segédlelkész tanítja. A tanulók száma az elemi iskolában 170, az áll. polgári iskolában 46, felsőkeresk. fiúiskolában 2, továbbképzőiskolákban 8, iparostanonciskolában 11. Össz. 237. Pestszentimrén az elemiben 66. A teljes gyülekezet evang. tanulóinak összes száma: 303.

Az egyházközség kormányzata.

Lp. **Salfer Károly** (1929 óta).

Sl. **Takács János** (1935 óta).

F. **Kuszenda Lajos** ny. községi főjegyző.

Tb. felügyelő **Bókay Árpád** r.-t. igazgató, Budapest, IX.,
Lónyay-utca 17.

Másodfelügyelő: **Ulreich János** fakereskedő (1933 óta).

Gondnok: **Kákay Mihály** fűszerkereskedő (1933 óta).

Pénztáros. **Filláry István** postafőellenőr (1929 óta), és **Dr. Schuller Gusztáv** (1929 óta).

Ellenőr: **Incze István, Kordos András.** (1929 óta).

Jegyző: **Muraközi Jenő** áll. elemi iskolai tanító.

Megbízott énekvezér: **Takács János** s. lelkész.

Az egyháztanács tagjainak száma az anyagyülekezeten 33.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. Az Evang. Gyámintézet helyi szervezete. Vezetősége az egyházközség vezetősége. Ügyeit az egyházközségi tiszviselők intézik.

2. Nőegylet, Konfirmáltak Egyesülete alakulóban.

Pestszentlőrinchez tartozik és gondozása alatt áll

Pestszentimre fiókegyház.

Pestszentimre nagyközség területén, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye központi járásában. Régebbi neve Soroksár-péteri volt és Soroksárhoz tartozott. 1930-ban alakult külön községgé s mai nevét 1931-ben kapta. Ph. tá. tel. vá. helyben. (Budapest nyugati p.-u.—Lajosmizse—Kecskemét vonalon). 1925-ben alakult fiókegyházzá szórványból. Az anyaegyháztól vasúton 6 km., törvényhatósági úton 5 km. távolságra van.

Lsz. 363. A község lakossága (1242 holdon) 8192 főből áll. Még pedig r. kat. 6028, g. kat. 504, ref. 1483, evang. 363, baptista 60, g. kel. 21, izr. 99, egyéb vall. 31. Az evang. hívek arányszáma 4·43%, a protestánsoké együtt 22·54%.

Temploma nincs. Az istentiszteletet a lelkész havonta egyszer s a nagy ünnepeken az Árpád-utcai áll. elemi iskola egyik termében tartja. Hetenként egy biliar-óra. A gyermekek (számuk 66) az áll. elemi iskolába járnak; a vallástanítást Takács János s. lelkész végzi.

Az egyházközség kormányzata.

Egyházi elnök az anyaegyház lelkésze.

F. **Fritsch Ottó**, ny. alezredes Pestszentimrén (1926 óta).

Gondnok-jegyző. **Roth Pál** ny. Máv. nyomdagépmester (1926 óta).

Ellenőr: *Kiss Károly* (1933 óta).

Egyházépítő intézmények. 1. Nőegylet.

Egyházépítő intézmények és egyesületek ez idő szerint még nem működnek, de alakulóban vannak, így p. o. Nőegylet.

11. Budafok missziói egyházközség.

Budafok megyei város területén, Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegyében. Ph., tá., tel., vá. helyben. (A Máv Budapest-Dombóvár és Budapest-Székesfehérvár vonalán 2—2 állomás, illetőleg megállóhely.) Hajóállomás helyben. 1921-ig a budai várbeli egyház szórványa volt, 1921—1928-ig a budapest-kelenföldi evang. egyházközség fiókgyülekezete. 1928-ban missziói egyházközséggé alakult s első lelkészét a kerületi szabályrendelet értelmében az egyházmegyei közgyűlés választotta meg. Ugyanezen évtől fogva vannak egyházi anyakönyvei. Hozzá tartozik a budavidéki járásból öt község, — külső lakótelepeikkel együtt.

Lsz. *a)* Budafokon, a gyülekezet központjában, 723 (a belső területre I—III. ker. 513, Kelenvölgyre = Kelenváros, IV. ker. 210 lélek esik); *b)* a szórványterületen: Albertfalva 197, Budaörs 51, Budatétény 86, Nagytétény 214 (ebből a külső területre 128, a Baross Gábor telepre 69 lélek esik), Törökbálint 64. A szórványban összesen 612. Az egész gyülekezet lélekszáma 1335.

Budafokon a gyülekezet központján (2204 hold) a lakosok száma 19.691. E számból evang. 723, ref. 1785, unitárius 34, baptista 31, róm. kat. 16.581, gör. kat. 130, gör. kel. 34, izr. 366, egyéb vall. 7. A szórványterületen (13.102 hold) 26.528 a lélekszám. Ebből evang. 612, ref. 3557, unitárius 34, baptista 31, róm. kat. 23.560, gör. kat. 122, gör. kel. 71, izr. 353, egyéb vall. 38. Az egész területen (15.306 hold) 46.219 ember él, még pedig 1335 evang., 3557 ref., 34 unitárius, 31 baptista, 40.141 róm. kat., 252 gör. kat., 105 gör. kel., 719 izr., 45 egyéb vall.

Az evang. hívek arányszáma Budafokon 3·67%, a protestánsoké 13·06%; a szórványterületen az evangélikusoké 2·30%, a protestánsoké 8·97%; az egész területen 2·88% az evang. és 10·72% a prot. arányszám.

A községben élő baptisták német nyelvűek s a kat. egyházból váltak ki a század elején. Imaházuk van, de mozgalmuk nem terjed tovább, legalább az evang. egyház rovására nem hódít.

Temploma 1935. évben épült. Ezideig a ref. egyház testvéri indulattal átengedte saját templomát az istentisztelettartás céljára. Istentiszteleteket tart még a lelkész a következő szórványközségekben: Albertfalván, Budatétényben és Törökbálinton havonta 1-szer, Nagytétényben havonta 2-szer, mindenütt az áll. elemi iskolában, továbbá a szanatóriumokban a három nagy ünnepen és a kelenvölgyi városrészben havonta 1-szer. Az istentisztelet nyelve mindenütt magyar. Evang. iskola híján a gyermekek az áll. elemi iskolába járnak; a vallást a lelkész tanítja. A tanulók száma Budafokon 135, a szórványban: Albertfalván 24, Kelenvölgyön 10, Budaörsön 2, Budatétényben 7, Nagytétényben 8, Törökbálinton 3, összesen 54.

Középfokú iskolába jár Budafokon az áll. polgáriba 13 fiú, 12 leány = 25. Az evang. tanulók számának végösszege 214.

Az egyházközség kormányzata.

Lp. **Petrovics Pál** (1928 óta).

F.: **Macskássy Sámuel** városi főjegyző, polgármesterhelyettes (1928 óta).

Mf.: Üresedésben.

Gondnok: *Winter Lajos* ny. cégvezető.

Pénztáros: *Kiss Sándor* postai főfelügyelő.

Ellenőr: *Báthory György*.

Jegyző: *Kiss Sándor* postai főfelügyelő.

Ügyész: *Dr. Vitéz Pétergy Aladár* ügyvéd, kormányfőtanácsos, Budapest, II., Margit-körút 1.

Az egyháztanács 30 tagból áll, még pedig Budafokról 22, a szórványközségekből 8.

Egyházépítő intézmények és egyesületek.

1. *Nőegylet*. Alakulófélben.

2. *Evang. ifjúsági kör*, az evang. ifjúság két ágának, a leányoknak és legényeknek lelki gondozását tűzte ki céljával a konfirmáció után. Különös hivatása még az önművelés, az egyházas és hazafias szellem ápolása. Alakulás éve 1927; a tagok száma 20. Védője: Petrovics Pál lelkész; elnöke: Báthory György; alelnök: Birkner Matild; titkár: Kiss Sándor. Vál. tagok száma 7.

3. *Az Egyházi Gyámintézet helyi szervezete*. Vezetősége az egyházközség elnöksége és ügyeit az egyházközség tisztviselői intézik.

4. *Leánykör*. Vezeti Schreiber Olga diakonissza.

12. Csillaghegy missziói egyházközség.

Pilishegyvidéki missziói kerület

(Csillaghegy—Szentendre—Pilisvörösvár missziói egyházközség.)

E missziói kerület Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye pomázi járását, Szentendre megyei várost és a budavidéki járásból két községet, Nagykovácsit és Solymárt foglalja magában, tehát azt az erdős hegyvidéket, mely a Duna váci térdhajlásába esik, egész Budapest határáig. E vidék községeinek Szentendré-től északra eső dunamenti része régebben Váchoz tartozott, déli része és a hegyvidék nyugati lejtője pedig az Óbuda-újlaki egyházhoz, eleinte mint szórvány, 1912-től, s részben 1928-tól fogva pedig mint fiókegyházközségek. E községeket a budapesti egyházmegye 1933-ban önálló missziói kerületté egyesítette. Előre eleinte Óbuda-Újlak felügyelete alatt segédlelkészt, utóbb állandó s önálló lelkészt állított. Egyházi anyakönyvei 1933 óta vannak. A misszió fentartásával járó terhek túlnyomó részét a budapesti egyházmegye vállalta magára s a külön kivetett missziói járulékokból fedezi.

A missziói kerület legrégibb szervezett fiókegyházközsége Szentendre (1912), központjául azonban földrajzi helyzeténél fogva, mivel a területet átszelő két vasúti vonal elágazásának közvetlen közelében van, ahonnan mind Szentendre, mind Pilisvörösvár könnyen megközelíthető s különben is fejlődés jeleit mutató s legnépesebb fiókegyházát, Csillaghegyet jelölte ki az egyházmegye. *Csillaghegy* villatelep és fürdő Békásmegyér község határában. Itt van a lelkész lakása (Mátyás király-út 31, az új imaház mellett). Ph. tá. tel. vá. helyben, közvetlen összeköttetés Szentendrével a Hév. vonalán (Buda—Pálffy-tér—Szentendre vonal), továbbá Aquincumon át Pilisvörösvárral (Budapest—Esztergom). Vasúti állomása Csillaghegy-Árpád-fürdő, hajóállomása: Római-fürdő.

A missziói kerület (egyházközség) a következő alkotórészekből áll:

a) *Csillaghegy*, mint központ, Békásmegyér nagyközség területén. Lsz. 236 (a község belső területére csupán 22 lélek esik). Hozzá tartozik Budakalász 62, Csobánka 2, Pilisborosjenő 2, Pomáz 81, Üröm 1. Összesen 384.

Csillaghegy—Békásmegyeren (1831 hold) a lakosság száma 8447; ebből evang. 236, ref. 729, r. kat. 7231, g. kat. 70, g. kel. 22, izr. 136, egyéb vall. 23.— A hozzá tartozó egész területen (18.885 hold) a lakosság száma 21.830; evang. 384, ref. 1326, r. kat. 18.838, g. kat. 98, g. kel. 810, izr. 334, egyéb vall. 40. — Az evang. hívek arányszáma a központban 2·79, az egész körben 1·75%, a protestánsoké együtt

